

Skolval 2014

Slutrapportering av uppdraget

Skolval 2014

Slutrapportering av uppdraget

Förord

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) fick den 23 juli 2013 i uppdrag att förbereda och genomföra skolval inför Europaparlamentsvalet den 25 maj och inför de allmänna nationella valen den 14 september 2014 (JU2013/5251/D). Uppdraget att genomföra skolval anges också i myndighetens regleringsbrev för 2014 (U2013/7617SAM, U2013/ 7806/UC, U2013/6072UC). Myndigheten har sedan valåret 2002 haft en samordnande roll att genomföra skolval inför riksdagsval men 2014 var för första gången skolval samordnades nationellt inför ett Europaparlamentsval och dessutom första gången det skedde två skolval inom samma år. Cirka 1800 skolor anmälde sig till skolval inför riksdagsvalet och skolval 2014 blev därmed ett ”rekordår” i det avseendet. Många elever har haft möjlighet att diskutera politik, ta ställning och testa hur ett val går till. Vår förhoppning är att diskussionerna kring valfrågor nu fortsätter i skolans korridorer och klassrum även efter att valåret är förbi.

I denna slutrapport beskriver vi den verksamhet som bedrivits inom uppdraget. Skolval 2014 har varit ett omfattande uppdrag som myndigheten har genomfört i samarbete med flera aktörer inom offentlig sektor och det civila samhället. Till dessa vill vi rikta ett tack för gott samarbete. Ett särskilt tack riktar vi till Skolverket och Valmyndigheten som har varit samverkande myndigheter kring det praktiska genomförande av skolval under 2014 och organisationerna Sveriges Elevkårer, Sveriges Elevråd och Europeiska Ungdomsparlamentet Sverige som tillsammans har utgjort den projektgrupp som har drivit det praktiska och administrativa genomförandet av projektet Skolval 2014, på uppdrag av MUCF. Tack också till organisationerna Sveriges Elevråd -SVEA och Sverok som på uppdrag av MUCF har tagit fram två rollspel och drivit projektet *Det levande valet* inom ramen för uppdraget.

Eva Theisz, vikarierande generaldirektör
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	6
Regeringsuppdraget	6
Historik	6
Skolval 2014	7
Genomförande och spridning	12
Resultat Skolval 2014	16
Skolval inför Europaparlamentsvalet	16
Skolval inför riksdagsvalet	18
Övriga aktiviteter	20
Projektet <i>Det levande valet</i>	20
Magasinet <i>Valår i klassrummet</i>	21
<i>Prata politik!</i> – Ett metodmaterial om demokratiska samtal i skolan	23
Valår i särskolan	24
Informationsmöte för de partipolitiska ungdomsförbunden	25
Intern samordning med andra valuppdrag	25
Utvärdering av regeringsuppdraget skolval	25
Reflektioner	26
Framgångsfaktorer	26
Utmaningar	26
Kommande skolval	28
Källförteckning	29
Bilaga 1: Slutrapport projekt Skolval2014	30
Bilaga 2: Slutrapport Det levande valet	78

Sammanfattning

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) har fått i uppdrag av regeringen att under 2013–2014 förbereda och genomföra skolval 2014, både inför riksdagsvalet och för Europaparlamentsvalet. Uppdraget har skett i nära samarbete med en rad ungdomsorganisationer och i samråd med andra myndigheter:

- Sveriges Elevkårer, Sveriges Elevråd samt Europeiska ungdomsparlamentet Sverige är den konstellation av ungdomsorganisationer som har ansökt om och beviljats uppdraget att driva det praktiska genomförandet av projektet Skolval 2014 gentemot skolorna.
- Organisationerna Sveriges Elevråd - SVEA och Sverok har beviljats bidrag att ta fram och sprida två rollspel kopplade till Europaparlamentsvalet och riksdagsvalet.
- Valmyndigheten och Skolverket har varit samrådande myndigheter kring regeringsuppdraget skolval. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor har även samarbetat med en rad andra myndigheter i de kringaktiviteter som utförts inom uppdraget.

Intresset för skolval har varit stort under året. Antalet anmälda skolor skiljer sig mellan de två valen. Till skolval inför Europaparlamentsvalet, som för första gången samordnades nationellt, var det cirka 270 skolor som anmälde sig. I skolvalet inför riksdagsvalet var det cirka 1800 anmälda skolor, vilket är ett rekord.

De nationellt sammanställda resultaten för skolval inför Europaparlamentsvalet består av inrapporterade valresultat från 234 skolor. Av dessa skolor var det cirka 45 000 elever som röstade och närmare 100 000 elever som hade möjligheten att rösta. Resultaten av skolval inför riksdagsvalet innefattar röster från 1629 skolor med 361 000 röstande elever. Det slutgiltiga resultatet innefattar endast elever i årskurs 7-9 och gymnasiet.

Utöver att förbereda de praktiska delarna för att ge skolor möjligheten att arrangera och genomföra skolval på sin skola, så har MUCF arbetat med ett flertal andra aktiviteter inom uppdraget. Vi har bland annat tagit fram material riktat till lärare och arrangerat en konferens riktad till lärare i särskolan. Konferensens syfte var att visa upp skolval som en metod och ett projekt som särskolorna kan använda sig av. Under konferensen togs även andra metoder och erfarenheter upp som på olika sätt kan främja samtal om politik i särskolan

Inledning

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har under 2013-2014 haft i uppdrag att förbereda och genomföra skolval både i samband med Europaparlamentsvalet samt de nationella allmänna valen under valåret 2014. I denna slutrapport redovisas skolvalets resultat och hur uppdraget har genomförts.

Regeringsuppdraget

Myndigheten fick den 23 juli 2013 i uppdrag av regeringen att förbereda och genomföra skolval 2014 för årskurs 7 -9 samt gymnasiet, både för det allmänna nationella valet och för europaparlamentsvalet (JU2013/5251/D). Uppdraget att genomföra skolval anges också i myndighetens regleringsbrev för 2014 (U2013/7617SAM, U2013/ 7806/UC, U2013/6072UC m.fl.). Så här beskriver regeringen bakgrunden till uppdraget:

Skolval ger både en konkret upplevelse av röstningsförfarandet och ett tillfälle för skolorna att diskutera frågor om demokratiska system och demokratins principer.

Detta kan påverka ungas benägenhet att rösta i framtiden.

(JU2013/5251/D)

I beskrivningen av uppdraget anges att genomförandet ska utgå från erfarenheter från tidigare skolval samt ske i samråd med Valmyndigheten och Skolverket samt relevanta aktörer inom civila samhällets organisationer. Slutredovisning av uppdraget inlämnas under våren 2015.

Historik

Skolval har anordnats och genomförts runt om i landet på grund- och gymnasieskolor åtminstone sedan slutet av 1960-talet. Då var det elever och lärare som själva tog initiativ till att arrangera skolval utan att resultaten sammanställdes nationellt. Det var vid valet 1998 som resultaten från olika skolval för första gången sammanställdes nationellt. MUCF har sedan 2002 varit ansvarig myndighet för skolval och genomfört arbetet i samarbete med en flera olika aktörer under valåren: 2002, 2006, 2010 och nu senast både inför Europaparlamentsval och allmänna nationella valen år 2014.

- 1998 samordnades den första nationella sammanställningen genom en kampanj för att främja ungas politiska deltagande. Kampanjen drevs av Riksskatteverket, Skolverket, SVT och Ungdomsstyrelsen. I sammanställningen redovisades röster från knappt 112 000 elever i cirka 370 gymnasie- och högstadieskolor.
- År 2002 samordnades skolvalet Ungdomsstyrelsen (nuvarande MUCF) i samarbete med Skolverket, Valmyndigheten och Sveriges elevråd – SVEA. Antalet röstande elever var 250 000 i 1 100 skolor.

- 2006 samordnades skolvalet av Ungdomsstyrelsen (nuvarande MUCF) i samarbete med Valmyndigheten, Myndigheten för Skolutveckling, Sveriges elevråd – Svea och Sveriges Ungdomsråd. De två ungdomsorganisationerna genomförde utöver själva valet också en turné riktad mot elever engagerade i elevråd och ungdomsråd. Valresultat rapporterades in från cirka 1 400 skolor i årskurs 7-9 och gymnasiet. Totalt röstade cirka 450 000 elever i valet (Ungdomsstyrelsen 2007).
- År 2010 samordnades skolvalet av Ungdomsstyrelsen (nuvarande MUCF) i samarbete med Valmyndigheten, Skolverket, Sveriges elevråds centralorganisation (SECO) samt Sveriges Ungdomsråd. Totalt rapporterade 1383 skolor in sina valresultat till den nationella sammanställningen och totalt röstade cirka 335 000 elever. Förutom att förbereda valutförandet så skedde en rad andra aktiviteter inom uppdraget. Bland annat arrangerade Sveriges elevråd – SVEA, Rädda Barnens ungdomsförbund och Centrum mot rasism en workshopturné med namnet *Interaktiv demokrati* (Ungdomsstyrelsen 2011).

Skolval 2014

MUCF har en historik av att samordna skolval inför riksdagsvalen sedan valåret 2002 men år 2014 är första gången ett nationellt organiserat skolval genomförs inför Europaparlamentsvalet. Det är också första gången det genomfördes två nationellt organiserade skolval under samma år. Här beskriver vi hur regeringsuppdraget har organiserats och vilka aktörer som medverkat samt hur rollfördelningen sett ut.

Övergripande mål

MUCF har ställt upp övergripande mål som har haft till syfte att vara vägledande för den verksamhet som skett inom regeringsuppdraget:

- Så många elever som möjligt ska delta i skolvalen.
- Stimulera till samtal om politik i skolan.
- Öka elevers kunskap om demokrati och möjlighet att delta i politiska processer.

Utöver de övergripande målen har MUCF under uppdragets gång valt att lägga särskild vikt vid att försöka synliggöra och tillgängliggöra möjligheten att delta i Skolval 2014 för särskolor, samt skolor i socioekonomiskt utsatta områden. Ett syfte med detta är ett lägre valdeltagande i de nationella allmänna valen bland personer med funktionsnedsättning och i socioekonomiskt utsatta områden. Syftet med den inriktningen har varit att på sikt främja valdeltagande i de ordinarie valen.

De övergripande målen har även varit vägledande för de aktörer som myndigheten har samarbetat med inom uppdraget.¹

---

¹ I det informationsunderlag som skickades ut till organisationer som var kunde anmäla intresse att genomföra verksamhet inom regeringsuppdraget skolval framgick utöver de övergripande att ett särskilt fokus skulle ligga på skolor i socioekonomiskt utsatta områden.

Resultat

Det finns flera olika sätt att värdera resultaten med regeringsuppdraget. Det går dels att titta på hur många elever som hade möjlighet att delta i skolornas arrangemang och dels hur många som faktiskt röstade. De elever som har möjlighet att delta har även möjlighet att ta till sig information och lärande som kan vara en följd av de aktiviteter som sker när skolan arrangerar skolval. Det behöver dock inte betyda att de faktiskt deltar i röstningsförfarandet. Att delta i skolval genom att rösta är frivilligt för eleverna och därför utgör antalet elever som lagt en röst ett annat perspektiv på hur väl projektet lyckats. Ytterligare perspektiv på resultat är hur väl skolorna lyckats med aktiviteter som sker i samband med valåret. I den här slutrapporten redogör vi endast för hur många elever som hade möjlighet att delta i skolvalen och hur många som valde att lägga sin röst. För en utförligare diskussion om hur regeringsuppdragets resultat kan beskrivas och värderas se *Utvärdering av regeringsuppdraget skolval (MUCF 2015)*.

Begrepp och benämningar

I den fortsatta löpande texten kommer den verksamhet som bedrivits av utförarorganisationerna benämnas som *projektet Skolval 2014*.

Den verksamhet som myndigheten ansvarat för kommer att benämnas som *regeringsuppdraget* eller regeringsuppdraget att genomföra skolval. De skolor som har deltagit i projektet har *arrangerat skolval* på sina respektive skolval. Skolorna kan även ha arrangerat aktiviteter i samband med skolval eller de ordinarie valen (Europaparlamentsvalet och riksdagsvalet).

Medverkande aktörer och roller

I regeringsuppdraget framgår att uppdragets utförande ska bygga på tidigare erfarenheter från skolval och ske i nära samarbete med relevanta aktörer inom civila samhällets organisationer och i samråd med Valmyndigheten och Skolverket. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har därför, som vid skolvalet 2002, 2006 och 2010, valt att samarbeta med flera organisationer i genomförandet av skolval 2014 och arbetet har skett i samråd med Valmyndigheten och Skolverket.

Här presenteras en översiktlig beskrivning av de aktörer som medverkat i utförandet av uppdraget skolval 2014:

Regeringsuppdraget Skolval

mucf | Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Uppgift:
Samordning av aktörer och insatser

Stöd- och metodmaterial

Utförarmyndighet:
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF)

- **Valår i klassrummet**
Stödmaterial för lärare och skolpersonal.
- **Prata politik**
Metodmaterial till lärare och skolpersonal.

Organisationer och aktiviteter

Organisationer:
Sveriges elevråd – SVEA, SVEROK, UR och Centrum för lättläst.

- Aktiviteter:**
- **UR (Utbildningsradion)** Samarbete kring *Valår i klassrummet*.
  - **Centrum för lättläst** *Valår i särskolan*.
  - **SVEA och SVEROK** *Det levande valet*.

Projektet Skolval 2014

Organisationer:
Sveriges Elevkårer, Sveriges elevråd, Europeiska Ungdomsparlamentet Sverige.

- Driver projektet Skolval 2014 på uppdrag av MUCF.
- Driver webbplatsen: www.skolval2014.se
- Stöd och kontakt med skolor som vill arrangera skolval.
- Tar fram informationsmaterial, riktlinjer och tips för de skolor som ska arrangera skolval.
- Information och spridning av projektet Skolval 2014.

Samrådande myndigheter

- **Valmyndigheten**
Tryck av valsedlar och valkuvert.
- **Skolverket**
Stöd till skolor hur de ska hantera politisk information och partier i skolan.

Sveriges skolor

Målgrupp: Elever, lärare och skolpersonal

- **Arrangerar skolval**
  - Anmäler sig till projekt Skolval 2014
  - Arrangerar skolval på sin skola inom två veckor innan de ordinarie valen
  - Rapporterar resultat
- **Arrangerar aktiviteter i samband med valen**
  - Debatter
  - Bokbord
  - Besök i valstugor
  - Samtal om politik m.m.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF)

Myndigheten har ansvarat för uppdraget och haft en samordnande roll som innefattat dels att ha löpande kontakt med medverkande aktörer och samverka med andra myndigheter och organisationer som drivit uppdrag eller projekt under valåret 2014.

Distribution.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har haft det yttersta ansvaret över beställning av valsedlar och valkuvert från Valmyndigheten samt distributionen av dessa ut till anmälda skolor. En nära samverka med Valmyndigheten utgjorde en betydande roll i detta arbete.

Vid tidigare skolval har distributionskostnaden för valsedlar och kuvert legat på Valmyndigheten, men under skolval 2014 har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor stått för distributionskostnaden.

Teknisk plattform.

Myndigheten har haft ansvaret att ta fram och sköta den tekniska plattform dit skolorna anmäler sig till skolval samt den tekniska plattform dit skolorna rapporterar in resultat. Myndigheten har även hand om de publika webbsidor där resultaten presenteras. Där kan skolvalsresultaten brytas ned på nationell, läns- och kommunnivå.

Skolvalsresultaten.

Myndigheten har fattat beslut kring de inrapporterade skolor som uppmärksammats för att ha brustit i rutinerna för hur ett skolval ska gå till enligt de instruktioner som skolorna ska utgå från i genomförandet.

Övriga aktiviteter

Inom uppdraget har myndigheten tagit fram och spridit pedagogiska material. Materialen har tagits fram i syfte att främja elevers kunskap om demokrati och stimulera till samtal om politik. Materialen har särskilt tryckt på vikten av samarbete mellan elever och lärare samt skolpersonal före, under och efter aktiviteter som sker i samband med skolval. Myndigheten har även genomfört en rad spridningsaktiviteter för att informera om materialen och regeringsuppdraget Skolval.

Samrådande myndigheter

Valmyndigheten och Skolverket har varit samrådande myndigheter kring det praktiska genomförandet av skolval. MUCF har kontaktat dessa myndigheter löpande i arbetet för avstämningar kring uppdragets genomförande. Avstämningar och kontakten med Skolverket har framför allt gällt informationsutbyte gällande politisk information i skolan. Skolverkets kompetens inom frågor om hur skolor ska förhålla sig till politisk information och politiska partiers närvaro i skolan har varit värdefullt för MUCF i arbetet. Avstämningar har även skett kring övriga material som publicerats och skickats ut inom skolvalsuppdraget.

Samråd med Valmyndigheten har framförallt gällt distributionen av valsedlar och valkuvert till de skolorna samt informationsutbyte om skolval. Ett nära samarbete har varit en förutsättning för genomförandet av regeringsuppdraget, då en viktig aspekt är att skolval ska vara så likt ett riktigt val som möjligt gällande genomförande och material i form av valsedlar och valkuvert.

Myndigheten har även samarbetat med en rad myndigheter i framställandet av magasinet: *Valår i klassrummet* – ett magasin med tre nummer riktat till lärare för att inspirera och ge tips om undervisningsmaterial att använda i klassrummet inför och efter valen (se s. 21).

Utförarorganisationer

Huvuddelen av uppdraget att genomföra skolval handlar om praktiska och administrativa uppgifter så som att se till att skolorna får information om skolval, att de kan anmäla sig och får material för att arrangera valen samt att kunna rapportera in resultaten. Det här arbetet har utförts av vad som inom uppdraget benämns som *utförarorganisationer* och dessa utgörs av de tre ungdomsorganisationerna: Sveriges Elevkårer, Sveriges Elevråd samt Europeiska ungdomsparlamentet Sverige. De har ansökt om och beviljats medel för att driva projektet Skolval 2014 gentemot skolorna och varit de som tagit kontakt med skolor för att sprida information och haft den löpande kontakten med skolorna kring anmälningar, praktiskt genomförande, material, inrapportering av resultat osv. Arbetet har skett i löpande samverkan med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor i genomförandet. (Se utförarorganisationernas slutrapport i bilaga)

Utförarorganisationerna fick totalt cirka 2 miljoner kronor² för uppdraget att organisera genomförandet av projektet Skolval 2014.

Medverkande organisationer i övriga aktiviteter

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) har även fördelat medel till organisationerna Sveriges elevråd - SVEA och Sverok för att genomföra en kringaktivitet inom regeringsuppdraget skolval i syfte att stärka arbetet i att uppnå de uppställda målen inom uppdraget. Inom projektet *Det levande valet* har Sveriges elevråd - SVEA och Sverok tagit fram och spridit två rollspel. Genom rollspel, som är en form av upplevelsebaserat lärande, skapas intresse och diskussioner om frågor kring val och hur de politiska systemen ser ut. Sveriges elevråd - SVEA och Sverok fick totalt 320 000 kronor för att genomföra projektet. (Se projektets slutrapport i bilaga).

Myndigheten har också samarbetat med Centrum för lättläst kring ett arrangemang för målgruppen lärare på särskolor och Utbildningsradion (UR) har varit samarbetspartner kring magasinet Valår i klassrummet (se s. 21–23).

Skolorna

Skolorna är själva arrangörer för de aktiviteter de vill genomföra på sin skola. När skolor anmäler sig till att delta i skolval så får de det material de behöver för att praktiskt arrangera ett skolval³. Utförarorganisationerna bidrar med inspiration och stöd om skolorna har frågor och funderingar om praktiska råd och hur de kan göra ett så bra skolval som möjligt. Medan eleverna har varit utförarorganisationernas primära målgrupp i arbetet med projektet Skolval 2014 har MUCF gjort ett antal aktiviteter riktat mot lärare (se avsnittet Övriga aktiviteter s. 20).

---

² Medelstillelningen fördelades uppdelat på 2013 och 2014 års uppdragsbudget.

³ Förutom valskärmar som ingår inte i materialet som skickas ut till skolorna, däremot får de tips om hur de själva kan få tag på detta.

Genomförande och spridning

I det här kapitlet redogörs för den del av regeringsuppdraget som är kopplat till projektet Skolval 2014, det vill säga hur det praktiskt har genomförts och hur utförarorganisationerna har arbetat gentemot skolorna. Utförlig beskrivning av utförarorganisationernas arbete finns att läsa i deras slutrapport för projekt Skolval 2014 (se bilaga)

Ansökningsprocessen

Under hösten 2013 gick Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) ut med en intresseförfrågan till organisationer om att anmäla sitt intresse för att samarbeta med regeringsuppdraget att genomföra skolval. Därefter beviljades medel till en gemensam ansökan från en konstellation av tre ungdomsorganisationer: Sveriges Elevkårer, Sveriges Elevråd och Europeiska ungdomsparlamentet Sverige. Dessa tre organisationer fick därmed i uppgift att driva och administrera genomförandet av projektet Skolval 2014. I kriterierna för beviljade medel framgick följande åtaganden för organisationerna:

- I samarbete med myndigheten ta fram en gemensam kommunikationsplan för projektet.
- I samarbete med myndigheten ta fram en gemensam strategi för press och media.
- Ansvara för framtagande av grafisk profil och logotyp.
- Ta fram information rörande skolvalets (praktiska) genomförande.
- Informera skolorna om möjligheten att arrangera skolval och administrera anmälningar från deltagande skolor.
- Ta fram en tidsplan för projektet (som konsulteras med samverkansparter).
- Löpande informera myndigheten om verksamhetens fortskridande.
- Ansvara för produktion och drift av en hemsida för projektet Skolval 2014.
- Administrera mottagande av valresultat från deltagande skolor och följa upp eventuella oegentligheter.

Utförarorganisationerna har utfört projekt Skolval 2014 enligt alla dessa punkter. De gemensamt upprättade dokumenten i form av kommunikationsplan och riktlinjer för ställningstaganden kring olika frågor som kunde dyka upp underlättade arbetet och tydliggjorde rollfördelningen.

Distribution av valsedlar och valkuvert

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) ansvarade för beställning av det totala antalet valsedlar och valkuvert till uppdraget samt hade även ansvar för distributionen av valsedlar och valkuvert som skickades ut i valpaketen tillsammans med övrigt material från utförarorganisationerna (se avsnitt 3.1.4). De valsedlar som distribuerades var samma partier som Valmyndigheten distribuerar till det nationella Europaparlamentsvalet och riksdagsvalet. Det är de partier som har fått minst 1% av rösterna i ett av de två senaste valen samt blanka valsedlar (www.val.se).

Myndigheten tilldelades totalt en miljon kronor för distributionskostnad av valsedlar och valkuvert för både skolval inför Europaparlamentsval och riksdagsval.

Teknisk plattform

MUCF har haft ansvaret att ta fram och tillhandahålla den tekniska plattform där skolorna har anmält sig samt rapporterat in sina skolvalsresultat. Då MUCF äger resultaten finns dessa publicerade på särskilda webbsidor där resultaten för samtliga inrapporterade och godkända skolor finns, med undantag för de med färre än 10 röstande elever.

Den tekniska plattformen har utvecklats för att kunna hantera att skolval under 2014 har innefattat två val, Europaparlamentsvalet och riksdagsvalet.

Material från projekt Skolval 2014

Under valåret skickades dels informationsmaterial till skolor i syfte att skapa intresse att arrangera skolval samt att en rad material skickades till de skolor som anmälde sig till att delta i skolval. Här presenteras en översikt av det material som utförarorganisationerna skickat ut till skolorna inom projektet Skolval 2014⁴:

Anmälningmaterial bestod av fysiskt material som skickades ut till alla skolor för att informera om Skolval 2014 och uppmuntran att anmäla sin skola. Under året skickade utförarorganisationerna ut följande:

- Anmälningbroschyr 1 - januari
- Turnéinbjudan – februari
- Anmälningbroschyr 2, inför Europaparlamentsvalet – april
- Informationsutskick inför sommaren – juni
- Anmälningbroschyr 3, inför riksdagsvalet – augusti
- Särskilt informationsutskick till särskolor – augusti
- Tackkort till deltagande skolor - augusti

Startpaket var material som utförarorganisationerna skickades till skolor direkt när de anmälde sig till skolval. Det innehöll:

- Arrangörshäfte
- Kontrollanthäfte
- Arrangörsaffisch
- Checklista

---

⁴ Material som MUCF har tagit fram och skickat till lärare och skolpersonal beskrivs i kapitel 4.

Valpaketet skickades ut till alla anmälda skolor inför valperiodens start och bestod av:

- Valsedlar och valkuvert⁵
- Instruktionshäfte⁶
- Broschyrer från Valmyndigheten⁷
- Pins med tryck: *Skolval 2014*
- Instruktionsaffisch
- Valurna
- Följebrev
- Valdagsaffisch
- Dekal

Filmer för spridning av information. Utförarorganisationerna tog även fram informationsmaterial om skolval i form av animerade kortfilmer. De gjorde även intervjuer med förbundsordförande (eller motsvarande) från alla partipolitiska ungdomsförbund och publicerade dem på www.skolval2014.se.

Webbplatsen

Utförarorganisationerna ansvarade för hemsidan dit skolor kunde vända sig för anmälan, information, frågor och rapportering av resultat. Webbplatsen: [www.skolval2014](http://www.skolval2014.se) publicerades den 23 januari 2014. Hemsidan uppdaterades sedan löpande vart efter informationsmaterial blev färdigställt. Från och med den 23 januari var det även möjligt för skolor att anmäla sig till skolvalen.

---

⁵ Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) ansvarade för distribution.

⁶ Granskad av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF).

⁷ Informationsbroschyrerna: Valet i fickformat – val till riksdagen, kommun- och landstingsfullmäktige 2014, Valet i fickformat – Europaparlamentsvalet samt Att rösta i valen till riksdagen, kommunfullmäktige och landstingsfullmäktige 2010 (på 10 språk).

Spridningsaktiviteter

Utförarorganisationerna utförde en rad aktiviteter där de spred information om skolval. Här presenteras några av dem:

Rundringning till skolor

Utförarorganisationerna gjorde i månadsskiftet februari/mars en rundringning till över 2000 skolor för att sprida information om skolval och den informationsturné som arrangerades under mars och april.

Informationsturné 2014

Under våren genomförde utförarorganisationerna en informationsturné där de på 18 olika orter i landet höll information- och inspirationsföreläsningar för elever och lärare om projekt Skolval 2014:

Ort	Datum	Antal deltagare
Borlänge	5/3	22
Västerås	6/3	26
Malmö	10/3	62
Helsingborg	11/3	29
Hässleholm	12/3	40
Växjö	13/3	31
Kalmar	14/3	81
Östersund	18/3	47
Umeå	19/3	54
Luleå	20/3	27
Göteborg	24/3	104
Karlstad	27/3	34
Örebro	28/3	67
Uppsala	31/3	29
Stockholm	1/4	113
Norrköping	2/4	57
Linköping	3/4	29
Jönköping	4/4	42
Totalt	18 tillfällen	894

Social media

Utförarorganisationerna arbetade aktivt med att föra ut information och väcka intresse och engagemang via digitala kanaler så som Facebook, Instagram och Twitter med hashtaggen: #skolval2014.

Debatt inför Europaparlamentvalet

I april arrangerade utförarorganisationerna en Europaparlamentsdebatt under *Upptakt14*, Sveriges Elevkårers nationella medlemskonferens med 220 representanter från 87 elevorganisationer. Debatten streamades live och lades även upp på Youtube för möjligheten att se den efteråt.

Almedalsveckan

Utförarorganisationerna fanns på plats under almedalsveckan för att sprida information om skolval. Den 3 juli arrangerade de även ett seminarium om politik i skolan: *Jag, skolan och politiken – hur kan skolan diskutera politik i skolan?* Från MUCF deltog dåvarande generaldirektör Alice Bah Kuhnke.

Resultat Skolval 2014

I det här avsnittet presenteras resultaten för projektet Skolval 2014: hur många skolor som anmälde sig och hur resultatet blev för de båda skolvalen under 2014.

För att få en god bild av skolvalens omfattning bör resultaten beskrivas både i antalet anmälda skolor samt antalet skolor och elever som omfattas av de inrapporterade resultaten. De anmälda skolorna innefattas främst av elever i åk 7–9 samt gymnasiet, vilket är uppdragets primära målgrupp. MUCF har även godkänt anmälningar från skolor som vill arrangera skolval för elever i åk 4–6, SFI, Komvux, vuxenskola och folkhögskola, dessa ingår däremot inte i de slutliga resultaten som endast består av åk 7-9 samt gymnasiet. Den totala omfattningen av skolval under 2014 är därför större än det antal skolor som är med i den nationella sammanställningen av resultaten.

Skolval inför Europaparlamentsvalet

Anmälda skolor

Skolorna hade möjlighet att anmäla sig mellan tidsperioden 22 januari och 6 maj. I utförarorganisationernas projektrapport (se bilaga 1) finns anmälningsfrekvensen beskrivet mer detaljerat.

- Antal godkända anmälningar: **273 skolor**.⁸
- Projektet i sin helhet har därmed skapat möjlighet för **över 115 000 elever** att delta i skolval inför Europaparlamentsvalet⁹.

Nationell sammanställning av resultaten

Perioden för att genomföra skolval sträckte sig mellan perioden 12 till 23 maj. De preliminära resultaten publicerades vid vallokalernas stängning på valdagen den 25 maj. För att komma med i de preliminära resultaten skulle skolorna ha rapporterat in resultat senast vid midnatt fredag den 23 maj. Därefter var det möjligt att rapportera in resultat i cirka två veckor för att räknas med i de slutliga resultaten.

Utförarorganisationerna granskade resultaten när de rapporterades in av skolorna utifrån kriterier som beslutats av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. I de fall vidare bedömning krävdes, lämnades dessa fall över till myndigheten för beslut.¹⁰

Skolvalsresultat Europaparlamentsvalet:

Resultaten innefattar skolor som rapporterat in sina skolvalsresultat och blivit godkända i sitt genomförande. Resultaten innefattar endast elever i årskurs 7–9 och gymnasiet:

- Antal skolor som rapporterat in godkända skolvalsresultat: **234 skolor**.
- Varav **66** var högstadieskolor och **168** var gymnasieskolor.
- Av de godkända inrapporterade skolorna har **97 856 elever** haft möjlighet att rösta i skolval inför ep-valet.
- **44 780** elever röstade.

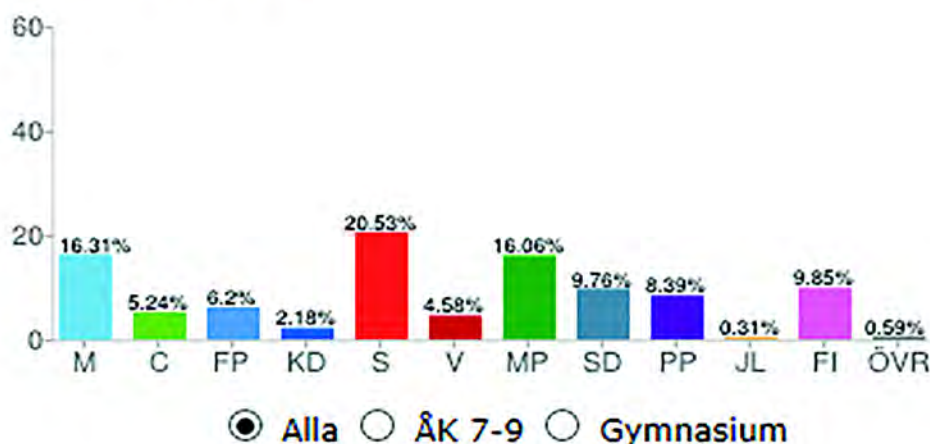
---

⁸ Antalet godkända anmälningar avser de skolor som har projektet Skolval 2014 har skickat ut valpaket till.

⁹ Beräknar på antalet elever som varje skola uppgett i sin anmälan.

¹⁰ För ytterligare beskrivning se *oegentligheter vid genomförda skolval*, i utförarorganisationernas projektrapport, bilaga 1.

RIKET TOTALT

Röstdelning	Antal	Andel
Valdeltagande		45,8
Summa giltiga röster	40 807	91,13
Ogiltiga, inklusive blanka röster	3 973	8,87
Antal blanka röster bland de ogiltiga	2 822	6,3
Summa avgivna röster	44 780	
Antal skolor	234	
Antal elever	97 856	

Källa: <http://www2.ungdomsstyrelsen.se/skolval-2014/ValresultatEPx52op.do>

Röstdelning	Antal	Andel
Moderaterna (M)	6 654	16,31
Centerpartiet (C)	2 138	5,24
Folkpartiet Liberalerna (FP)	2 531	6,2
Kristdemokraterna (KD)	889	2,18
Arbetarpartiet-socialdemokraterna (S)	8 378	20,53
Vänsterpartiet (V)	1 867	4,58
Miljöpartiet de gröna (MP)	6 554	16,06
Sverigedemokraterna (SD)	3 983	9,76
Piratpartiet (PP)	3 425	8,39
Junilistan (JL)	128	0,31
Feministiskt Initiativ (FI)	4 021	9,85
Övriga (ÖVR)	239	0,59

Källa: <http://www2.ungdomsstyrelsen.se/skolval-2014/ValresultatEPx52op.do>

Spridning av skolvalsresultaten:

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ansvarar för den webbsida där resultaten för skolval presenteras. Samma dag som Europaparlamentsvalet, den 25 maj publicerades sidan med de preliminära resultaten i ett pressmeddelande från myndigheten. Utförarorganisationerna medverkade även i SVT:s valvaka. De slutgiltiga resultaten publicerades sedan den 6 juni.

Webbstatistiken för resultatsidan visar att på valdagen, söndag 25 maj så besöktes sidan av närmare 900 unika besökare. Måndag den 26 maj hade resultatsidan närmare 6000 unika besökare. Webbplatsen finns tillgänglig även efter att regeringsuppdraget är avslutat.

Skolval inför riksdagsvalet

Anmälda skolor

Skolorna hade möjlighet att anmäla sig mellan tidsperioden 22 januari och 26 augusti. I utförarorganisationernas projektrapport (se bilaga) finns anmälningsfrekvensen beskrivet mer detaljerat.

- Antalet godkända anmälningar: **1 796 skolor**.¹¹
- Projektet i sin helhet har därmed skapat möjlighet för **cirka 555 000 elever** att delta i skolval inför riksdagsvalet.¹²

Nationell sammanställning av resultatet

Perioden för att genomföra skolval sträckte sig mellan perioden 1 till 12 september. De preliminära resultaten publicerades vid vallokalernas stängning på valdagen den 14 september. För att ingå i de preliminära skolvalsresultaten skulle skolorna ha rapporterat in resultat senast vid midnatt fredag den 12 september. Därefter var det möjligt att rapportera in resultat i cirka två veckor för att bli med i de slutliga resultaten.

Utförarorganisationerna granskade resultaten när de rapporterades in av skolorna utifrån kriterier som beslutats av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. I de fall vidare bedömning krävdes, lämnades dessa fall över till myndigheten för beslut.¹³

Skolvalsresultat riksdagsvalet:

Resultaten innefattar skolor som rapporterat in sina skolvalsresultat och blivit godkända i sitt genomförande. Innefattar endast elever i årskurs 7-9 och gymnasiet:

- Antal skolor som rapporterat in godkända skolvalsresultat: **1629 skolor**.
- Varav **1 104** var högstadieskolor och **525** var gymnasieskolor.
- Av de godkända inrapporterade skolorna har **465 960 elever** haft möjlighet att rösta i skolval inför riksdagsvalet.
- **361 024** elever röstade.

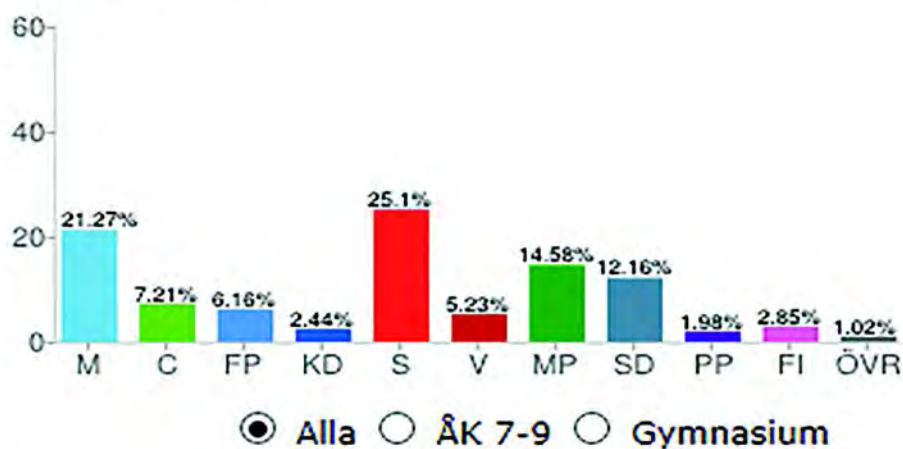
---

¹¹ Antalet godkända anmälningar avser de skolor som har projektet Skolval 2014 har skickat ut valpaket till.

¹² Beräknar på antalet elever som varje skola uppgett i sin anmälan.

¹³ För ytterligare beskrivning se *oegentligheter vid genomförda skolval*, i utförarorganisationernas projektrapport, bilaga 1.

RIKET TOTALT

Röstdelning	Antal	Andel
Valdeltagande		77,5
Summa giltiga röster	335 192	92,84
Ogiltiga, inklusive blanka röster	25 832	7,16
Antal blanka röster bland de ogiltiga	16 284	4,51
Summa avgivna röster	361 024	
Antal skolor	1 629	
Antal elever	465 960	

Källa: <http://www2.mucf.se/skolval-2014/ValresultatRiksdagP74y3t.do>

Spridning skolvalsresultaten:

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) ansvarar för den webbsida där resultaten för skolval presenteras. Samma dag som riksdagsvalet, den 14 september publicerades sidan med de preliminära resultaten i ett pressmeddelande från myndigheten och utförarorganisationerna. De slutgiltiga resultaten publicerades sedan den 24 september.

Webbstatistiken för resultatsidan visar att på valdagen, söndag 14 september så besöktes sidan av mer än 7 000 unika besökare. Måndag den 15 september hade resultatsidan mer än 13 500 unika besökare. Även under tisdagen och onsdagen samma vecka var antalet besökare högt. Webbplatsen finns tillgänglig även efter att regeringsuppdraget är avslutat.

Övriga aktiviteter

I det här kapitlet beskrivs övriga aktiviteter som har genomförts inom regeringsuppdraget. Aktiviteterna har syftat till att stötta elever, lärare och skolpersonal under valåret.

Projektet *Det levande valet*

Förutom att myndigheten fördelade medel till de utförarorganisationer som drev genomförandet av projektet skolval 2014 så gavs även möjligheten att ansöka om medel för att bedriva kringaktiviteter i syfte att ytterligare bidra till uppdragets måluppfyllelse. En ansökan lämnades då in från Sveriges Elevråd – SVEA och Sverok för att gemensamt driva projektet *Det levande valet* som innebar att ta fram och sprida två rollspel om demokrati med koppling till både Europaparlamentsvalet och riksdagsvalet. Projektet beviljades 320 000 kr i medel från myndigheten bland annat utifrån organisationernas väl beskrivna målsättning om att nå ut till de elever som inte tidigare har ett starkt intresse för samhällsfrågor. Projektet beskrivs här övergripande, i Sveriges elevråd – SVEA och Sveroks slutrapport för projektet finns en utförligare beskrivning (se bilaga).

Genomförande

Rollspel är en form av upplevelsebaserat lärande och kan användas som ett verktyg i undervisningen för att få igång samtal om politik och de politiska systemen med eleverna. Inom projektet tog två rollspel fram; *Rådet* och *Republiken Skolan*. Dessa knyter an till Europaparlamentsvalet respektive riksdagsvalet, och ställer eleverna inför frågor om maktfördelning och politikeransvar. Rollspelen är utformade för att lärarna själva ska kunna hålla i passen men projektet erbjöd även inför valen att utbildade spelledare fick komma ut och stötta lärare i att hålla i rollspelen. Spelen tar cirka 1–2 timmar att spela och går att göra med en hel klass. När rollspelen har spelats färdigt så kan spelet användas som utgångspunkt eller exempel för vidare diskussion om Europaparlamentet och riksdagsvalet.

Spridning och resultat

På webbplatsen www.detlevandevalet.se finns rollspelen tillgängliga att ladda ned gratis: Fram till 6 november 2014 hade webbplatsen haft 2244 besökare. Rollspelen hade laddats ner 725 gånger varav Rådet 240 gånger och Republiken skolan 485 gånger. Totalt fanns under projektiden 15 utbildade spelledare som under 2014 genomförde spelomgångar med geografisk spridning vid cirka 30 tillfällen med totalt ca 670 elever. Intresset för spelledarna var större än organisationerna beräknat och var därför tvungna att tacka nej till flera förfrågningar. Redan innan de lanserade Republiken skolan inför riksdagsvalet under hösten, så hade alla spelledartillfällen blivit uppbokade.

Organisationerna har spridit information om projektet via media och vid olika arrangemang och konferenser där organisationerna medverkat. Det levande valet har även presenterats i MUCF magasin Valår i klassrummet som skickats ut till samhällslärare på alla högstadie- och gymnasieskolor i landet. I projektets slutrapport presenteras besöksstatistik för webbplatsen som visar att antalet besökare ökade kraftigt efter utskicket att Valår i klassrummet nummer 2, i början av augusti. I det numret presenterades rollspelet Republiken skolan. Besök på webbplatsen ökade då från 7 till 45 besökare per dag.

Spelen är utformade för att kunna användas även om det inte är valår och webbplatsen kommer finnas tillgänglig även till valåren 2018/2019.

Magasinet *Valår i klassrummet*

Under året har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) tagit fram och spridit magasinet *Valår i klassrummet* – ett magasin för lärare med tips och inspiration till undervisning om demokrati, inflytande och politik under och efter valen. Tillsammans med UR har tre nummer av magasinet tagits fram, alla med olika teman kopplat till valåret.

Syftet och innehåll

Lärarna är en viktig målgrupp för att uppnå uppdragets målsättningar. *Valår i klassrummet* har därför varit en av uppdragets insatser för att nå målgruppen lärare och för att ge dem stöd och inspiration i undervisningen inför och efter valen. Magasinet har skickats ut till samhällskunskapslärare i årskurs 7–9 och gymnasiet i hela landet. Magasinet's produktions- och distributionskostnad har bekostats av myndigheten och UR.

Vid tidigare skolval har det tagits fram en så kallad *Valbox*, bestående av tips på material till lärare inför undervisning om valfrågor. Inom regeringsuppdraget för skolval under 2014 valde Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor istället att ta fram en magasinserie i tryckt format. Eftersom det händer mycket löpande under ett år med två val så var ambitionen för 2014 att ta fram ett material som inte var statiskt, det skulle vara möjligt att komma ut med information löpande under året. Magasin var då ett lämpligt format där varje nummer kunde fyllas på med uppdaterad information och material som tagits fram. Ambitionen med magasinet var att sammanställa vilka material och aktörer som kan vara en resurs kring undervisningen inför och efter valen.

Tre nummer av *Valår i klassrummet* togs fram och skickades ut under valåret. I framtagandet av alla tre nummer har myndigheten haft en konsult med i arbetet som bidragit med viktig målgruppskompeten utifrån sina erfarenheter att arbeta med pedagogiska material för lärare samt med lärarbakgrund inom samhällsvetenskapliga ämnen. Konsulten anlätades för att säkerställa materialets användbarhet för läraren och fanns med i hela processen, från planering till slutprodukt. Inför och under arbetsprocessen kontaktade även konsulten ett antal lärare för att identifiera behoven hos målgruppen.

Innehållet i magasinet visar upp en bredd av material och stöd som lärare kan använda från olika aktörer, både inom offentliga sektorn och civilsamhället, som alla på olika sätt arbetar med frågor om val, demokrati och inflytande.

Första numret skickades ut i början april och hade temat *inför Europaparlamentsvalet*. Numret innehöll bland annat material från Riksdagsförvaltningens EU-upplysning, Europaparlamentet, Europiska Kommissionen och Europa direkt. Det innehöll även intervju med dåvarande demokratiministern Birgitta Olsson och en lärare som är så kallade skolambassadör, och som specialiserat sig på EU. Första numret ämnade ge en bra grund för lärarna att förklara varför Europaparlamentsvalet är viktigt. Det andra numret skickades ut i början av augusti, för att vara på plats i skolorna när lärarna kom tillbaka efter sommarledigheten och att de skulle ha materialet till stöd för att planera undervisningen för höstterminen. Temat var *inför riksdagsvalet* och fokuserade på de utmaningar och frågor som lärarna kan behöva möta i samband med valet.

Magasin nummer två innehöll en rad tips på material som lärare kan använda i undervisning i samband med valet, bland annat olika rollspel, riksdagens lärarmaterial och program från UR. I nummer två intervjuas också lärare om hur de arbetar med demokratifrågor i undervisningen, elever som deltagit i skolval och även en intervju med dåvarande ungdomsminister Maria Arnholm. Det sista och tredje numret skickades ut efter valen, i oktober.

Temat för detta nummer var *efter valen* och handlade om att uppmuntra och inspirera till fortsatt arbete om valfrågor, politik och demokrati i undervisningen även när det inte är valår. Det tredje och sista numret innehöll bland annat artiklar och materialtips från forskare kring unga och samhällsengagemang vid Örebro Universitet, LSU, elevorganisationer, Statens medieråd, DemokratiAkademin och Forum för Levande historia. I tredje numret intervjuas även Erik Fichtelius som är VD på UR.

Spridning

Magasinen tre olika nummer skickades ut via post till samhällslärare på alla högstadie- och gymnasieskolor med 3 exemplar per skola (4215 skolor). I samband med spekulationer om nyalet, under december månad gjorde myndigheten ytterligare ett utskick av Valår i klassrummet nummer 2, för att ge stöd inför ett eventuellt kommande nyval under våren 2015.

För att sprida information om skolvalsuppdraget och de material som tagits fram riktat mot målgruppen lärare har myndigheten även genomfört och deltagit i en rad aktiviteter:

- Utställare på Nordiska skolledarkongressen (25–26 september 2013)
- Arbetsmöte för P3:s regionchefer
- Riksdagens fortbildning för lärare (10 april)
- Fortbildningsdag för stiftelsen Friends (16 april)
- Ungdomspolitiska rådet (7 maj)
- Internseminarium på MUCF (8 maj)
- Information på Myndighetsnätverket för barn och ungas rättigheter (29 april)
- Information om skolval på Stockholms internationella biblioteks webbplats, på olika språk.
- Spridning av information genom nyhetsbrev via MUCF och UR.
- Informationsutskick e-post samt information via myndighetens sociala medier.
- Intervjuer i rikstäckande och lokala medier.

Förutom att magasinet har spridits i tryckt format så har myndigheten publicerat information och sammanställda tipslistor på webbsidan: www.mucf.se/valar-i-klassrummet. Sidan innehåller bland annat direktlänkar till det material och de aktörer som presenteras i magasinen. Webbstatistik för tidsperioden 28 juli till den 31 december visar på totalt 3615 unika besökare. Av dessa var det 2797 unika besök under tidsperioden 1 augusti till 21 september vilket visar på ett högt tryck under skolvalsperioden inför riksdagsvalet. Den 14 augusti hade webbplatsen närmare 400 besökare.

Första numret av Valår i klassrummet fanns även tillgängligt för nedladdning i PDF-format på utbudet.se¹⁴ där den laddades ned 91 gånger. För det andra numret så inkom i augusti omkring 220 ex beställningar av tryckta exemplar via hemsidan och telefonsamtal. Magasinen finns även tillgängliga för nedladdning i PDF på vår webbplats. Under tidsperioden 28 juli till 31 december så laddades magasin nummer 2 ned 516 gånger (unika händelser). För denna tidsperiod är det myndighetens näst mest nedladdade publikation.

---

¹⁴ Marknadsföringskanal som användes för att distribuera och sprida metodmaterialet Prata Politik!

Prata politik!– Ett metodmaterial om demokratiska samtal i skolan

I oktober 2013 fick Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) i uppdrag av regeringen att ta fram ett stödmaterial om politisk information och närvaro av politiska partier i skolan (Ju2013/7073/D). Under 2014 fick myndigheten även i uppdrag sprida materialet under året (Regeringsbeslut U2014/3012/UC). Metodmaterialet *Prata politik! – ett metodmaterial om demokratiska samtal i skolan* togs fram i samråd med skolverket och Statens medieråd. Detta är redovisat enligt uppdrag, men beskrivs kortfattat nedan.

Syftet med metodmaterialet

Metodmaterialet *Prata politik!* vänder sig till de yrkesverksamma som på något sätt arbetar med unga. Skolan och dess personal har varit en särskild målgrupp och materialet har till stor del varit utformat för skolans kontext.

Syftet med metodmaterialet är att främja samtal om politik i skolan samt att ge stöd till lärare på skolor som bjuder in politiska partier. Materialet är utformat för att fungera i skolans systematiska kvalitetsarbete. Vägen dit handlar om att kontinuerligt lyfta frågor om politik och partiernas ideologier samt om ungas åsikter, inflytande och roll i ett demokratiskt samhälle. Stora frågor som unga berörs av i sin vardag, både i och utanför skolan. *Prata politik* är tänkt att fungera som ett stöd för de skolor som valt att arrangera skolval under 2014, men även för skolor som på olika sätt vill arbeta med samtal om politik före, under och efter valen.

Utöver det tryckta materialet producerades även två ljudintervjuer med rektorer, lärare och elever om hur de arbetar med politik i skolan. De finns att ladda ned på myndighetens webbplats. Ljudintervjuerna togs fram i syftet att användas som komplement till metodmaterialet.

Spridning

Metodmaterialet trycktes i 7100 exemplar. Av dessa distribuerades 4215 i ett riktat utskick till ansvariga samhällslärare på samtliga högstudier, gymnasieskolor och särskolor¹⁵. Det riktade utskicket gick ut till skolorna i april för att kunna fungera som stöd och marknadsföring i de skolval och aktiviteter som arrangerades på skolorna inför Europaparlamentsvalet.

Marknadsföringskanalen Utbudet¹⁶ anlätades i mars 2014 för att marknadsföra och distribuera 2000 exemplar av materialet. Genom utbudet kan lärare och skolpersonal på olika nivåer beställa materialet utan kostnad. Materialet hos distributören tog slut i april efter ett högt beställningstryck.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor gjorde även ett riktat utskick i augusti till ansvarig skolchef i samtliga landets kommuner (290 kommuner). Det riktade utskicket innehöll även 2 exemplar av *Valår i klassrummet nummer 2*, samt ett földebrev som innehöll information om materialet i utskicket och projektet *Skolval 2014*.

Resterande material har spridits vid informationstillfällen och konferenser som myndigheten arrangerat eller varit inbjudna till¹⁷. Informationsspridning av metodmaterialet har även skett genom de informationsinsatser som skett inom regeringsuppdraget skolval och av Skolverket.

---

¹⁵ Det riktade utskicket innehöll även tre exemplar av magasinet *Valår i klassrummet nummer 1*, samt ett földebrev.

¹⁶ Utbudet är en ledande marknadsföringskanal för att distribuera gratis material till lärare och skolpersonal på olika nivåer i stora delar av landet.

¹⁷ Se s. 22 för en överblick av informationstillfällen

Prata politik har även funnits för nedladdning i PDF på myndighetens webbplats där den under tidsperioden 28 juli till 31 december laddades ned 426 gånger (unika händelser). Det var för tidsperioden myndighetens fjärde mest nedladdade publikation.

Under hösten 2014 har metodmaterialet reviderats och uppdaterats inför ett planerat nytryck 2015. Detta har skett i samråd med Skolverket.

Valår i särskolan

I samarbete med Myndigheten för tillgängliga medier (tidigare Centrum för lättläst) arrangerade Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) den 6 maj konferensen *Valår i särskolan*. Konferensens tema var hur man kan arbeta med valfrågor i särskolan och målgruppen var främst lärare inom särskolan.

Syftet med en riktad konferens riktad till särskolan var att ge råd och tips till lärare i särskolan för att skapa samtal om politik och demokrati samt hur de kan väcka intresset för frågor om EU hos sina elever. Deltagarna fick under konferensen bland annat information om skolval – ett sätt för lärarna att arbeta med demokrati och inflytande i särskolan, information om EU, var de kan hitta lättläst information och tillgängliga material om valen och frågor som rör demokrati och politik. Konferensen innehöll även samtal om utmaningar kring att arbeta med valfrågor i särskolan samt metoder för hur lärarna kan arbeta med det.

I programmet medverkade representanter från projekt Skolval 2014, Europaparlamentets informationskontor (Sverige), Myndigheten för tillgängliga medier, UR, Studieförbundet vuxenskolan samt två författare som skrivit lättlästa böcker om politik och demokrati.

Konferensen var fullbokad (40 platser) och utifrån den utvärdering som skickades till deltagarna efter konferensen så var responsen positiv på arrangemanget:

Fantastiskt initiativ som belyser vikten av att informera vår elevgrupp om deras demokratiska rättigheter som så ofta på olika sätt tas ifrån dem, bravo mucf!!!
(Från öppet kommentarsfält, utvärdering av konferensen Skolval i särskolan)

Av de deltagare som besvarat utvärderingen av arrangemanget (16 svarande av 40 deltagare) angav 93,3 procent att de tycker helhetsintrycket av konferensen var bra till mycket bra och 93,8 procent angav att innehållet i konferensen var användbar i deras arbete.

Informationsmöte för de partipolitiska ungdomsförbunden

Den 18 december 2013 bjöd myndigheten in samtliga partipolitiska ungdomsförbund till ett möte där Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) informerade om regeringsuppdraget skolval samt det metodmaterial som myndigheten fått i uppdrag att ta fram. Mötet var också ett tillfälle för myndigheten att ta emot ungdomsförbundens reflektioner och erfarenheter av politisk information och tillträde till skolan. På mötet deltog representanter från sex partipolitiska ungdomsförbund¹⁸.

Intern samordning med andra valuppdrag

Förutom att myndigheten fick i uppdrag att genomföra Skolval under 2014 och ta fram och sprida ett metodmaterial kring hur skolorna kan hantera politisk information i skolan så har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor även haft andra uppdrag som på olika sätt varit kopplade till valåret. Dels att fördela bidrag till organisationer med syfte att främja valdeltagandet i de allmänna valen (Ju2013/5250/D) samt att genomföra informationsinsatser inför Europaparlamentsvalet (U2013/7617SAM, U2013/7806/UC, U2013/6072UC). Även om de senare två uppdragen har haft en bredare målgrupp än skolor så har de olika insatserna samverkat för att stärka sina respektive aktiviteter. Ett exempel på detta har varit mittval2014.eu¹⁹ som togs fram inom ramen för de informationsinsatser som genomfördes inför Europaparlamentsvalet/Förvaltningspartnerskapet.²⁰ Den interaktiva webbresursen, *Mitt val 2014*²¹, med tillhörande lärarhandledning (Ungdomsstyrelsen 2014) har kunnat användas inom ramen för regeringsuppdraget skolval som ett stöd till lärare och elever inför Europaparlamentsvalet.

En annan gemensam aktivitet genomfördes på myndighetens årliga rikskonferens där ett av de valbara seminarierna under rikskonferensen 2014 var: *Inflytande och demokrati- inte bara en valfråga*. Under detta seminarium diskuterades frågor som: *hur mår den svenska demokratin idag* och *hur ser demokratiarbetet ut mellan valen?* Seminariet var fullbokat (129 platser) och i utvärderingen av seminariet angav 95,8 procent av deltagarna (68 av 71 svarande) att de tyckte seminariet var 3. Bra till 5. Mycket bra (på en skala 1-5).

Utvärdering av regeringsuppdraget skolval

I uppdragsbeskrivelsen för skolval under 2014 ingår även att myndigheten ska utvärdera genomförandet av uppdraget. En utvärdering av regeringsuppdraget lämnas till regeringskansliet vid samma tidpunkt som denna slutrapport, i mars 2015. Utvärderingen innehåller både kvalitativa och kvantitativa delar.

---

¹⁸ KDU, MUF, Ung vänster, LUF, SSU, SDU

¹⁹ Under valåret används mittval2014.eu. efter avslutat uppdrag nås materialet på: myvote2014.eu.

²⁰ Förvaltningspartnerskapet är ett samarbete mellan Europeiska kommissionen, Europaparlamentet och den svenska regeringen.

²¹ Mittval 2014 är en sorts valkompass som fokuserar på faktiska omröstningar i Europaparlamentsvalet. Genom att svara på 15 frågor kan du jämföra dig med hur andra svarat, de faktiska omröstningarna och ta reda på vilka argument som ligger bakom de olika frågorna.

Reflektioner

År 2014 har varit ett intensivt valår – så även för regeringsuppdraget skolval. Det är första gången skolval organiserades nationellt inför Europaparlamentsvalet och första gången två skolval organiserades på samma år. I det här avslutande kapitlet lämnas några tankar och erfarenheter från uppdraget samt medskick inför framtida skolval. Kapitlet är uppdelat i *Framgångsfaktorer* och *Utmaningar* och *Kommande skolval*.

Framgångsfaktorer

Det är viktigt att lyfta fram de synergieffekter som har uppnåtts under året. Samarbetet med elev- och ungdomsorganisationer i genomförandet av uppdraget har varit särskilt fruktsamt för att nå bred spridning bland Sveriges skolor och elever. På många skolor är eleverna organiserade i elevråd, elevkårer eller andra typer av organiseringar. Medlemmarna finns redan ute i de skolor som projektet försöker nå, vilket är ett sätt att ytterligare förankra projektet Skolval 2014. Samarbeten med elev- och ungdomsorganisationer skapar även en legitimitet för varumärket Skolval gentemot de unga som ska arrangera och delta i skolval på sin skola.

Ytterligare synergieffekter har kunnat uppnås då flera myndigheter har fått uppdrag med syfte att öka valdeltagandet under valåret och på sikt. Det har underlättat samverkan mellan myndigheterna och skapat ett incitament samt en möjlighet att dra nytta av varandras resurser, stödmaterial/publikationer och aktiviteter. Även samarbeten med organisationer som Europaparlamentet- och kommissionens informationskontor har varit ett sätt att bredda spridningen av projektet Skolval 2014, särskilt inför Europaparlamentsvalet. Även den interna samordningen mellan myndighetens uppdrag kring valåret har stärkt genomförandet, då det dels har gett möjligheter att sprida information om regeringsuppdraget skolval och samordna aktiviteter.

Magasinen *Valår i klassrummet* har också varit betydelsefullt då myndigheten har knutit ihop och synliggjort ett flertal nationella satsningar som myndigheter och andra verksamheter har haft i uppdrag att genomföra under året. Det har med andra ord varit ett sätt för myndigheten att konkretisera hur olika regeringsuppdrag tar form och hur de kan vara relevanta för skolpersonal, men även för att inspirera stötta lärare och skolpersonal under valåret.

Det har varit mycket värdefullt att kunna erbjuda skolorna både ett metodmaterial, *Prata politik*, och magasinen, *Valår i klassrummet*, då vi har sett att det finns ett behov av ett sådant stöd hos lärare och skolpersonal (Ungdomsstyrelsen 2011).

Utmaningar

Att skolval under 2014 har innefattat två val på ett år har också inneburit en utmaning både för myndigheten samt samsamarbetsorganisationerna som arbetat med uppdraget men även för skolorna. Trots ambitionen att få skolor att anmäla sig till båda valen så blev dock antalet skolor som deltog i skolval inför Europaparlamentsvalet färre. Detta skulle delvis kunna förklaras med att det var första gången skolval arrangerades nationellt i samband med Europaparlamentsval. Därmed går det att anta att det var okänt för många skolor och de inte har planerat för att arrangera skolval undervårterminen. Utöver det är tidpunkten för Europaparlamentsvalet, i slutet av maj, en hektisk tid för skolorna med slutprov och studentfirande. Detta ställer större krav på planering och förankring både för projektet Skolval 2014 och för skolorna själva. Ytterligare en förklaring skulle kunna vara att skolorna valt att prioritera att lägga tid på att arrangera ett skolval.

För myndigheten har en praktisk utmaning i planeringen av uppdraget varit att inte på förhand kunna beräkna omfattningen av distributionskostnaden av valsedlar och valkuvert till anmälda skolor. Vår uppskattade beräkning i början av arbetet med uppdraget baserades på tidigare skolval. När sedan intresset i antalet anmälda skolor ökar innebär det även ökade distributionskostnader, vilket kan påverka budgetplaneringen för uppdraget i sin helhet.

Partier och politisk information i skolan

Partier och politisk information i skolan är frågor som blir särskilt aktuella under ett valår och i samband med att skolval arrangeras runtom i landet.

Svensk skola har ett tydligt demokratiuppdrag. Ett medborgarfostrande uppdrag där skolan på samma gång är en såväl förändrande som bevarande kraft för att värna om vår gemensamma demokrati (MUCF 2014). Syftet med utbildning är att barn ska utveckla kunskaper och värden. Det är *ett* uppdrag – inte ett kunskapsuppdrag och ett värdegrundsuppdrag. Till stor del handlar utmaningen med att hantera politiska partier och politisk information i skolan om hur skolorna lyckas att stå på sina två ben samtidigt. Med andra ord om hur skolorna både kan öppna upp för samtal om politik där olika åsikter uttrycks, testas och utvecklas och samtidigt värna om skolans värdegrund.

För att stötta skolorna har Skolverket tagit fram en juridisk vägledning och ett stödmaterial, *Politisk information i skolan* (Skolverket 2012a, 2012b). Stödmaterialiet har till syfte att ge vägledning till rektorer, lärare och huvudmän hur de ska förhålla sig till skolans politiska omvärldskontakter. Båda materialen uppdaterades 2012 utifrån förändringar i regeringsformen och skolförfattningar.

Likt valåret 2010 har diskussionen om hur skolorna ska hantera politiska partiers besök i skolorna varit levande under stora delar av valåret 2014. Den oro och osäkerhet som både skolpersonal och elever ger uttryck för påverkar hur de aktiviteter, som ofta genomförs inför skolvalen, utformas samt huruvida skolorna väljer att bjuda in de politiska partierna. Forskaren Emma Arneback menar att detta på sikt kan det innebära att innebär att politiska och moraliska frågor som pulserar i samhället inte blir en fråga i skolan och att elever och unga människor inte får möjlighet att diskutera dem. Samtidigt kan det finnas vissa situationer där det kanske är det enda valet, där frågan är så infekterad att det riskerar att leda till att elever far illa, vilket kräver ett övervägande hur skolan ska hantera situationen (Arneback 2012).

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) och utförarorganisationerna har under valåret, i enlighet med Skolverkets stödmaterial, rekommenderat att skolorna håller dörren öppen för ett samarbete med de politiska partierna i skolan. Inför Valåret 2014 fick myndigheten i uppdrag att ta fram ett metodmaterial (*Prata politik!*) för att ytterligare stötta skolorna kring *hur* de skulle kunna arbeta med politisk information i skolan. Detta gjordes i samråd med bland annat Skolverket och utifrån de riktlinjer som tagits fram. Metodmaterialiet syftade till att bredda synen vilka aktiviteter som kan genomföras för att stärka lärandeprocessen kring politisk information. Både i skolans redan befintliga strukturer samt de extra aktiviteter som ofta genomförs under ett valår (till exempel skolval, debatter, bokbord med mera).

Under våren 2014 blossade debatten upp kring vilka partier som ska få komma till skolan och vilken avgränsning som skolorna kan och bör göra. Med anledning av detta uppdaterade och förtydligade Skolverket informationen på sin webbsida samt svarade på frågor i sina andra informationskanaler. Debatten ledde även till att regeringen tillsatte en utredning om politisk information i skolan (Dir. 2014:117) som beräknas vara färdig oktober 2015.

Det är positivt att de här frågorna utreds ytterligare. Ju tydligare riktlinjerna och stödet för skolorna är, desto lättare kommer det vara för lärare och huvudmän att agera när de ska hantera politisk information och partier i skolan.

Kommande skolval

Inför valåren 2018 och 2019 kommer ordningen vara omvänd. Riksdagsvalet på hösten 2018 kommer före Europaparlamentsvalet som är på våren 2019. Om skolval ska genomföras inför både Europaparlamentsvalet och riksdagsval även denna gång så kan den omvända ordningen tala till fördel för att genomföra skolval för båda valen. Det innebär att uppdraget får en möjlighet att använda det intresse som kommer av ett riksdagsval på hösten för att ytterligare förankra information skolval inför Europaparlamentsvalet.

En viktig aspekt för ett eventuellt skolval inför riksdagsvalet hösten 2018 är att det sker redan den 8 september, alltså ännu närmare skolstart än det var nu 2014. Det innebär att mycket av arbetet med att förbereda skolvalet inför hösten behöver göras på våren och därmed vikten av att komma i gång med uppdraget i god tid.

Tryck, upphandling och distribution av valsedlar och valkuvert är resurskrävande och kräver mycket tid och därför är det viktigt att det finns en god framförhållning för planering av uppdraget. Valmyndigheten och Skolverket är viktiga aktörer i samband med genomförande av skolval. Det är därför viktigt att de vid framtida skolval får möjlighet att avsätta tid och personalresurser i samband med genomförandet av skolval.

Avslutningsvis så ser vi ett behov av ett fortsatt och kontinuerligt stöd till skolorna kring hur de kan arbeta med partier och politisk information i skolan. Det behövs för att skapa en bra grund inför de olika valen. Det finns även mycket att vinna på att ge flera myndigheter uppdrag kring att stärka valdeltagandet, framförallt under ett valår men även under mellanvalsår.

Källförteckning

Regeringsuppdrag:

(Ju2013/5250/D) *Uppdrag till Ungdomsstyrelsen att genomföra förberedelser av fördelning av stöd i samband med 2014 års allmänna val.* Regeringsbeslut III:1. Datum: 2013-07-25.

(JU2013/5251/D) *Uppdrag till Ungdomsstyrelsen att genomföra förberedelser av skolval 2014.* Regeringsbeslut III:3. Datum: 2013-07-23.

(U2013/7617SAM, U2013/7806/UC, U2013/6072UC m.fl.) *Regleringsbrev för budgetåret 2014 avseende Ungdomsstyrelsen.* Regleringsbeslut II:5. Datum: 2013-12-19.

(Ju2013/7073/D) *Uppdrag till Ungdomsstyrelsen att ta fram stödmaterial om politisk information och närvaro av politiska partier i skolan.* Regeringsbeslut III:1. Datum: 2013-10-17.

(U2014/3012/UC) *Stödmaterial om politisk information och närvaro av politiska partier i skolan.* Ur: *Regleringsbrev för budgetåret 2014 avseende Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.* Regeringsbeslut II:2. Datum 2014-04-16.

(Dir. 2014:117) *Politisk information i skolan.* Kommittédirektiv. Beslut vid regeringssammanträde 2014-08-21.

Publikationer:

Arneback E. (2012). *Med kränkningen som måttstock – om planerade bemötanden av främlingsfientliga uttryck i gymnasieskolan.* Örebro universitet.

MUCF (2014) *Valår i klassrummet – Inför riksdagsvalet 2014.* Nr 2 Augusti 2014. Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

MUCF (2015) *Utvärdering av regeringsuppdraget skolval.* Stockholm: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

Ungdomsstyrelsen (2007) *Skolval 2006, Ungdomsstyrelsen slutrapport.* Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen (2011) *Ett val i sig – utvärdering av skolvalet 2010.* Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

(Ungdomsstyrelsen 2014) *Mitt val 2014 – en lärarhandledning.* Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Elektroniska källor:

Projekt Det levande valet: www.detlevandevalet.se

Projekt Skolval 2014: www.skolval2014.se

Marknadsföringskanal Utbudet: www.utbudet.se

Mitt val 2014: www.myvote2014.eu/sv

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor,
Valår i klassrummet: www.mucf.se/valar-i-klassrummet

Skolvalsresultat Europaparlamentsvalet:
<http://www2.ungdomsstyrelsen.se/skolval-2014/ValresultatEPx52op.do>

Skolvalsresultat riksdagsvalet:
<http://www2.mucf.se/skolval-2014/ValresultatRiksdagP74y3t.do>

Valmyndigheten: www.val.se

Bilaga 1: Slutrapport projekt Skolval2014

SLUTRAPPORT

Innehåll

Förord	4
Sammanfattning	5
Börja i tid	5
Gör om rollfördelningen	6
Presentera resultatet innan valdagen	6
Tidsplan	7
Koncept	8
Kvalitativa och kvantitativa insatser	8
Projektets aktörer och roller	11
Angående EP-skolvalet.....	14
Inför 2018/2019	16
Resultatens presentation	17
Ekonomi	19
Personal	20
Informationsmaterial	23
Anmälningmaterial	24
Startpaketet	25
Turnématerialet.....	27
Valpaketet.....	27
Filmer	29
Generellt	30
Evenemang	32
Informationsturnén.....	32
EP-debatten	33
Almedalen 2014.....	34
Generellt	34
Kommunikation.....	35
Kommunikationsplan.....	35
Media	35
Sociala media.....	36
Hemsida.....	36
Rundringning	37

Generellt	37
Administration av skolvalen.....	39
Om systemet	39
Hantering av anmälningar	40
Skolvalens praktiska genomförande	42
Inrapportering av valresultat	44
Oegentligheter vid genomförda skolval	46
Generellt	46
Bilagor	48
Bilaga 1: Utvärderingsdata	48
Bilaga 2: Ekonomisk redovisning	48
Bilaga 3: Valprinciper	48
Bilaga 4: Kommunikationsplan	48
Bilaga 5: Rådata grafer	48

Förord

Det är alltid svårt att skriva ihop och sammanfatta ett projekt i en skrift på detta sätt. Många lärdomar har inskaffats under projektets gång – för många för att få ned på pränt på ett sätt så att det blir lätt och relevant att ta till sig. Mycket data saknas också för att kunna säkerställa vissa slutsatser. Uppdraget att göra en kvantifierad utvärdering ligger hos MUCF. Jag hoppas att du som läser det här även kan ta till dig av deras utvärdering, som tyvärr ännu inte är klar under tiden som denna rapport författas.

Skolval är ett återkommande projekt som – förhoppningsvis – även kommer återkomma inför valåren 2018/2019. Skolval 2014 har, som tidigare år, lidit av en tidsbrist. Mycket arbete har därför behövt baseras på tidigare års prestationer. Under 2014 har projektets medarbetare slipat till och förfinat många av de material och koncept som funnits under tidigare år. Samtidigt är det tydligt att skolval fortfarande lider av samma missar och svagheter som man dragits med innan.

Vissa av dessa saker kan endast åtgärdas genom att förändra **konceptet** skolval och hur det organiseras, samt att ge den tid som projektet kräver för att kunna genomarbetas från grunden. Andra saker är enkla, operativa missar som går i arv. Min ambition har varit att denna slutrapport ska kunna ge förutsättningarna för att råda bot både på de fel i konceptet som finns, samt ge medskick och tips på ett antal småsaker som behöver korrigeras så att inte misstag går i arv ytterligare ett projektår.

Som projektledare är det alltid lätt att se vad som kunde ha gjorts bättre och annorlunda och denna slutrapport präglas troligtvis av dessa eftertänksamheter. Sammantaget är jag dock mycket stolt över det resultat som blev. Skolval 2014 Riksdagen slog alla tidigare rekord, både i absoluta och relativa tal. Skolval 2014 Europaparlamentet blev det första i sitt slag och starten på vad som förhoppningsvis kommer bli en etablerad tradition som kommer att växa för varje år det genomförs.

Jag kunde naturligtvis inte ha gjort det här själv. Skolval 2014 är ett resultat av stressiga eftermiddagar, eviga Excelark och kvällsjobb från en rad personer. Jag vill tacka Emeli Hedenström, Henrik Karlsson, Linus Källander och Ola Norman på MUCF för deras insats. Jag vill också tacka den ideella ledningen för utförarorganisationerna genom deras ordförande Mattias Hallberg, Olivia Gyllenhammar och Oskar Wallner/Ida Ståhl.

Framförallt vill jag naturligtvis tacka min fantastiska projektgrupp: Erik Fredriksson, Magnus Jansson, Malin Niklasson, Mari Norberg och Emil Samuelsson.

Sist men absolut inte minst vill jag rikta ett stort tack till alla de elever och lärare som tagit av sin tid för att arrangera och genomföra skolval på sina skolor.

Väl mött!
Lucas Nilsson
Projektledare Skolval 2014

Sammanfattning

Skolval 2014 var en succé, med Sveriges första nationellt koordinerade skolval inför Europaparlamentsvalet och Sveriges genom tiderna största skolval inför riksdagsvalet. Totalt hade 97 856 och 465 960 elever möjlighet att rösta i ett skolval inför Europaparlamentsvalet respektive riksdagsvalet. Det utgör 15,8 % respektive 74,9 % av det totala elevantalet i Sverige för de relevanta årskurserna.

Det innebär att målsättningen för Skolval 2014 Riksdagen slogs med marginal, medan målsättningen för Skolval 2014 Europaparlamentet (som initialt sattes till samma som för riksdagen) inte nåddes på långa vägar. I efterhand är slutsatsen att målet var för högt satt.

Denna utvärdering innehåller en rad förslag på förbättringar och förändringar som bör och kan göras inför arrangerandet av skolvalen 2018/2019. Nedan är de tre viktigaste sammanfattade.

Börja i tid

Det absolut främsta problemet som hade störst inverkan på Skolval 2014 var tidsbristen. Det är dessutom ett problem som återkommit från tidigare år. **Det måste tydligt understrykas att uppdraget för att arbeta med skolval i framtiden måste komma tidigare.** Om projektet hade sjuväts under sensommaren eller den tidiga hösten 2013, snarare än vintern 2013/2014, hade resultatet kunnat bli många gånger bättre.

Jämfört med Skolval 2010, då uppdraget kom under vårterminen 2010, kan det tyckas att man var ute i relativt god tid 2014. Då räknar man inte med att skolvalet inför Europaparlamentsvalet, som tidigare inte funnits, skulle genomföras i maj. Utförarorganisationerna hade alltså mindre än sex månader på sig att rekrytera för, planera, förbereda, producera material till, sprida och koordinera ett tidigare icke existerande skolval. Att båda skolval ändå genomfördes med så positiva resultat är ett bevis för utförarorganisationernas ihärdighet snarare än någon form av rimlighet i tidsramarna.

Många problem kan direkt härledas till den tidsbrist som existerade. Material och information som inte blev tillräckligt genomtänkta, turnéstopp som fick ställas in, instruktioner som inte tillgänglighetsanpassades. Det faktum att skolvalet inför Europaparlamentet fick lanseras under samma termin som det skulle genomföras är en tydlig faktor till varför intresset var så lågt.

Projektet är i stort behov av en längre planerings- och produktionsfas för att undvika många av de problem som funnits både 2014 och tidigare år. Det skulle drastiskt höja kvalitén på utförarorganisationernas arbete och därmed också de skolval som arrangeras runt om i Sverige. **Om man endast ska dra en lärdom från utvärderingen av Skolval 2014 så bör det vara denna.**

Gör om rollfördelningen

Rollfördelningen mellan myndigheter och ungdomsorganisationer är en kvarleva från tidigare skolval. Den har växt fram genom tillfälliga lösningar från de förutsättningar som fanns då. Det är lockande att fortsätta arbeta utifrån samma koncept som man använt tidigare eftersom det fungerat. Den nuvarande rollfördelningen är dock inte optimal och sätter käppar i hjulet för effektiviteten i projektets arbete.

En rollfördelning för framtidens skolval måste ta avstamp i en rationell tanke på hur arbetet ska organiseras för att det ska bli så bra som möjligt med hjälp av så lite resurser som möjligt – inte baserat på en modell som växt fram genom ad hoc-lösningar under tidigare år. Det finns två alternativ: Antingen kan man ge utförarorganisationerna tydliga mandat och ett tydligt ägandeskap över projektet eller så kan man sluta involvera civilsamhällesaktörer i själva skolvalens genomförande. Vi förordar det förstnämnda.

Presentera resultatet innan valdagen

Skolval är på det stora hela populärt och omtyckt, men viss kritik har riktats mot skolval som koncept. Oftast grundar sig detta i att skolvalet inte har någon effekt och att det därför är meningslöst, tramsigt eller till och med kontraproduktivt.

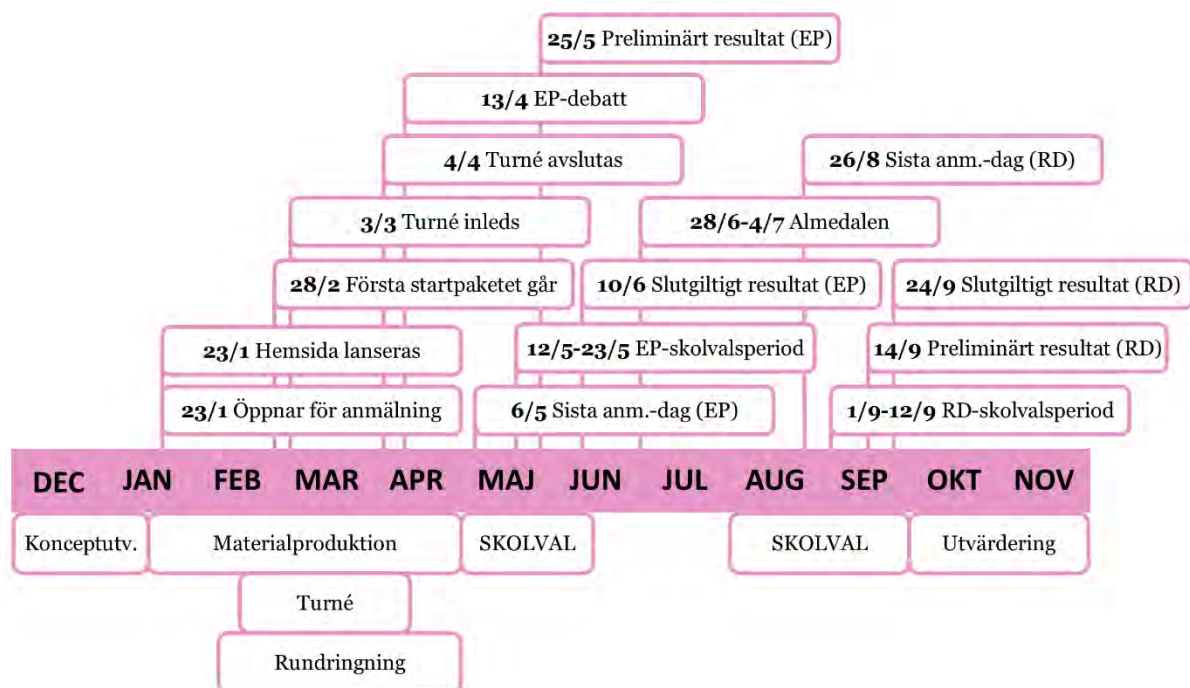
Denna typ av kritik beror till stor del på en missförståelse av vad skolval handlar om, men den är inte utan sina poänger. Skolvalsresultatet får idag, i förhållande till hur många elever som deltar, väldigt lite genomslag i det politiska samtalet. Detta vet naturligtvis eleverna och röstar (eller avstår från att rösta) utifrån dessa premisser.

Bristen på genomslag beror till stor del på att resultatet presenteras efter att vallokalerna stängt. Således ska skolvalsresultatet inte påverka det ordinarie valets utgång. Det är sorgligt att de ramar som ges inte gör det möjligt för elevernas röster att få faktiskt genomslag i den offentliga debatten. I Norge presenteras skolvalsresultatet innan valdagen. Det har lett till att skolvalet på det stora hela tas mer seriöst – av eleverna såväl som av samhället i övrigt.

Tidsplan

I grova drag projektet delas in i sex faser, se även figur 1:

- Planering och konceptutveckling i december och delar av januari.
- Huvudsaklig materialproduktion och spridning i januari till och med april.
- EP-skolval, med förberedelser och uppföljning, under maj och delar av juni.
- Sommar, med låg aktivitet, under delar av juni och juli.
- RD-skolval, med förberedelser och uppföljning, under augusti och september.
- Utvärdering under oktober och november.

Figur 1

Koncept

Kvalitativa och kvantitativa insatser

Skolval 2014 genomfördes till stor del på ett liknande sätt som Skolval 2010. Naturligtvis var den stora skillnaden tillförseln av ytterligare ett val, men bortsett från det var upplägget liknande. Materialets utformning liknande varandra (Skolval 2014:s startpaket ersatte Skolval 2010:s *handledningar*), båda år genomfördes en förberedande turné och ramarna för skolvalen i sig var i stort sett identiska.

Under 2014 förfinades några av koncepten. Det informativa materialet höll en till stor del högre kvalitet. Material fanns i fler media med filmer och en offensiv närvaro på sociala media. Både startpaket och valpaket fick en genomgång för att identifiera relevanta material, bygga på dessa och rensa ut de andra.

Av vetenskapliga studier kan man dra slutsatsen att skolvalen i sig har marginell eller ingen effekt för att skapa engagemang och intresse för politik bland unga.¹ Däremot blir skolval en anledning att föra in det politiska samtalet in i skolan – både som en del av undervisningen och som en del av livet i korridorerna. Det är detta som får effekt för att öka intresset och blir på många sätt det egentliga målet för skolval.

Från utförarorganisationernas sida har detta tagit sitt uttryck i att försöka stimulera till kringaktiviteter. Det har vi gjort via olika material och insatser som menat vara inspirerande. Men vi utgår också från, då någon form av kringaktivitet för de flesta skolor blir självskriven när man väl bestämt sig för att arrangera skolval (ett skolval utan kringaktiviteter blir tämligen platt vilket arrangörerna också känner av), att det bästa sättet att öka antalet kringaktiviteter och därmed stimulera till politiska samtalet i skolan är att öka antalet skolval generellt. Genom att slå brett och stort, med representation från olika skolor med olika elever över hela landet, når man målsättningen.

Om man ser skolvalen som en normalfördelningskurva, där x-axeln mäter skolvalens kvalitet (d.v.s. hur många och hur bra politiska samtal som ägt rum) och y-axeln mängden skolval, är det enkelt att se hur detta påstående fungerar. För varje skola som genomför ett skolval blir kurvan högre. Om man utgår från att skolorna långt ned på x-axeln genomför inga kringaktiviteter (lågkvalitativa skolval) och skolorna långt upp på x-axeln genomför många och bra kringaktiviteter (högkvalitativa skolval), ökar därmed mängden politiska samtal generellt i takt med att fler genomför skolval. Sätillvida de lågkvalitativa skolvalen inte är direkt kontraproduktiva borde de kvalitativa effekterna därmed nås genom att satsa på kvantitativ spridning. Se figur 2.

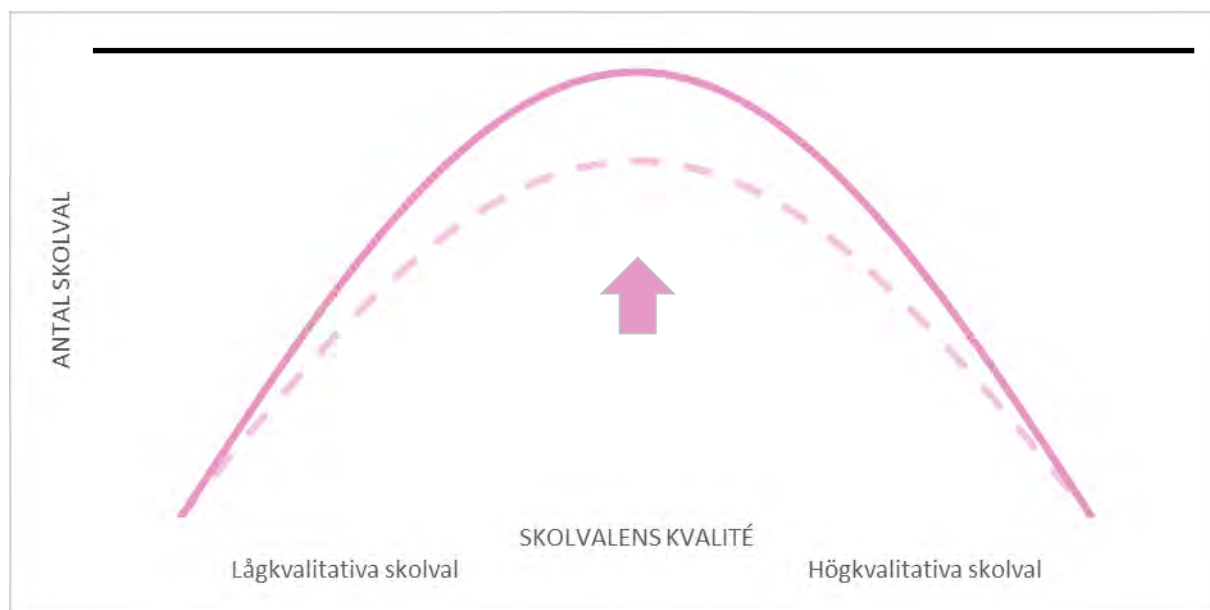
¹ För resonemang kring effekterna, se MUCF:s utvärderingar.

Figur 2

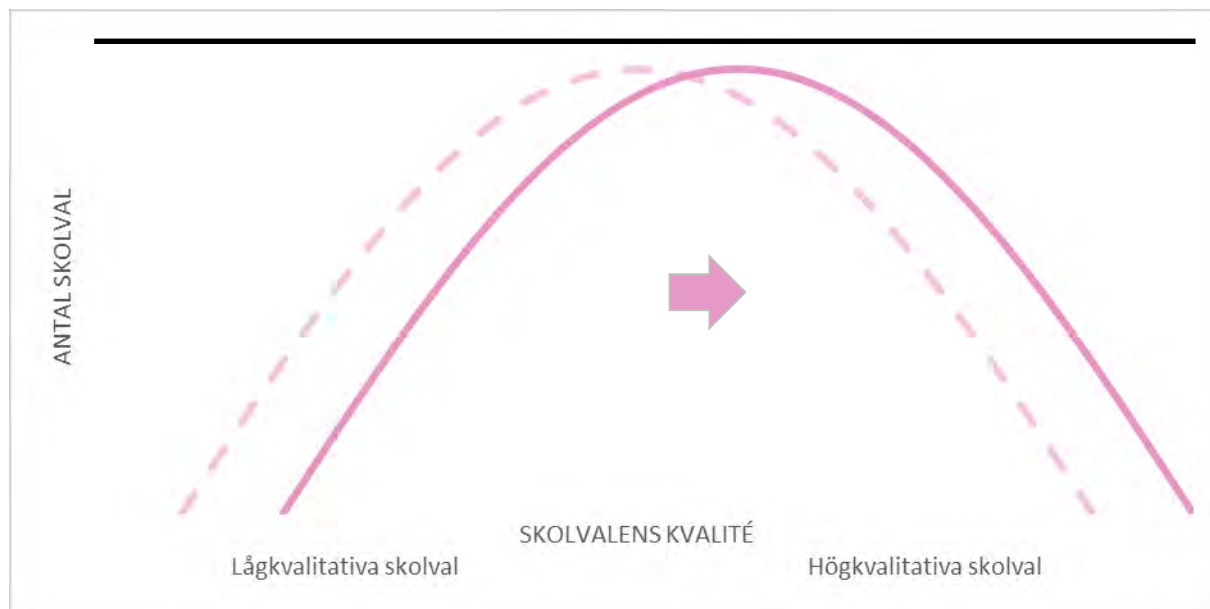
Under 2014 genomfördes Sveriges genom tiderna största skolval. Totalt kunde 75 % av alla elever i den relevanta målgruppen möjligheten att delta i ett skolval. Jämför denna siffra med den från 2010, vilken var 64 %. Troligtvis var Skolval 2014 Riksdagen nära taket för hur stort skolval kan bli. Spridningen av skolval kan knappast bli större än ytterligare ett par procentenheter, såvida man inte instiftar ett tvång för skolorna att genomföra skolval vilket skulle vara både svårt och olyckligt. Se figur 3.

Figur 3

Att fortsätta satsa på att ytterligare öka spridningen av skolval i landet hade därmed inte nått resultat. Det kvantitativa verktyget har nått vägs ände. Istället behöver man titta på hur man **höjer kvalitén på varje enskilt skolval**, d.v.s. förskjuta kurvan längre upp på x-axeln. Se figur 4.

Figur 4

Under projektets genomförande delades åtgärder in i kvantitativa och kvalitativa satsningar. Kvantitativa satsningar ämnade att få in anmälningar och därmed höja kurvan. Kvalitativa satsningar ämnade att förskjuta kurvan längre upp på x-axeln. Mängden kvalitativa satsningar var dock i minoritet, och till viss del nedprioriterat, i förmån för de kvantitativa.

Nu när konceptet är så pass stort och taket bedöms ha blivit nått, står det klart att inför nästkommande år behövs **fler kvalitativa insatser genomföras** om man vill att skolval som koncept ska förbättras och nå än bättre resultat.

För att uppnå detta kräver det att skolval förändras. Att arbeta mer inriktat på kvalitet ställer andra krav på kompetens, tidsåtgång och resurser. Vi har identifierat fyra faktorer, utöver rent ekonomiska, som lär vara nyckelfaktorer för ett framgångsrikt arbete på denna front:

1. Tidsplanen måste förlängas

Kvalitativa insatser kräver mer förberedelser än kvantitativa. För att skolvalen ska bli bättre krävs bättre stöd i form av tillgänglig information och bra material. Man bör också titta på hur man kan utveckla annat material än konventionellt tryckmaterial. För att kunna utforma detta behövs mer tid än de fåtal veckor som tilläts under 2014.

2. Våga satsa mer på eleverna

Det är enkelt att utforma skolval för lärare. De är en enklare målgrupp att nå generellt, är äldre och därmed ofta mer erfarna som organisatörer, har större mandat på skolan och kan se det som en del av sina uppdrag som pedagoger. Men skolval är och ska vara ett projekt för elever. Om skolval ska skapa engagemang och intresse för demokrati och politik måste eleverna få äga skolvalet som deras eget.

Det tar mer energi att satsa på elever och kan verka skrämmande då det enkelt kan ställas mot ett kvantitativt mål, men där finns en stor kvalitativ vinst i att låta eleverna organisera, arrangera och äga sitt eget skolval. För att arbeta med detta kan man exempelvis ställa ännu högre krav på att skolvalet ska vara förankrat i skolans elevråd eller elevkår.

3. Stimulera kontakt mellan skolor

Arrangörer triggas av varandra. Om grannskolan gör en häftig debatt och man får höra talas om den vill man göra en minst lika bra själv. En faktor till att RD-skolvalet blev så stort var att skolor från syd till norr fick höra att grannskolan skulle genomföra skolval och själva ville hoppa på tåget. Exempelvis kan man arbeta mer med sociala media, lokalmedia eller med olika digitala plattformar där arrangörer kan sprida idéer och tankar.

4. Ha mer direkt kommunikation med arrangörer

Kringaktiviteter ska vara inspirerande, men då måste också inspirationen komma någonstans ifrån. Genom att ha mer direkt kommunikation, fysisk eller annan, kan man skapa mötesplatser för arrangörer där de kan inspireras att genomföra bra och kreativa kringaktiviteter. Exempelvis kan man bygga ut turnén, både i ambitionsnivå och i antalet stopp.

Projektets aktörer och roller

Projektet Skolval 2014 genomfördes inom ramen för *regeringsuppdraget* Skolval 2014, som gavs till MUCF av regeringen. Alla aktiviteter som skedde under paraplyet *regeringsuppdraget* Skolval 2014 kan delas in i tre² kategorier:

- **Administration & spridning av skolval.** Med detta innebär själva kärnan i skolval – d.v.s. att ta in anmälningar, skicka ut relevant material för själva genomförandet av skolvalet och koordinera en sammanställning av resultatet.
- **Stöd till arrangörer.** Detta inkluderar alla kvalitativa insatser med utgångspunkt att stärka arrangörerna i deras roll att arrangera kringaktiviteter och stimulera till politiska samtal.

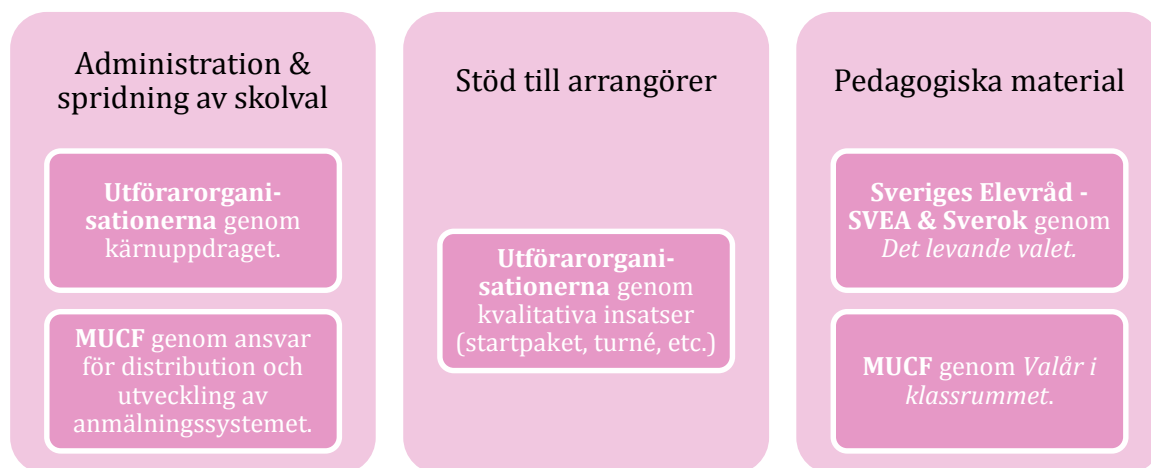
---

² Detta är alltså vår indelning och därmed vår tolkning, inte regeringen eller MUCF:s.

- **Pedagogiska material.** Detta inkluderar alla typer av pedagogiska material som används för att öka kunskapen och intresset om politik, oftast som en del av undervisningen.

Arbetet fördelades sedan på ett antal aktörer, se även figur 5:

- **MUCF**, som äger regeringsuppdraget, samordnade insatser i samband med Skolval 2014. De hade också visst operativt ansvar i delar av kärnuppdraget samt delar av det pedagogiska materialet.
- **Utförarorganisationerna** (Sveriges Elevkårer, Sveriges Elevråd och Europeiska Ungdomsparlamentet) drev *projektet* Skolval 2014. Detta inkluderade majoriteten av kärnuppdraget samt stödet till arrangörer.
- **Skolverket** och **Valmyndigheten** var samarbetsmyndigheter för Skolval 2014, med begränsade ansvarsområden.
- **Sveriges Elevråd – SVEA** och **Sverok** genomförde projektet *Det levande valet* (pedagogiskt material) som en del av *regeringsuppdraget* Skolval 2014.

Figur 5

Administration av skolvalen & stöd till arrangörer

Av de tre uppdragen är det två som har tydliga synergieffekter. Administrationen av skolvalen och stödet till arrangörerna behöver nödvändigtvis inte utföras av samma aktör, men där finns en stor vinst i att samordna skolvalens genomförande med stärkandet av arrangörskapet. Genom att baka in de två uppdragen i varandra är det lättare att skapa ett projekt där bra kringaktiviteter är en förväntan. Arrangerandet av kringaktiviteter och skolvalen i sig blir därmed sammankopplat till att vara del av samma syfte.

Generellt fungerade samarbetet mellan utförarorganisationerna och MUCF vad gäller administrationen av skolvalen bra, men inte utan problem. Det operativa ansvaret låg

tydligt på utförarorganisationerna, bortsett från några områden som låg på MUCF:s skrivbord. Detta inkluderade bl.a. ansvar för distribution av valpaket, utvecklandet av anmälnings- och inrapporteringsystem samt vissa mediala insatser. MUCF var även ansvarig för samordna med övriga myndigheter, samt att sätta ramarna kring projektet. De hade exempelvis slutordet vad gäller utformningen av instruktionerna och då även slutord för diskvalificering av de skolor som frångått dessa.

Det är tydligt för oss som utförarorganisationer, som onekligen hade mest operativ insikt i projektet, att ansvar inte alltid låg på rätt bord. Detta resulterade i ett antal missöden (pressmeddelanden som skickades ut med fel uppgifter, rapporteringssystem som inte var fullständigt feltestat, etc.) och ett antal försenade processer där vi som utförarorganisationer fick ta konsekvenserna men inte hade möjlighet att påverka (framförallt vad gäller anmälnings- och rapporteringssystemet som inte levererade funktioner i tid). MUCF arbetade naturligtvis under liknande förutsättningar vad gäller tidsbrist som vi gjorde, men vi tror att många av dessa missöden och förseningar hade kunnat undvikas till stor del om ansvar hade legat på den aktör som hade bäst insikt i arbetet.

Den roll som MUCF hade vad gäller samordning och sättning av ramar fungerade väldigt väl. Kombinationen av olika perspektiv ledde till genomarbetade och bra beslut gällande skolvalens regelverk. Vi uppfattar att denna roll var väldigt naturlig för en myndighet som annars inte var direkt operativt involverat i projektet. Vi uppfattade också att MUCF:s roll i att samordna med övriga myndigheter var väldigt naturlig och välfungerande.

Vår upplevelse är att rollfördelningen till stor del beror på tradition och tillfälliga lösningar för hur det fungerat tidigare år. Vår uppfattning är också att om något fungerar betyder det inte att det är den bästa lösningen. Vi rekommenderar att man inför 2018/2019 gör en ny rollfördelning som bygger på att ansvar ska ligga där det är mest lämpligt. Här ser vi två alternativ:

- **Alternativ A:** MUCF släpper de operativa uppdragen kring kommunikation, distribution och teknisk utveckling som de har haft kring tidigare skolval och ger mandat till utförarorganisationerna, som har mest insikt i verksamheten, att genomföra dessa. MUCF tar en konsultativ och samordnande roll som tillsammans med utförarorganisationerna sätter ramarna för skolvalens genomförande.
- **Alternativ B:** MUCF sköter själva administrationen och spridningen av skolvalen, utan att involvera civilsamhällesaktörer. Utförarorganisationerna, vars grundverksamhet ändå utgörs av ungdomars engagemang och organisering, sköter endast det kvalitativa uppdraget att stärka arrangörerna och stimulera till kringaktiviteter.

Vi förordar **starkt** Alternativ A, då vi tror att det finns ett stort värde i att skolvalen koordineras av aktörer som består av och representerar ungdomar. Om skolvalen helt

administreras av myndigheter ser vi en stor risk att det, medvetet eller omedvetet, riktas mer mot lärare. Skolval blir då en del av undervisningen, och därmed underminerar den frivillighet som är en central utgångspunkt för konceptet.

Pedagogiska material

Det pedagogiska materialet är på många sätt det tredje hjulet i uppdraget. Det finns ingen tydlig koppling mellan det och skolvalens genomförande, bortsett från att det handlar om politik. Som utförarorganisationer hade inte vi något direkt att göra med det pedagogiska materialet, men förväntades att sprida det. Att enskilt sprida specifika material var dock något som blev kommunikativt ansträngande, då det satte Skolval 2014 i en position där ett visst material blev överordnat andra. Det är problematiskt, dels av kvalitetssäkringsskäl (var drar man gränsen vilka material som är tillräckligt bra för att spridas, och vem ska göra den bedömningen med vilka resurser?), men också då det kan hota Skolval 2014 som opartisk aktör.

För att jämföra: Valmyndigheten skulle, även om de inte gör det, teoretiskt sett kunna stimulera till att det **generellt** genomförs debatter och diskussioner inför ett val **utan att det hotar deras ställning som opartisk valförrättare**. Men så fort Valmyndigheten skulle börja producera egna debatter eller sprida **specifika** debatter och material uppstår en konflikt där Valmyndighetens roll som opartisk valförrättare urholkas.

På samma sätt sker med skolval. Utförarorganisationerna kan utan problem stimulera till att diskussion äger rum **generellt**, men så fort de börjar sprida ett specifikt politiskt-pedagogiskt material uppstår svårigheter. Kraven på kvalitet och opartiskhet är så abnormt höga att det både blir svårt att arbeta med och riskerar att ta udden ur diskussionerna. EP-debatten som anordnades i Skolval 2014:s namn (på många sätt ett udda evenemang då det inte liknade något annat som gjordes inom ramen för **projektet** Skolval 2014) visade prov på denna svårighet.

Att producera pedagogiska material är naturligtvis viktigt och bör göras. Frågan är dock om det behöver göras inom ramarna för Skolval. Vår rekommendation är därför att inte producera några politiskt-pedagogiska material under namnet Skolval inför 2018/2019.

Angående EP-skolvalet

Intresset att arrangera EP-skolval var mycket lägre än förväntat. Det är naturligtvis svårt att dra några slutsatser till varför det var så, men ett antal faktorer kan identifieras som bör ha spelat en roll:

- **Det var för dålig framförhållning.** I princip ingen var medveten om att det skulle finnas möjlighet att anordna EP-skolval förrän projektet lanserades samma termin som EP-skolvalet skulle genomföras. De flesta skolor spikar sina terminsplaner innan terminsstart och det är inte alltid helt lätt att rucka på dessa.

- **Valet låg dåligt i tiden.** Detta var det vanligaste argumentet som elever och lärare lyfte när de berättade varför de inte ville genomföra ett EP-skolval. Skolvalsperioden låg i slutet av terminen och krockade med nationella prov i grundskolan och studentexamen i gymnasiet. Dock ska det tilläggas att RD-valet inte ligger särskilt bra till heller (kanske t.o.m. sämre) då det ligger precis i terminsstarten på ett nytt läsår. Kanske ska denna faktor därför tas med en nypa salt.
- **EP-skolval var inget etablerat koncept.** Många lärare och rektorer var positiva till EP-skolval, men ville inte hoppa på tåget direkt. RD-skolval är en etablerad tradition som finns förankrat både hos elever och lärare, men EP-skolval var något nytt som man inte orkade, hann eller ville ta ställning till. **Många skolor ville ”vänta och se”, vilket talar för att EP-skolvalet har potentialen att bli större och större desto mer förankrat det blir som koncept på skolorna.**
- **Man ville prioritera riksdagsvalet.** För många blev två skolval för mycket. Man såg det som samma sak, fast en gång till. Därför valde man att satsa på ett av skolvalen och då blev det oftast riksdagsvalet.
- **EP-skolval var svårt att arbeta med.** EU-politiken, till skillnad från den lokala och nationella, har inte lika tydlig koppling till läroplanen. För många lärare var det naturligt att baka in riksdagsvalet som en del av undervisningen, men inte lika naturligt att göra detsamma med Europaparlamentsvalet. Många lärare kände också att de inte har tillräcklig kunskap om EU för att styra upp ett EP-skolval.

Med dessa lärdomar i bagaget kan det enkelt sägas att målen för EP-skolvalet var för högt satta. Ambitionen, att behandla EP-skolvalet som likställt RD-skolvalet i både målsättning och resurser, var dock rimlig. EP-skolvalet blev, bortsett från tidsaspekten då det låg fyra månader tidigare, inte på något sätt annorlunda behandlat eller nedprioriterat till förmån för RD-skolvalet. Det nedslående resultatet beror helt enkelt på ett bristande intresse från skolorna. Med de resurser och tidsramar som utförarorganisationerna hade skulle det vara svårt att göra en större insats för att sprida EP-skolvalet.

Med det sagt, slutsatsen borde inte vara att EP-skolval som koncept är dåligt. Tvärtom, den generella attityden vi mötte både från elever och lärare var försiktig men klart positiv. Anledningarna till varför man inte genomförde EP-skolval hade mer med praktiska omständigheter att göra än att man tyckte det var irrelevant eller ointressant. Två stora faktorer – att det låg för nära i tiden till RD-skolvalet och att det var ett okänt koncept – kommer att vara mindre problem inför valåren 2018/2019. Förhoppningsvis kommer också information om EP-skolvalet komma ut tidigare än vårterminen 2019.

Vår bild är också att de som genomförde EP-skolval gjorde det med stort engagemang. Vi har tyvärr ingen data i dagsläget³, men andelen högkvalitativa skolval kändes oproportionerligt stor jämfört med RD-skolvalet. Även omfattningen av elevers involvering av arrangerandet uppfattades som större. Många elevorganisationer tog en stor andel av ansvaret för arrangerandet.

Skolval som verktyg för att höja intresse, engagemang och valdeltagande är dessutom många gånger viktigare vad gäller Europaparlamentsvalet, som plågas av lågt valdeltagande. Vår starka rekommendation är naturligtvis därför att fortsätta bygga på konceptet EP-skolval även inför 2019. Justera målen och gör EP-skolval till en etablerad tradition likt RD-skolval.

Inför 2018/2019

Utöver de medskick som redan gjorts finns det ett antal saker som kan vara bra att tänka på inför 2018/2019.

Knyt samman RD- och EP-valet

Skolval 2018/2019 står inför andra förutsättningar än de som fanns 2014. På många sätt är det fortfarande ett supervalår – både RD-valet och EP-valet kommer inom ramen för samma läsår. Det kan leda till samma situation som 2014, att EP-valet blir utkonkurrerat av RD-valet, men det kan också leda till att många skolor ser ett värde i att ha båda valen. Tiden är trots allt längre emellan och samma årskurser kommer att delta i båda.

Inför 2018/2019 borde man därför dra nytta av detta. Istället för att endast lägga fokus på att kringaktiviteter ska ske innan valen kan man också föra in en dimension av att de ska ske *mellan* valen. **Knyt samman båda skolval** så det blir till ett projekt att mobilisera skolan för politiska samtal under hela året, och inte bara i anslutning till valen. Ha aktiviteter och material som arrangörer kan ta del av under hela läsåret, så att projektet inte faller i dvala mellan de två valen utan snarare nyttjar mellantiden med kvalitativa insatser.

Implikationer för tidsplanen: RD-valet kommer tidigare

En annan förutsättning som kommer ha djup påverkan på Skolval 2018/2019 är det faktum att riksdagsvalet ligger mycket tidigare i terminen. Den 9 september 2018 går svenska folket till valurnorna. Om samma tidsschema skulle hållas som 2014 skulle det innebära att:

- Skolvalsperioden skulle sträcka sig mellan 27 augusti och 9 september.
- Sista anmälningssdag skulle vara den 21 augusti.
- De första valpaketen skulle gå ut den 15 augusti.

---

³ Vi inväntar fortfarande MUCF:s utvärdering, som beräknas vara färdig våren 2015. Detta skrivs i november 2014.

Detta innebär ett antal saker:

- Skolvalsperioden börjar i väldigt nära anslutning till terminsstart. Många elever har knappt kommit tillbaka till skolan innan det är dags att rösta. Detta ställer högre krav på att kringaktiviteter bör i större utsträckning ske *innan* sommaren, vilket i sin tur ställer högre krav på att projektet Skolval 2018/2019 behöver komma igång innan vårterminens början 2018.

Man kan också behöva se över skolvalsperiodens längd. Majoriteten, men långt ifrån alla, arrangerar skolval under den andra veckan. Kanske är en möjlighet att undvika den korta tiden mellan terminsstart och skolvalsperiod att minska valperioden till en vecka? En möjlighet hade varit att avskaffa konceptet skolvalsperiod helt, och låta skolorna själva välja när de vill förlägga sitt val – kanske till och med innan sommaren.

- Sista anmälningssdag är så tidig att spiken eventuellt uteblir. Lite mer än en tredjedel av samtliga anmälningar till Skolval 2014 Riksdagen skedde under veckorna innan skolvalsperioden. Om anmälningssdagen skulle vara den 21 augusti hinner många lärare och elever inte komma tillbaka från sommarledigheten innan det är försent att anmäla sig. Därför kommer det bli ännu viktigare att tydligt informera om att anmäla sig i god tid.
- Valpaketen kan komma att anlända till sommarstängda skolor. Marginalen för när valpaketen ska komma var redan snålt tilltagen 2014. Ett antal paket kommer bort, antingen på skolan eller i Postens system. Desto fler dagar man har i marginal innan skolvalsperioden inleds, desto mer tid kan man ägna åt att lösa dessa problem. Om valpaketen börjar anlända kring den 16-17 augusti skulle det innebära att ett stort antal mottagare fortfarande är på semester. Det måste man lösa – antingen genom ännu snålare marginaler eller genom att skicka ut valpaketen innan sommaren.

Resultatens presentation

Skolvalsresultaten har traditionellt sett alltid presenterats efter vallokalerna stängts. Detta för att de inte ska påverka de ordinarie valen. Det finns dock inget som hindrar resultaten att presenteras tidigare, då de är klara redan under lördagen. Hade man släppt resultatet på lördagen hade det naturligtvis kraftigt ökat genomslaget i media och i den allmänna debatten.

Det kan diskuteras huruvida det är klokt att släppa resultatet innan vallokalerna stängs. Den rådande traditionen är på många sätt ett slags försiktighetsåtgärd, dels **för att "skydda" den allmänna debatten från ungdomars röster och dels för att** minimera eventuell kritik som kan riktas mot de skolval som inte genomförts hundra procentigt korrekt men som fallit under radarn för våra kontrollåtgärder. Det är i grund och botten ett sätt att underminera projektet i sig. De ramar som ges vad

gäller resultatens presentation skickar ut signaler att skolvalen inte är legitima och att ungdomars röster inte ska inverka på samhällets diskussioner. Det är problematiskt.

Detta känner naturligtvis de elever som deltar i och de elever och lärare som arrangerar skolvalet av. För arrangörerna blir det ett slags sänkning av förväntningarna. Då våra kontrollåtgärder är begränsade och större delen av upprättandet av korrektheten i skolvalens genomförande sker via förväntningar och instruktioner, sänks därmed också indirekt kraven på skolvalens korrekta genomförande. För de elever som deltar framstår skolvalet som mindre legitimt och mindre värdefullt att ta del av. Det kanske till och med signalerar en form av **”bågdemokrati”**, där ungdomars röster inte tillåts att få genomslag, och kan således vara direkt kontraproduktiv.

Om man istället hade ökat genomslaget av resultatet och sett till att det fått faktisk inverkan på det politiska samtalet hade legitimiteten i projektet ökat. Arrangörer hade förhoppningsvis tagit genomförandet på ett större allvar och de elever som röstat kan se sina röster få inverkan på det politiska samtalet. Om skolval ska vara ett sätt för ungas röster att höras och att öka intresset för politik måste projektet också få förutsättningarna för detta.

Om skolvalen skulle få större genomslag så ökar ju också behoven för att de ska vara korrekt genomförda. Detta sätter ju naturligtvis helt andra krav på professionaliteten både hos utförarorganisationer och de lokala arrangörerna. Det i sin tur kan lösas med framförallt två åtgärder:

- Åter igen, **tidsplanen måste utökas** för att lämna utrymme för att material och ramar ska spikas innan de ska börja implementeras.
- Fler och tydliga satsningar på **kvalitativa åtgärder**, för att stärka arrangörerna i deras arbete och se till att fler skolval håller en bra nivå och följer alla instruktioner på ett felfritt sätt.

Ekonomi

Den ekonomiska redovisningen kan ses i sin helhet i bilaga 2. Därför är detta avsnitt kortfattat.

Utförarorganisationerna hade under projektet drygt 2 miljoner kronor att förhålla sig till. Med de ramar som gavs var det en rimlig summa, vilket det ekonomiska utfallet också talar för. Grunduppdraget att genomföra och sprida två skolval med fyra månaders mellanrum kostar ungefär 2 miljoner kronor.

Med det sagt är det tydligt att Skolval 2014 var ett projekt där alla extra medel enkelt kunde omsättas i fler och bättre åtgärder. Det var t.ex. genom insparade medel från andra delar av projektet som blev billigare än budgeterat som valpaketet kunde byggas ut med både pins och valurna, mängden anmälnings- och marknadsföringsinformation kunde utökas samt Skolval 2014 kunde vara representerat på både Skolledarkongress och Almedalen. Mängden verksamhet och stöd som kan genomföras inom ramen för skolval är i princip obegränsat, och ytterligare ekonomiska resurser hade inte varit svåra att omsätta på sätt som gynnat verksamheten.

Om man inför 2018/2019 vill, så som föreslaget, satsa på att öka kvalitén på de enskilda skolvalet är det viktigt att man också ger det ekonomiska utrymme till att faktiskt kunna göra detta. Viktigt att ta i beaktning inför 2018/2019 är också om rollfördelningen förändras får detta naturligtvis konsekvenser för hur de ekonomiska medlen bör fördelas. Under 2014 var t.ex. inte utförarorganisationerna ansvariga för distribution av valpaket eller anmälnings- och rapporteringssystem, vilka är två stora utgiftsområden.

Personal

Projektgruppen, när den var som störst, bestod av sex personer med varierande sysselsättningsgrad. Projektgruppen var en kraftig expansion av den ursprungliga projektplanen, som lade mer vikt vid kortare (<2 mån) anställningar för specifika uppdrag och saknade flertalet av tjänsterna. Utökningar av de personella resurserna gjordes med marginella ökningar av personalbudgeten. Huvudfaktor var att stuva om och skära kostnader. Detta lyckades man med framförallt genom att rekrytera ungt och därmed undvika högre sociala avgifter. Se figur 6.

Förutom projektledaren (PL) anställdes en **kommunikatör** (K) vars uppdrag låg i att konceptutveckla en stor del av projektets kommunikativa arbete samt producera informationsmaterial. Kommunikatörstjänsten skulle egentligen inte delta i arbetet under valperioderna. Av praktiska skäl fortlöpte tjänsten ändå under EP-valperioden, men hade få direkta arbetsuppgifter kopplade till denna.

Två **informatörer** (I1 & I2) anställdes för att ansvara för den fysiska representationen (informationsturné, Almedalen, etc.) samt mer direkt kommunikationsarbete (sociala medier, press, etc.). Informatörerna utgjorde också en operativ grundstomme före, under och efter valperioderna.

En **projektassistent** (PA) anställdes på 75 % under våren för att arbeta med administrationen av anmälningssystemet, utskick av startpaket samt rundringning till skolor för att marknadsföra projektet. Informatörerna övertog/överbäddade gradvis projektassistentens arbetsuppgifter efterhand som intensiteten gick upp under vårterminen och dessa återvände från turnén. Projektassistenten kom också in på timmar under hösten.

En **rundringare** (RR) anställdes på timmar under våren för att marknadsföra turnén och senare utöka den ordinarie rundringningen som låg på projektassistentens bord.

Avvägningen att utöka antalet tjänster och deras omfattningar istället för att satsa på en mindre, mer spetsad personalstyrka var i efterhand en rimlig bedömning som gjorde att vi kunde utöka ambitionerna och bättre möta upp de behov som fanns. Att som i den ursprungliga projektplanen begränsa **mängden ”fötter på golvet”**, särskilt runt valperioderna, hade fått allvarliga konsekvenser. Ett viktigt medskick till Skolval 2018/2019 är därför att inte underskatta behovet av personal som svarar på frågor, administrerar anmälning- och rapporteringssystem, följer upp oegentligheter, hanterar distributionslistor och borttappade paket, m.m., under veckorna kring valperioderna.

Däremot stod det klart att det fanns ett överskott av kommunikationstjänster och ett underskott av administrativa tjänster. Efter turnén var behovet av informatörstjänsterna i sina informatörsroller begränsat. Däremot växte behovet av administrativ personal som kunde arbeta med anmälningar, rapporteringar, etc.

Detta var känt redan i december 2013 när personalplanen lades och tanken var att informatörerna gradvis skulle arbeta mer och mer administrativt. Det var ett koncept som fungerade OK, men medförde vissa problem gällande krav på bred kompetens samt överlämning mellan projektassistent och informatörer.

En bättre lösning hade varit att endast tillsätta en informatörstjänst och komplettera denna med en **turnéassistent** (TA) under turnén, likt Sveriges Elevkårer och Sveriges Elevråd gör under sina ordinarie turnéer. På så vis hade resurser frigjorts som hade kunnat gå till att utöka projektassistentens tjänst samt omforma rundringaren till en **extraassistent** (EA) och däri även inkludera administrativa sysslor. Se figur 7.

Beräkningen i figur 7 är gjord utifrån scenariot att turnéassistenten skulle ha samma lön som en informatör och att extraassistenten skulle ha samma lön som rundringaren, samt att sociala avgifter i övrigt skulle vara oförändrade.

Viktigt att notera är att en längre projektperiod inte automatiskt hade betytt högre kostnader för personal. Kommunikatörstjänsten hade kunnat kortas något och hade också kunnat användas mer effektivt om den förlagts under en period som inte inkluderade andra moment än konceptutveckling/materialproduktion. Genom att förlägga den delen av projektet i ett eget moment hade mycket av projektledarens tid frigjorts och därmed också behovet av administrativ personal minskat. Se figur 8.

Beräkningen i figur 8 är gjord utifrån samma premisser som beräkningen i figur 7.

På så vis hade man kunnat ha en hängiven period för konceptutveckling och materialproduktion, som så desperat behövdes, utan att behöva utöka kostnaderna eller minska den operativa kapaciteten. Det är en **stark, stark rekommendation** att inleda Skolval 2018/2019 tidigare än man gjorde 2014 för att kunna ha en period avsatt endast för detta ändamål. Det saknas bevisligen ekonomiska anledningar till att inte göra så.

Personalplan

	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	KOSTNAD
PL					100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	340 000
K						75%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	180 000
I1							50%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	180 000
I2							50%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	180 000
PA							75%	75%	75%	75%	50%		25%	25%				90 000
RR							25%	50%	50%	75%								40 000
																		1 010 000

Figur 6

Alternativ personalplan

	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	KOSTNAD
PL					100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	340 000
K						75%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	180 000
I							100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	190 000
TA							75%	100%	25%									50 000
PA						75%	75%	75%	75%	75%	75%	75%	100%	100%	100%	100%	100%	150 000
EA							75%	75%		75%			100%	100%	100%	100%	100%	90 000
																		1 000 000

Figur 7

Alternativ personalplan med utökad tidsplan

	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	KOSTNAD
PL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	450 000
K	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	130 000
I						100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	210 000
TA							75%	100%	25%									50 000
PA						50%	75%	75%	75%	75%	75%	75%	75%	100%	100%	100%	100%	140 000
EA													50%	50%				20 000
																		1 000 000

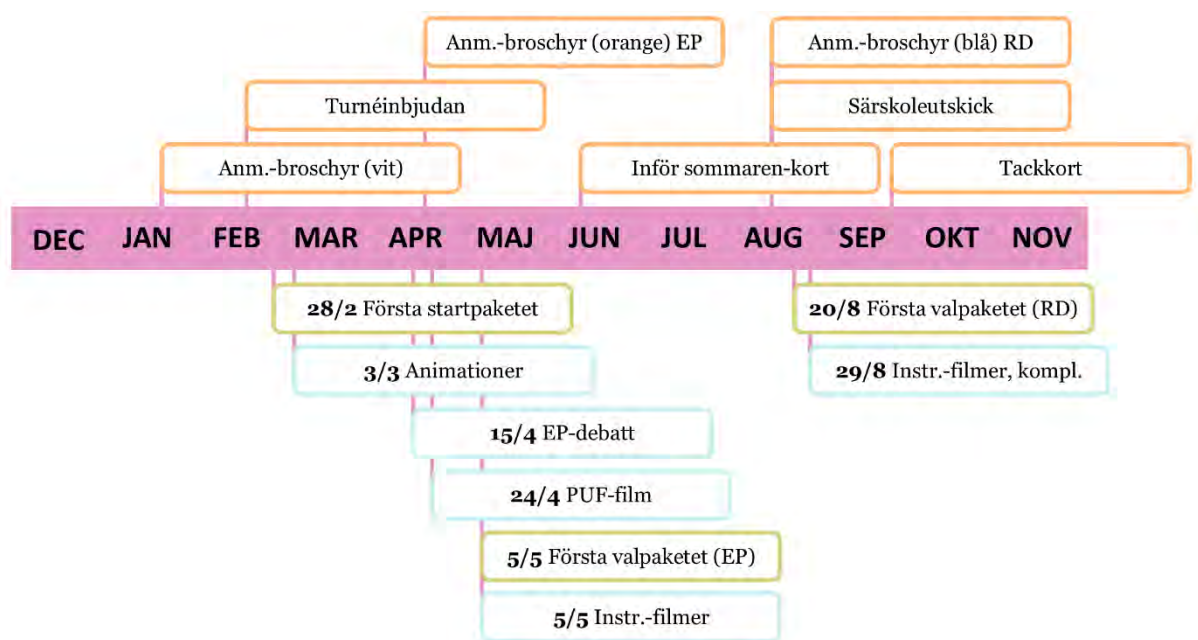
Figur 8

Informationsmaterial

Informationsmaterialet som producerades kan kategoriserat i ett antal olika kategorier. Allt fysiskt material finns arkiverat i minst ett exemplar hos Sveriges Elevkårer, tillsammans med en kort sammanställning om varje enskilt material.

- **Anmälningsmaterial** var fysiskt material som gick ut för att informera om projektet och uppmana till anmälan.
- **Startpaketet** var det material som en skola fick skickat till sig i samband med anmälan.
- **Turnématerialet** var de trycksaker som producerades för att användas under informationsturnén.
- **Valpaketet** var det material som ingick i de paket som skolorna fick veckorna innan valperioden inleddes.
- Utöver det producerades ett antal **filmer** med olika syften.

I figur 9 ses merparten av materialet distribuerat över tid. Orange är anmälningsmaterial, blå filmer och grönt startpaket och valpaket.

Figur 9

Anmälningmaterial

Materialförteckning – Anmälningmaterial

Material	Upplaga	Användes först
Anmälningbroschyr (vit)	4 000	Januari
Turnéinbjudan	4 000	Februari
Anmälningbroschyr EP-val (orange)	5 200	April
Inför sommaren-kort	3 000	Juni
Anmälningbroschyr RD-val (blå)	3 000	Augusti
Särskolebroschyr	1 000	Augusti
Tackkort	1 700	September

Syftet med anmälningmaterial var att informera om projektet och uppmana till anmälan. Med de tre anmälningbroschyerna ingick en talong som kunde skickas in via returpost. Till turnéinbjudan var turnéanmälan i fokus, som gjordes digitalt via skolval2014.se. Ett kort gick ut innan sommarlovet för att tacka de skolor som deltog i EP-skolvalet samt uppmana övriga att anmäla sin skola digitalt inför höstens skolval innan sommarlovet inleddes. Ett tackkort skickades ut till alla som rapporterat in resultat under RD-skolvalet.

I samband med den sista (blåa) anmälningbroschyren gick ut i augusti trycktes även en kort informationsbroschyr till särskolor upp. Denna skickades ut till samtliga särskolor tillsammans med anmälningbroschyren. Syftet med denna var tvåeggad – dels att reda ut en del missförstånd vad gäller särskolors deltagande (ett fåtal skolor hade tolkat det som att särskolor inte fick delta i Skolval 2014), dels att även nå de särskolor som är helt självständiga enheter och inte samverkar med en grund- eller gymnasieskola.

Projektets upplägg och tidsbrist gjorde sig tyvärr påmint i anmälningmaterialet. Ytterst få saker hade fastslagits och utvecklats till den tidpunkt då anmälningbroschyren behövde gå ut vilket gjorde att informationen inte var heltäckande och ibland medvetet vagt formulerat. Lokaler eller innehåll hade inte hunnit fastlös innan turnéinbjudan gick ut, vilket naturligtvis skadade hur stor inverkan utskicket hade. Den grafiska profilen hade heller inte helt utkristalliserats, vilket ledde till att de första utskicken inte var helt grafiskt sammanhängande med det senare materialet.

Initialt planerades endast två utskick – den ordinarie anmälningbroschyren och turnéinbjudan. Ett antal kostnader lyckades dock minskas under våren och resurser allokerades till att öka mängden anmälninginformation som gick ut till skolorna. Utökningen bestod i två extra anmälningbroschyren som skickades ut ca en månad innan valen, särskoleutskicket samt sommarlovskortet.

Syftet med de extra anmälningbroschyerna var främst att påminna om Skolval 2014 för de som såg det som för långt in i framtiden och förkastade det när den ursprungliga broschyren gick ut i januari. För att spara tid användes den

ursprungliga broschyren som bas för de båda senare anmälningsskyltarna, med förbättringar och förkortningar samt anpassningar för det specifika valet som stundade.

Anmälningsskyltsutskicken gjordes med något olika målgrupper och metoder för att sprida synligheten till så många olika aktörer som möjligt:

- Anmälningsskylt (vit) gick ut till skolexpeditioner, utbildningsförvaltningar och medlemsorganisationer i Sveriges Elevkårer och Sveriges Elevråd.
- Anmälningsskylt EP-val (orange) gick ut i två kuverterade ex till varje ännu icke anmäld skola. En var adresserad till ansvarig samhällskunskapslärare och en var adresserad till elevrådet/elevkåren.
- Anmälningsskylt riksdagsval (blå) gick ut kuverterad till varje ännu icke anmäld skolas expedition, samt till varje icke anmäld särskola (då tillsammans med särskolebroschyren).

Mottagna talonger från varje utskick

Broschyr	Allmän	EP-val	RD-val	Totalt
Antal mottagna talonger	95	77	11	183
Andel talonger mot totala antalet anmälningar	5,2 %	4,2 %	0,6 %	10,0 %

Mängden information, metoder, kanaler (rundringning, turné, digitalt, etc.) och målgrupper torde vara huvudfaktorn till varför intresset för Skolval 2014 Riksdagen blev så stort. Även om antalet talonger från den sista anmälningsskyltarna var begränsat ökade varje nytt utskick kännedomen om projektet. Inte minst under rundringningen märktes det av att skolorna blev mer och mer medvetna om Skolval 2014 och refererade allt oftare till utskicken.

Startpaketet

Materialförteckning – Startpaket

Material	Upplaga
Arrangörshäfte	2 000
Kontrollanthäfte	2 000
Arrangörsaffisch	2 000 + 2 000
Checklista	2 000
Skolvals-kuvert	2 000

Syftet med startpaketet var tvådelat: Först att ge överblickande information om hur skolorna skulle planera och förbereda inför det praktiska arbetet med skolvalsperioden, men framförallt att stärka arrangörerna i deras roll att organisera och anordna kringaktiviteter. Eftersom kringaktiviteterna är det som ger skolval ett

mervärde var det framförallt i startpaketet som mycket av arbetet gick ned för att stärka den kvalitativa aspekten av projektet.

Startpaketen gick ut varje fredag till de skolor som fått sin anmälan godkänd under veckan. De bestod av ett arrangörshäfte, ett kontrollanthäfte, en arrangörsaffisch (**internt kallad ”processkartan” i ett tidigare stadium**) och en **checklista**.

Bedömningen var att man 2010 producerade så stora mängder material att det blev svårt att tillgodogöra sig all information. Fokus i Skolval 2014 var istället att producera mindre men mer användbart material.

Startpaketen producerades under väldigt kort tid. De var planerade att vara färdiga för utskick i början av februari, men försenades till slutet av februari, i stor del p.g.a. ett feltryck. Detta medförde att ett femtiotal skolor fick vänta så mycket som en månad på sina startpaket. Därefter skickades de ut regelbundet på veckobasis.

Arrangörshäftet

Arrangörshäftet utgjorde grundstommen i startpaketet. Dess huvudsakliga fokus var att stimulera till arrangerandet av kringaktiviteter. För att öka ägande- och arrangörskapet hos (elev)arrangörerna undvek vi, så långt som möjligt, färdigstöpta modeller för kringaktiviteter. Istället var utgångspunkten att stötta det kreativa och entreprenöriella arbetet och låta (elev)arrangörerna anpassa kringaktiviteterna efter förutsättningarna på sin skola.

Kontrollanthäftet

Kontrollanthäftet var i stort direkt kopierat från motsvarande material för Skolval 2010, med ny grafik och layout. Det var mindre pedagogiskt, kreativt och tydligt mer riktat till lärare än arrangörshäftet var. Resultatet blev mindre lyckat än arrangörshäftet. Texten hade behövt arbetas igenom mer och innehöll ett antal mindre missar, däribland att valsedlar benämndes som röstsedlar.

Arrangörsaffischen

Tanken med arrangörsaffischen, ibland internt benämnd som processkartan, var att ge en lättöverskådlig bild av arbetet med Skolval 2014. Den var ämnad att sättas upp i t.ex. elevrådets eller elevkårens rum. Ett feltryck resulterade i att affischen fick tryckas upp på nytt, med några förändringar och tillägg. Ursprungstryckningen togs aldrig i bruk utan kasserades direkt.

Checklistan

Checklistan tillkom som ett sätt att göra startpaketet mer konkret och tillgängligt. Fokus låg på förberedelserna inför själva skolvalet. Den var ursprungligen inte tänkt som en del av startpaketet, men producerades och trycktes upp under den period som gick åt till att trycka om arrangörsaffischen.

Turnématerialet

Materialförteckning – Turné

Material	Upplaga
Schema, affisch	50
Schema, flyer	500
Anteckningsblock	500
Profilpenna	500

Turnématerialet hade som syfte att stötta informationsturnén och höja känslan av professionalitet för informationsdagen. Materialet bestod dels av enklare profilmaterial, samt enklare tidsscheman som delades ut och sattes upp.

Valpaketet

Materialförteckning – Valpaketet

Material	Upplaga	Val
Instruktionshäfte	2 500	EP + RD
Skolval 2014-pins	18 000	EP + RD
Instruktionsaffisch	4 500	EP + RD
Valurna	2 000	EP + RD
Valdagsaffisch EP	1 500	EP
Följebrev EP	750	EP
Dekal EP	750	EP
Valdagsaffisch RD	4 000	RD
Följebrev RD	2 000	RD
Dekal RD	3 500	RD

Valpaketet innehöll allt det material som behövdes för att genomföra ett skolval. Förutom material som utförarorganisationerna producerade ingick även valsedlar, valkuvert och material från Valmyndigheten som används till det riktiga valet. MUCF hade som ansvar att bistå med valsedlar, valkuvert och övrigt material från Valmyndigheten samt sköta upphandling av distributör. Ansvar för distributionslistor och allt övrigt innehåll låg på utförarorganisationerna.

Valsedlarna som distribuerades var för samma partier som Valmyndigheten distribuerar kostnadsfritt i det riktiga valet – d.v.s. partier som fått minst 1 % av rösterna i ett av de senaste två valen – samt blanka valsedlar. Valsedlarna distribuerades i lika stort antal för varje parti (och blanka), vilket var relevant på skolan. Inför EP-valet var antalet valkuvert också lika stort som antalet elever på skolan. Inför riksdagsvalet utökades mängden valkuvert med en påslagsbuffert på 15 %.

Distribuerade valsedlar

Europaparlamentsvalet	Riksdagsvalet
-----------------------	---------------

- Arbetarepartiet-Socialdemokraterna
  - Centerpartiet
  - Feministiskt initiativ
  - Folkpartiet liberalerna
  - Junilistan
  - Kristdemokraterna
  - Miljöpartiet de gröna
  - Moderaterna
  - Piratpartiet
  - Sverigedemokraterna
  - Vänsterpartiet
  - Blanka
- Arbetarepartiet-Socialdemokraterna
  - Centerpartiet
  - Folkpartiet liberalerna
  - Kristdemokraterna
  - Miljöpartiet de gröna
  - Moderaterna
  - Sverigedemokraterna
  - Vänsterpartiet
  - Blanka

Instruktionshäftet utgjorde valpaketets grundstomme. Däri ingick även utrivningsbara arbetsdokument – ett protokoll, ett resultatformulär och ett kopieringsunderlag för hur man röstar. Mycket av instruktionshäftet, inklusive arbetsdokumenten, baserades på motsvarande material från Skolval 2010.

Ett antal förbättringar gjordes i instruktionerna jämfört med 2010, framförallt vad gäller tillgängligheten av materialet. Bland annat användes färgkodning, checklistor och innehållsförteckning. Materialet gjordes också luftigare och arbetsdokumenten var samlade och utrivningsbara längst bak istället för att vara lösa papper.

Trots förbättringarna kvarstår dock problem med materialet. Det är till stora delar opedagogiskt och svåröversiktligt. Mycket av den väldigt långa löpande texten består av undantag och påminnelser. Mer kunde ha kommunicerats i faktarutor, illustrationer, flödesscheman eller på andra sätt för att göra stommen av instruktionerna lättare att ta till sig. Protokoll och resultatformuläret, i princip kopior från 2010 med annorlunda layout, är mycket otydligt konstruerade. En stark uppmaning inför 2018/2019 är därför att göra dessa bättre och, framförallt, slå ihop dem till ett gemensamt formulär istället för att ha två separata.

En stor tillgång för skolorna var den medföljande valurnan som verkar ha varit **mycket uppskattad och höjde känslan av att skolvalet var ”på riktigt”**. Det övriga materialet – pins och affischer – verkar också ha varit uppskattat och användes flitigt. Dekalen som trycktes upp sattes på varje kolli som gick ut. Syftet var att undvika att skolorna slarvade bort paketen i administrationen.

Filmer

Materialförteckning – Film

Filmtyp	Antal	Visningar (YouTube)
Animationer	2	7 877
EP-debatt	2	2 119
PUF-filmer	11	18 737
Turnésammanfattning	1	271
Instruktionsfilmer	2	4 899
Instruktionsfilmer, kompl.	2	935

Ett antal filmer togs fram som komplement till annan information. Två animationer producerades i samverkan med **Katla Studios**. Den första hade som syfte att berätta övergripande om Skolval 2014 och informera om anmälan. Den andra var värd till arrangörer för att inspirera till kringaktiviteter. Båda animationer användes under turnén samt spreds på hemsidan.

Elva intervjufilmer med förbundsordföranden (eller motsvarande) för de partipolitiska ungdomsförbunden⁴ producerades också. Syftet med dessa var att koppla in de partipolitiska ungdomsförbunden i Skolval 2014 samt att bidra med ett grundläggande stöd för elever och lärare om de olika alternativen. Inför riksdagsvalet plockades Junilistan, Piratpartiet och Unga Feminister bort, då dessa inte fick valsedlar distribuerade. Intervjufilmerna spreds på hemsidan, via mail och enskilt på sociala media inför varje val.

Under Sveriges Elevkårers medlemskonferens Upptakt 14 arrangerade Skolval 2014 en Europaparlamentsdebatt som livesändes och i efterhand lades upp på YouTube. Debatten skickades ut via mail och informerades om i startpaketet.

Fyra instruktionsfilmer producerades som ett sätt att föra ut instruktionerna i flera olika media. Två producerades inför EP-valet (röstning och röstmottagning) och ytterligare två producerades inför riksdagsvalet (rösträkning och inrapportering). De spreds framförallt genom mail till arrangörer.

En sammanfattning av informationsturnén producerades också.

Spridningen av det filmade materialet blev över förväntan, men koncentrerades framförallt till tiden runt valperioderna. Projektet saknade en uttänkt strategi för hur arrangörer och kontrollanter skulle lockas till att ta till sig material generellt innan valperioderna. Desto tidigare en arrangör nås av material, desto tidigare stärks henom i arbetet med förberedelserna och att arrangera kringaktiviteter.

---

⁴ Vad gäller Junilistan, som saknar ungdomsförbund, skedde intervjun med deras lite yngre kandidat och tredjenamn Philip Lerulf.

Generellt

Utformningen av materialet var generellt väldigt konventionell. Tonvikten låg tydligt på traditionella trycksaker i häftesformat. Mycket av materialet baserades dessutom på material från 2010, men med några nya grepp så som affischer och checklistor. Orsaken till detta var i stort beroende av tidsbristen. Idéer på alternativa sätt att nå ut med material i andra, mer moderna former och koppla ihop arrangörer från olika skolor med varandra fanns i projektens tidigare stadium, men det fanns inte tid att utveckla koncepten eller implementera idéerna på ett bra sätt. En avvägning gjordes därför att satsa på en mer konventionell materialutformning.

Materialet producerades allt eftersom under våren istället för att samproduceras. När startpaketet började skickas ut hade vi ännu inte börjat titta på valpaketets utformning i någon större bemärkelse. Filmerna producerades i mån av tid. Därför fanns begränsade möjligheter att koppla samman de olika materialen och få en röd tråd mellan startpaket, valpaket och det övriga stödmaterialet. Ett medskick till 2018/2019 är därför att i ett tidigt stadium kartlägga materialen som ska produceras. Se över hur man kan koppla samman instruktioner med instruktionsfilmer, arrangörsinformation med arrangörsinspiration, etc.

Ett återkommande problem från tidigare år är tillgänglighetsaspekten. Materialet är på många sätt svårtillgängligt, framförallt i valpaketet, vilket försämrar möjligheterna för elever att känna ägande över skolvalets arrangerande samt ökar mängden felaktiga tolkningar för genomförandet. Vissa insatser gjordes i förhållande till 2010. Startpaketet skalades av, språket tittades över till viss del, information fanns i många olika former (tryckt, digitalt, film, osv.) och en särskild särskolebroschyr gick ut till alla särskolor. Även om materialet på det stora hela är mer tillgängligt än 2010 kvarstår att projektet inte är så lättillgängligt som det kunde varit om mer tid hade lagts på detta.

Tanken med ett startpaket för förberedelser och ett valpaket inför själva valet fungerade relativt bra. Vår uppfattning är att startpaketet svarade på de flesta relevanta frågor och gjorde att många tog arrangerandet av skolvalet på större allvar. Man hade dock kunnat göra mer arbete kring att följa upp arrangörerna mellan de att de fått sitt startpaket tills det att de får valpaketet, med information via mail, ytterligare utskick eller andra plattformar.

Inför riksdagsvalet anmälde sig en tredjedel med så kort varsel att startpaketet kom så tätt inpå valpaketet att det oftast inte fyllde något egentligt syfte. Inför 2018/2019 kan det vara en idé att titta på alternativa sätt att angripa den funktion som startpaketet har. En tanke är att skicka ut startpaket till alla skolor – oavsett om de är anmälda eller ej. Det riskerar dock att leda till att skolvalet främst ses som något som är lärarnas ansvar då posten tas emot av personal och inte adresseras till en specifik elev. Ett annat alternativ är att skicka ut delar till samtliga, eller göra ett tydligare arbete med att påvisa nyttan av att anmäla sig tidigt.

En tydlig prioritering var att utforma materialet som handlade om kringaktiviteter på ett sätt så att de blev kreativa processer som arrangören ägde. Vi undvek i största möjliga mål färdigstöpta modeller, vilket var ett tydligt avbrott mot 2010, utan lade tonvikten på att arrangörerna själva skulle utforma koncept och planering. Detta var en medveten prioritering för att arrangörskapet skulle kännas relevant och givande för elever, snarare än som ett måste som tryckts på ovanifrån. Risken med detta är naturligtvis att materialet kan kännas flummigt och utan substans. Det är svårt att göra en utvärdering av effekterna av detta utan att rådfråga arrangörer, men min personliga uppfattning är att vi lyckades nå en relativt bra balans av kreativitet och produktivitet, vilket också aktiviteten på sociala media vittnar till.

Tidigt i projektet fattades ett beslut om att inte producera eller marknadsföra någon form av politiskt-pedagogiskt material. Detta hade krävt en kartläggning och genomgång av tillgängliga material för att se vilka som uppfyllde krav på objektivitet, kvalitet och tillämpning. Dessutom riskerade man att inskränka på tanken att skolval skulle vara fränskild från undervisningen. Undantaget från detta var *Det levande valet*, producerat av organisationerna Sverok och Sveriges elevråd – SVEA, som gjordes som en del av *regeringsuppdraget* Skolval 2014 men som annars var helt frikopplat från *projektet* Skolval 2014.

Istället skulle Skolval 2014 hänvisa till MUCF:s material *Valåret i skolan*, ett magasin som utkom tre gånger under året. Kopplingen mellan *Valåret i skolan* och Skolval 2014 var dock otydlig. Magasinet, som utformades till att bli mer som en tidskrift än en materialbank, fyllde inte riktigt den funktion som behövdes och hade tydligt lärare som målgrupp.

Diskussionen kring huruvida Skolval 2014 ska bistå med politiskt-pedagogiskt material eller ej är komplex. Skolval ska inte utgöra en del av undervisningen, samtidigt är det svårt att som elevarrangör veta vad som kan utgöra bra grund för politiska aktiviteter. Vår prioritering var därför att ge de entreprenöriella verktygen för att anordna aktiviteter, och lita på att andra aktörer är tillräckligt tillgängliga för att kunna bistå med innehåll.

Evenemang

Tre huvudsakliga fysiska evenemang gjordes inför Skolval 2014.

- **Informationsturnén** som varade i fem veckor, merparten i mars månad.
- En livesänd **EP-debatt** med samtliga partipolitiska ungdomsförbund i samband med Sveriges Elevkårs nationella medlemskonferens Upptakt14.
- Representation under **Almedalen 2014** med ett eget seminarium och representation på gatan.

Informationsturnén

Ort	Turnéstopp			
	Datum	2014 Antal deltagare	Datum	2010 Antal deltagare
Stockholm	3/3	INSTÄLLD	-	-
Gävle	4/3	INSTÄLLD	7/5	29
Borlänge	5/3	22	-	-
Västerås	6/3	26	12/5	20
Malmö	10/3	62	24/5	132
Helsingborg	11/3	29	25/5	87
Hässleholm	12/3	40	-	-
Växjö	13/3	31	27/5	60
Kalmar	14/3	81	28/5	62
Sundsvall	17/3	INSTÄLLD	6/5	24
Östersund	18/3	47	3/5	18
Umeå	19/3	54	4/5	34
Luleå	20/3	27	5/5	18
Göteborg	24/3	104	21/5	102
Karlstad	27/3	34	19/5	26
Örebro	28/3	67	18/5	49
Uppsala	31/3	29	10/5	53
Stockholm	1/4	113	11/5	127
Norrköping	2/4	57	-	-
Linköping	3/4	29	17/5	47
Jönköping	4/4	42	20/5	23
Totalt	18 stopp	894	17 stopp	911

Informationsturnén genomfördes under fem veckor under våren med huvudsyfte att informera om Skolval 2014 och inspirera till kringaktiviteter. Således var det en viktig del i att höja kvaliteten på de skolval som genomfördes. Totalt genomfördes 18 stopp, med totalt ca 900 deltagare (överväldigande majoritet elever) från nästan 200 skolor. Det är ungefär samma resultat som informationsturnén som genomfördes under 2010.

Arbetet med informationsturnén fick tyvärr en sen start p.g.a. rekryteringsprocessen för informatörstjänsterna som inte blev klar i tid. Resultatet får, efter rådande

förutsättningar, ändå sägas ha varit lyckat. En informationsträff var tre timmar lång och varvade föreläsningmoment med filmer och workshops om hur man kan skapa inkluderande politiska aktiviteter på sin skola.

Turnén förlades med utgångspunkt i erfarenheter från tidigare turnéer och för att få en god geografisk spridning. De första veckorna plågades av relativt få anmälningar (tre stopp fick ställas in), vilket mycket var ett resultat av att sportlovet föregick den första turnéveckan. En rundringare anställdes på timmar för att ringa till skolorna i närområdena inför varje turnéstopp för de efterkommande fyra veckorna, vilket gav väldigt god effekt.

Turnén följdes av ett intensivt arbete gentemot lokalmedia, där vi drog tillvara på att vara representerade lokalt. Det gav stort genomslag och orsakade ringar på vattnet för att information om Skolval 2014 nådde ut även till dem som inte deltog på en informationsträff.

Det är naturligtvis svårt att göra en effektanalys av vilken inverkan informationsturnén hade på projektet i sin helhet. Det borde inte direkt ha påverkat antalet anmälningar till Skolval 2014 – om en skola är representerad på en informationsträff är den troligtvis redan inställd på att genomföra ett skolval. Däremot har turnén väldigt tydligt påverkat hur förankrat Skolval 2014 är i alla delar av landet och varit en del i att få till en god geografisk spridning.

Under turnén representerades också Skolval 2014 på Skolledarkongressen i Göteborg.

EP-debatten

Skolval 2014 anordnade en Europaparlamentsdebatt i april under Sveriges Elevkårers nationella medlemskonferens Upptakt14. I publiken satt 220 representanter från 87 elevorganisationer. Debatten livestreamades och kunde även ses i efterhand via YouTube.

Det huvudsakliga syftet med debatten var att inspirera elevkårerna till att arrangera egna debatter på sina skolor. Det gjordes ingen kvantitativ utvärdering av om det fick någon effekt, men vi kan se att många elevkårer genomfört egna debatter och inspirerats av upplägget som vi hade på Upptakt14. Debatten i sig var också uppskattad i den interna utvärderingen av Upptakt14 med en överväldigande majoritet positiva svar.

Europaparlamentsdebatten var en av få extra aktiviteter med liknande upplägg och syfte som fanns i den ursprungliga projektansökan och som inte blev avslagen. Därför föll sig debatten lite märklig i förhållande till projektet i stort. Skolval 2014 producerade aldrig något annat material där vi styrde den politiska diskussionen så tydligt.

Almedalen 2014

Skolval 2014 representerades under Almedalsveckan 2014 med ett eget seminarium om politik i skolan, samt med närvaro i Visby där ett valbås sattes upp. Almedalen 2014 gav utrymme och uppmärksamhet för Skolval 2014 under en väldigt lågintensiv period (sommarlov), men var på många sätt effektlöst då Skolval 2014:s huvudsakliga målgrupp – elever och lärare – inte var där i nämnvärd bemärkelse.

Generellt

Det är naturligtvis svårt att redovisa för effekten av den här typen av verksamhet. Det är också väldigt arbetskraftsintensivt arbete att vara fysiskt representerad och styra upp arrangemang. Min bild är dock att de fysiska evenemangen generellt hjälpt till att stärka arrangörerna och höjt kvalitén på ett antal skolval.

Av denna anledning hade det varit önskvärt att öka mängden fysisk representation i projektet. För att få till en bra geografisk spridning i landet kräver detta dock att representation sker i turnéform eller på nationella arrangemang, vilket naturligtvis ställer större krav på planering och genomförande. Tidsplanen tillät tyvärr inte mer fysisk representation än den som genomfördes i mars och april. Maj kretsar kring skolvalsperioden, juni kring skolavslutningar, juli är vilande, augusti är terminsstart och i september är det åter dags för en skolvalsperiod.

Kommunikation

Det kommunikativa arbetet hade som fokus att få in så många anmälningar som möjligt. Därför blev den huvudsakliga målgruppen elever och lärare i övre grundskolan och gymnasiet. Som sekundärt mål var att informera allmänheten om Skolval 2014 och låta elever komma till tals.

Kommunikationsplan

En gemensam kommunikationsplan med MUCF upptecknades som gav utförarorganisationen merparten av ansvaret för det kommunikativa arbetet, se även bilaga 4. Kommunikationsplanen vilade på sex utgångspunkter:

- Skolval 2014 ska spridas generellt och geografi ska inte vara en förutsättning för deltagande.
- Skolval 2014 ska spridas av deltagarna.
- Skolval 2014 ska ägas och arrangeras lokalt.
- Skolval 2014 ska vara ett sätt för ungdomar att höras.
- Skolval 2014 ska vara positivt laddat.
- Skolval 2014 ska genomsyras av de fem principerna.⁵

Utgångspunkten resulterade i ett riktat arbete gentemot media och allmänhet. Vi riktade in hos framförallt i lokalmedia, där vi fick stort genomslag. Vi riktade även, ofta väldigt lyckat, uppmärksamheten mot eleverna för att deras röster skulle få genomslag.

Media

Pressmeddelanden

Datum	Ämne	Nivå ⁶	Avsändare
23/1	Skolval 2014 lanseras	N+L	Skolval 2014
28/2	Turné	N	Skolval 2014
4/3 – 3/4	Turné lokalt (18 pressmeddelanden)	L	Skolval 2014
25/4	Snart EP-skolval	N+L	Skolval 2014
6/5	Sista anmälningdag EP-skolval	N+L	Skolval 2014
12/5	EP-Skolvalsperioden drar igång	N+L	Skolval 2014
23/5	Snart publiceras EP-skolvalsresultatet	N+L	Skolval 2014
25/5	Preliminärt EP-skolvalsresultat	N	MUCF
10/6	Slutgiltigt EP-skolvalsresultat	N+L	Skolval 2014
18/8	Terminsstart	N+L	Skolval 2014
25/8	Snart sista anmälningdag RD-skolval	N+L	Skolval 2014
1/9	RD-skolvalsperioden drar igång	N+L	Skolval 2014
8/9	RD-skolvalsperioden halvvägs	N+L	Skolval 2014

⁵ De fem principerna är: Skolval 2014 är ett sätt att ta ställning, Skolval 2014 är inte ett riktigt val, Skolval 2014 är inte en del av en lektion, Skolval 2014 är ett tillfälle att diskutera politik i skolan, Skolval 2014 är roligt.

⁶ N = Nationell, L = Lokal

12/9	Snart publiceras RD-skolvalsresultat	N+L	Skolval 2014
14/9	Preliminärt RD-skolvalsresultat	N	MUCF
15/9	Preliminärt RD-skolvalsresultat	L	Skolval 2014
24/9	Slutgiltigt RD-skolvalsresultat	N+L	Skolval 2014

Skolval 2014 syntes flitigt i traditionell media. Totalt skrevs 617 artiklar under perioden 1 januari – 30 september om Skolval 2014, majoriteten av denna i lokalmedia.

Runt skolvalsperioderna präglades EP-valet av att försöka få in fler anmälningar och rikta fokus mot de skolor som faktiskt genomförde skolval, snarare än det lilla antalet skolor. Generellt skrev lokalmedia positiva artiklar då de besökta skolor som genomförde skolval, medan nationell press skrev neutrala eller negativa artiklar som fokuserade på antalet deltagande skolor. Inför riksdagsvalet var responsen överhängande positiv från både lokal- och nationell press som dock var märkbart mindre intresserade av skolvalet trots den ökande omfattningen, antagligen p.g.a. uppståndelsen kring det ordinarie riksdagsvalet.

Sociala media

Sociala media - överblick

Media	Antal
Facebook-likes	2 503
YouTube-visningar	34 838
Twitter-följare	482

Skolval 2014 arbetade aktivt med Facebook, Twitter, Instagram och YouTube med hashtaggen #skolval2014. Genomslaget i sociala media blev större än förväntat, om än något sammanblandat med andra ämnen; skolfrågorna fick mycket utrymme i valrörelsen och några debattörer på sociala media dubbade valåret 2014 som ”skolvalet”.

Hemsida

Eftersom projektet behövde sjösättas snarast möjligast, med målsättning om innan vårterminen 2014 började, fattades ett beslut om att ha en relativt enkel hemsida som snabbt kunde produceras och lanseras. En mer komplicerad hemsida, med interaktiva funktioner, hade inte blivit klar i tid för att kunna implementeras och integreras i t.ex. material. Den 23 januari lanserades hemsidan tillsammans med projektet i övrigt.

Dagen efter skolval2014.se öppnades upp för allmänheten, lanserade Lärarnas Riksförbund sin kampanj skolvalet2014.se. Av den anledningen lade vi förhållandevis mycket resurser på sökordsoptimering och -marknadsföring som ett sätt att inte bli utkonkurrerade av Skolvalet 2014.

Totalt nådde hemsidan 88 685 användare enligt Google Analytics. Det är dock inte fullständiga data, då stora delar av hemsidans funktioner (inklusive besöksanalys) plockades ned delar av den 25 maj och 12-18 september för att spara bandbredd vid högt besöksstryck.

Rundringning

En rundringning genomfördes till landets skolor med mål om att försöka nå ansvarig samhällskunskapslärare eller rektor. Generellt handlade samtalet om att anmäla skolan till Skolval 2014, men under slutet av februari och mars ringdes skolor också för att marknadsföra informationsturnén. Totalt ringdes 2 008 skolor, varav många av dessa ett flertal gånger, men merparten av samtalet kom inte längre än till receptionist.

Det är svårt att utvärdera exakt hur stort genomslag rundringningen gav. Klart är dock att rundringningen på många sätt aktualiserade den övriga informationen om Skolval 2014 och kompletterade denna. I början av rundringningen var det få skolor som hört talas om Skolval 2014 och vi bemöttes ofta med missuppfattningen att det handlade om gymnasievalet. Framåt slutet av rundringningen var kännedomen om projektet mycket högre.

En mindre rundringning genomfördes också gentemot samtliga kommuners utbildningsnämnder och ett antal friskolekoncerner. På samma sätt här är det svårt att utvärdera effekten, framförallt eftersom målgruppen inte har förstahandsmöjlighet att anmäla sig.

Under 2010 användes rundringningen främst som verktyg för att stärka arrangörerna **genom att "kvalitetssäkra" med ett informationssamtal. Det är ett koncept vi inte nyttjade 2014.** Detta dels för att det är svårt att få tag på arrangörerna under en längre tid (både elever och lärare har lektioner), dels för att vi såg att materialet i övrigt fyllde detta behov. I efterhand kan dock sägas att idén med kvalitetssäkrande telefonsamtal inte är dålig och kan vara värd att titta på inför 2018/2019, framförallt eftersom det är svårt att säga vilket genomslag den marknadsförande rundringningen (rundringningen till turnén undantagen) fick 2014.

Generellt

Skolval 2014 var på många sätt en stor succé vad gäller det kommunikativa arbetet. Genomslaget i traditionell och sociala media var över förväntan och vida överstigande det genomslag som man fick 2010. En stor faktor i detta var tydliga kommunikativa principer, som stundtals kanske fick oss att verka något obstinata i journalisternas ögon, i kombination med ett tydligt fokus mot lokal media.

Vi lyckades få Skolval 2014 att handla om engagemang och att eleverna ska komma till tals. En stor mängd artiklar skrevs om förberedelser, kringaktiviteter och själva skolvalens genomförande. Ofta stod eleverna i fokus för dessa artiklar och var de som uttalade sig och blev intervjuade. En förhållandevis liten andel av artiklarna handlade

om själva valresultatet, vilket betyder att en stor andel av artiklarna handlat om elevers engagemang.

Det går naturligtvis alltid att bli ännu bättre. Om mer tid hade funnits kunde man ha kopplat in hemsidan mer i det övriga informationsmaterialet och använt sociala media som en plattform för arrangörer att kommunicera och utbyta idéer och inspiration. En sådan plattform kräver dock mer arbete och tid än vad som fanns tillgängligt 2014.

Administration av skolvalen

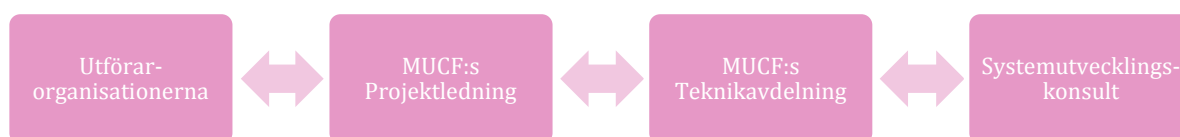
Med administration av skolvalen inkluderas allt arbete direkt kopplat till:

- Hantering av anmälningar.
- Frågor gällande skolvalens praktiska genomförande.
- Hantering av inrapporterade valresultat.
- Uppföljning, utredning och åtgärdande av oegentligheter vid genomförda skolval.

Om systemet

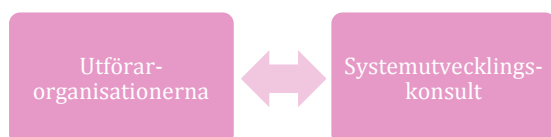
MUCF utvecklade och skötte det tekniska system som utförarorganisationerna administrerade. Systemet var allomfattande och inkluderade funktioner för att handha anmälning, rapportering och automatiserad presentation av valresultat.

MUCF ansvarade för systemets utformning, med inspel från utförarorganisationerna. Detta skedde genom att vi hörde av oss till MUCF:s projektledning som tog det vidare till sin teknikavdelning som sen tog det vidare till en systemutvecklingskonsult, se även figur 10. Generellt fungerade detta bra, men drogs med en seghet i kommunikationen och i etableringen av prioriteringar då fler aktörer än nödvändigt var inblandade.

Figur 10

Vi var den aktör som både använde systemets baksida i absolut störst omfattning och som också stod i kontakt med de elever och lärare som använde systemets framsida. Det hade varit naturligt om utförarorganisationerna, som onekligen hade störst insikt, också var de som hade ansvar för att utveckla systemet, fel- och stresstesta det samt prioritera nödvändiga förändringar, se figur 11. Det hade effektiviserat arbetet och gjort kopplingen mellan användare, ansvar och utveckling bättre.

Figur 11

Ett antal problem som uppstod med systemet under projektets gång – felmeddelanden som inte visades, differenser i röstetal som inte automatiskt korrigerades, essentiella funktioner som dröjde, överbelastning av systemet, etc. – hade säkerligen kunnat undvikas helt eller skademinimerats om avståndet mellan användare och utvecklare varit kortare.

Ett stort problem med systemet var dess opedagogiska utformande. Information presenterades på ett otillgängligt sätt vilket ledde till förvirring för många som skulle anmäla sig eller rapportera in. Detta innebar i sin tur att mycket tid från utförorganisationernas sida fick läggas på uppföljning och åtgärdande av fel. Feedbacken fungerade dåligt, med felmeddelanden som inte presenterades på ett förklarligt och/eller synbart sätt, vilket skapade ytterligare frustration och missförstånd från elever och lärare.⁷

Systemet var inte heller anpassat för mobila enheter vilket begränsade användandet till datorer och därmed alienerade en stor del av eleverna som målgrupp. På det stora hela kändes systemet ålderdomligt i presentation gentemot slutanvändaren.

På baksidan fungerade systemet väl. Trots de långdragna processerna, med vissa funktioner som dröjde alltför länge, uppfattade vi att MUCF var måna om att möta våra behov och systemet fick löpande förändringar och förbättringar.

Hantering av anmälningar

Det totala antalet anmälningar blev 277 skolor för EP-valet och 1 822 skolor för RD-valet. Detta inkluderar både kontrollskolor (1 för EP-valet, 3 för RD-valet) samt skolor vars anmälningar ej blivit godkända (4 för EP-valet, 25 för RD-valet varav 2 kontrollskolor) av diverse anledningar. Det totala antalet **godkända** anmälningar bör därför vara 273 för EP-valet och 1 796 för RD-valet.

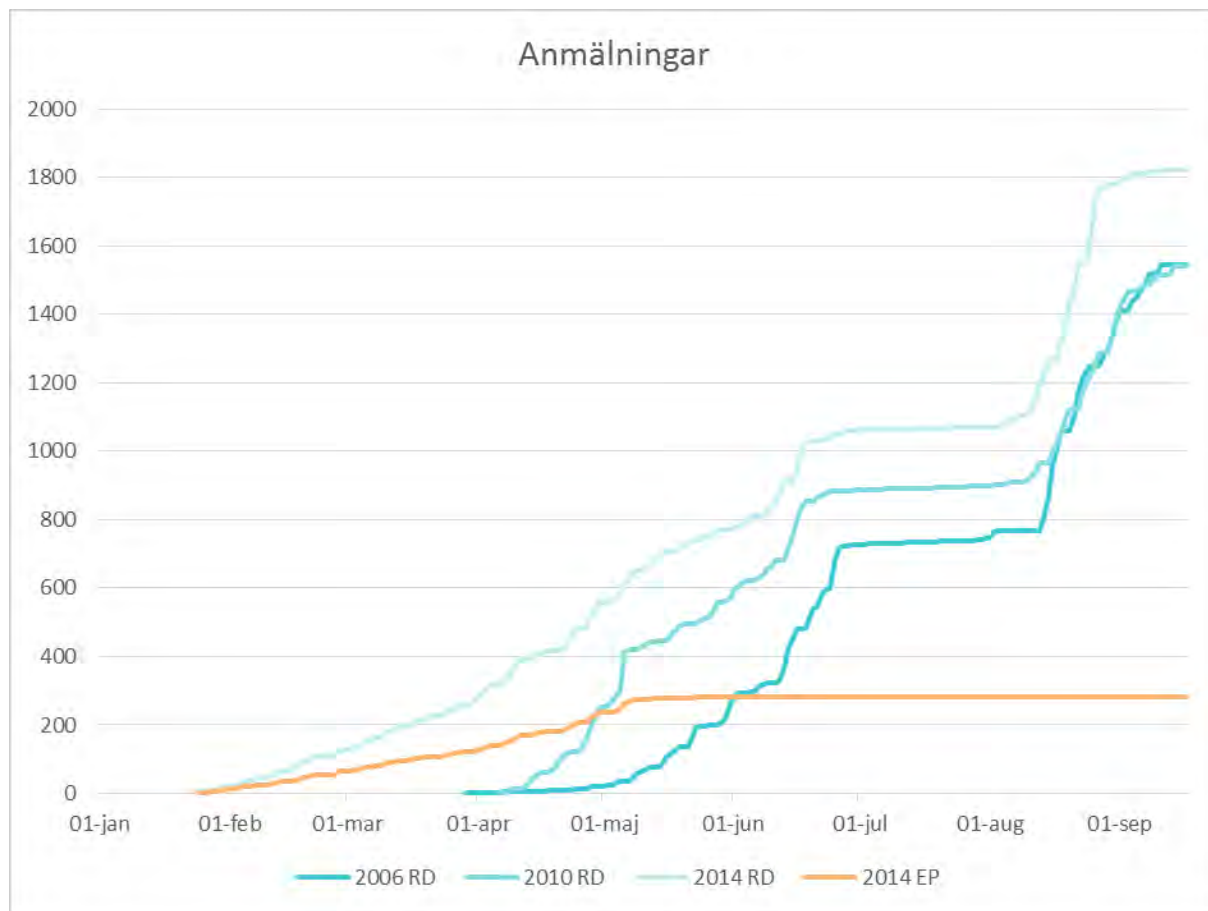
Anledningen för att samtliga anmälningar mättes är flera. Det är en mer stabil siffra som inte ändras (ej godkända skolor kan bli godkända, och vice versa). Fram till de sista veckorna var mängden ej godkända skolor dessutom väldigt marginell. De flesta av RD-valets 25 ej godkända skolor kom under projektets slutstadium.

Det är oklart om man mätte på samma sätt 2006 och 2010. Oavsett – om andelen ej godkända skolor är lika stort är eventuella fel beroende på olika mått ytterst marginella. Däremot kan det vara bra att fortsätta mäta på samma sätt inför 2018/2019 för att upprätta en säker kontinuitet i statistiken.

Utvecklingen av anmälningar över tid kan ses i figur 12. Utvecklingen för 2006 och 2010 har även inkluderats.

---

⁷ Då det dröjde ett antal månader innan felmeddelanden visades på ett sätt så att de var fullt synliga ledde det till att ett antal skolans anmälningar inte gick igenom – utan att de (eller vi) visste om detta.

Figur 12

Vid projektets inledning var en av de högsta prioriteringarna att få igång anmälningssystemet så fort som möjligt så att vi kunde börja ta in anmälningar. Anmälningssystemet öppnades upp samtidigt som projektet lanserades den 23 januari. Det innebar att anmälan till riksdagsvalet var möjlig ett par månader tidigare än 2006 och 2010, men att anmälan till Europaparlamentsvalet kom igång först under pågående termin. Detta är onekligen en bidragande orsak till varför intresset för RD-skolval slog alla tidigare rekord, medan intresset för EP-skolval var långt under förväntan. Det är svårt för lärare och elevorganisationer att planera in moment när terminsplanen redan är lagd.

Vi arbetade utifrån premissen att tidigare anmälan betyder tidigare tillgodogörande av material och tidigare planering, vilket generellt bör resultera i mer genomarbetade och kvalitativa skolval. Därför var det väsentligt att få in anmälningarna så tidigt som möjligt och undvika den spik som man haft tidigare år i samband med höstterminens start. Den tidigare öppnade anmälan för riksdagsvalet var naturligtvis till stor hjälp **och möjliggjorde att man 2014 kunde ha ett "försprång"** för anmälningarna jämfört med 2006 och 2010. Men det stod också tidigt klart att anmälningarna verkar följa ett väldigt förutsägbart mönster och att spiken inte skulle gå att undvikas. Tvärtom fick vi i absoluta tal en lika kraftig spik som man fick 2006. Dock fanns naturligtvis

ett mervärde att ändå få in anmälningar innan sommarlovet av tidigare nämnda anledningar. Mycket av projektets arbete handlade syftade därför till att få in anmälningarna så tidigt som möjligt, även när det stod klart att spiken var oundviklig.

Arbetsbördan för mottagande av anmälningar var anmärkningsvärt hög. En del av detta beror på kravet av elevarrangör, något som i en mindre andel av anmälningarna inte tas på allvar vilket resulterar i uppföljning för komplettering av uppgifter. Ett mer betungande arbete är uppföljning för komplettering av korrekta telefon-, e-post och leveransmottagaruppgifter – ett arbete som visat sig ge avkastning kring valperioderna för inrapportering och uppföljning av felaktigheter i inrapporteringar. Ett medskick till 2018/2019 är därför att inte underskatta arbetsbördan och värdet i att följa upp felaktiga uppgifter i anmälningar. Se till att ha goda rutiner för att inte låta felaktiga uppgifter komma igenom utan åtgärd.

Skolvalens praktiska genomförande

Skolvalen 2014 genomfördes som tidigare skolval under så kallade *skolvalsperioder*, en begränsad tidsram då skolorna själv väljer datum för sitt skolval. Denna gång var skolvalsperioden under de två föregående veckorna innan de ordinarie valen, d.v.s. 12-23 maj för Europaparlamentsvalet och 1-12 september för riksdagsvalet. Den överväldigande majoriteten av skolorna väljer att lägga sitt val under den andra veckan, men ett icke försumbart antal väljer ändå första veckan – oftast för att inte krocka med praktik eller liknande.

Under hela projektperioden, men naturligtvis framförallt under och direkt före skolvalsperioderna, strömmade ett antal frågor och ärenden in med koppling till hur skolvalen skulle genomföras. Ett urval av dessa finns nedan:

Ärende	Troligtvis orsakat av	Medskick inför 2018/2019
Valsedlar/valkuvert eller annat material saknas i valpaketet.	Bristfälliga rutiner hos distributören.	<ul style="list-style-type: none"> • Ha goda rutiner med distributören för kompletterande utskick. • Ha en reserv med material på huvudkontoret för att kunna göra egna mindre utskick. • Informera tydligt och flera gånger om vikten att kolla sitt valpaket i god tid innan skolvalet för att säkerställa att

		allt material kommit med.
Frågetecknen när man får presentera sitt lokala valresultat.	Otydliga formuleringar i materialet.	<ul style="list-style-type: none"> • Informera tydligt vad som gäller i allt relevant material.
Valpaket som saknas	Oftast beroende på dåliga rutiner hos mottagande skolan (paket mottagit, men inte kommunicerat till korrekt person), men kan även bero på andra saker så som felaktiga postuppgifter.	<ul style="list-style-type: none"> • Ha bra rutiner kring uppföljning av felaktiga uppgifter vid anmälan. • Fäst dekaler på varje kolli. • Om det är flera kollin till varje leverans – kommunicera detta. • Upprätta goda rutiner med distributören gällande leveransinformation och spårning av paket. • Var tydlig med att ha en leveransmottagare som är informerad och tillgänglig.
Förlorat lösenord	Oftast beroende på felaktiga e-postuppgifter eller att ansvariga personer byts ut utan att uppdatera anmälan.	<ul style="list-style-type: none"> • Ha bra rutiner för korrekta e-postuppgifter. • Ha funktion för förlorat lösenord tydligt på hemsidan. • Kräv alltid minst två kontaktpersoner vid anmälan.
Röstande elever stoppar själv valkuvertet i valurnan, vilket är fel i sig men leder ofta också till bristande hantering av röstlängden.	TV-inslag från andra länder där denna rutin finns i ordinarie val, samt att det fanns en superspexig valurna med i valpaketet.	<ul style="list-style-type: none"> • Informera om det korrekta tillvägagångssättet i flera media.
Valskärmen placeras med bristande insynsskydd	Ofta beroende på dåligt valda lokaler, men också på att man inte tänkt ut hur eleverna ska navigera vallokalen.	<ul style="list-style-type: none"> • Ha med en bättre skiss på hur vallokalen ska inredas än den som fanns 2010/2014.

Oklarheter vilka man fick rösta på och inte fick rösta på.

Trots väldigt mycket information fanns det de (i samtliga fall lärare, som ofta gjorde skolval som en del av undervisningen) som gjorde likhetstecken mellan de valsedlar som distribuerades och vad man fick rösta på. Kan möjligen ha förvärrats något av att samma instruktionshäfte användes för EP-valet som för RD-valet, men där de distribuerade valsedlarna var olika.

- Informera **ännu tydligare** kring vad som gäller med de blanka valsedlarna.
- Tryck ännu hårdare att skolval inte är en del av undervisningen och involvera eleverna mer.
- Om 2018 års riksdagsval samkörs med 2019 års Europaparlamentsval, ta fram två olika instruktionshäften.

Oklarheter kring om de blanka valsedlarna var giltiga eller ej.

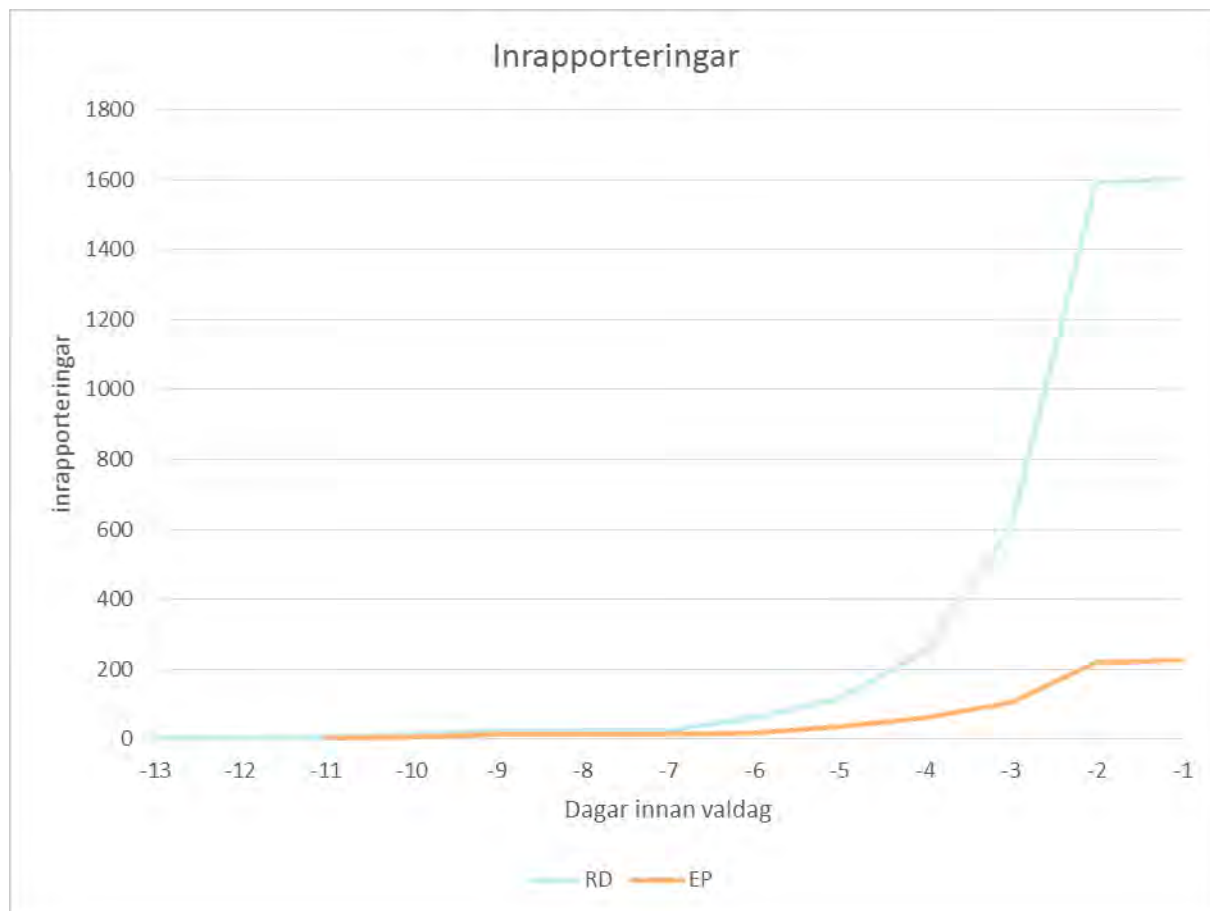
Berodde oftast på opedagogiska blanketter och rapporteringssystem.

- Utveckla ett bättre, tydligare och mer tillgängligt resultatformulär (helst sammanslaget med protokollet).
- Utveckla ett bättre, tydligare och mer tillgängligt rapporteringssystem.

Inrapportering av valresultat

Alla inrapporterade valresultat granskades dels automatiskt av systemet utifrån ett antal faktorer, samt manuellt av projektets anställda utifrån ett antal frågeställningar. Syftet var att följa upp när siffrorna inte gick jämnt upp eller när allvarliga frånsteg från instruktionerna rapporterats/misstänkts.

Som syns i figur 13 skedde i princip alla inrapporteringar under skolvalperiodens andra veckas senare hälft, med tyngd på fredagen. Detta trots flertalet uppmaningar att vara ute i god tid. En stor del av detta beror naturligtvis på att de flesta skolor inte arrangerar sina skolval förrän i mitten eller slutet av samma vecka, men vi vet också att många väntar in i det sista att rapportera in trots att resultatet är klart. Detta sätter naturligtvis press på det tekniska systemet såväl som på medarbetare som ska granska resultatet.

Figur 13

Både riksdagsvalet och Europaparlamentsvalet kompletterades med ett tjugotal inrapporteringar efter valdagen från skolor som inte hunnit rapportera in. Totalt rapporterade 234 skolor in godkända resultat för EP-valet. Motsvarande siffra för RD-valet var 1 629 skolor.

Av de 166 skolor som inte rapporterade in ett riksdagsresultat var **minst** 91 skolor inte berättigade för inrapportering. Detta kan vara skolor vars anmälan inte var godkända, mellanstadier, folkhögskolor, SFI-grupper, etc. Av de 75 kvarstående finns även ett mörkertal av skolor (exakt antal okänt, uppskattningsvis runt 20) som har fått instruktioner att inte rapportera in av andra skäl, oftast medvetna frånsteg från instruktionerna. Detta ger ett maximalt relevant bortfall (exklusive folkhögskolor, etc. men inklusive det okända antalet som inte ska rapportera in av andra skäl) på 4,1 % av det totala antalet anmälda skolor.

Motsvarande siffra för EP-valet var 41 icke inrapporterade skolor, varav **minst** 10 inte var berättigade för inrapportering. Det maximalt relevanta bortfallet var därför 31 skolor eller 11,2 % av det totala antalet anmälda skolor. Det högre bortfallet bedömer vi har dels att göra med det mindre totala antalet skolor och att det finns ett naturligt antal skolor som anmäler men inte genomför, men också att mindre av en

”folkrörelse” uppstod inför EP-valet. Det var därmed ”enklare” att inte genomföra skolvalet trots anmälan då det inte uppstod lika stor kollektiv dragningskraft från grannskolor, media och samhället i övrigt.

Antalet skolor som genomförde men valde att inte rapportera in beräknas vara existerande men relativt marginellt. Detta enligt den uppföljning som gjordes gentemot de skolor som inte rapporterade in.

Oegentligheter vid genomförda skolval

Oegentligheter – överblick

Ärende	EP	RD
Antalet uppföljda skolor	44	240
Antalet diskvalificeringar	5 ⁸	27 ⁹
Antalet bedömningsfall (till MUCF)	11	5 ¹⁰

Alla oegentligheter eller undantag jämfördes mot de så kallade *valprinciperna* (se bilaga 3), ett dokument som upptecknades på initiativ av utförarorganisationerna och som regelbundet stämde av med MUCF. Valprinciperna innehöll ett antal exempel på felsteg, missförstånd och undantag med riktlinjer för vilken åtgärd som ska vidtas (släppa igenom, följa upp/korrigera eller diskvalificera) i varje enskilt fall, ofta beroende på felstegets magnitud. Valprinciperna var till stor hjälp för att kunna bedöma merparten av fallen på ett snabbt, smidigt och regelrätt sätt för att eliminera behovet av enstaka bedömningar från fall till fall och därmed riskera godtycklighet. Ett medskick till 2018/2019 är därför att upprätta ett liknande dokument.

Merparten av oegentligheterna kunde korrigeras efter ett telefonsamtal. De vanligaste felaktigheterna berodde på feltolkningar av inrapporteringsformuläret. Det kunde handla om att man missat att fylla i antalet röster på varje enskild registrerad partibeteckning, missat intyga att valet gått korrekt till eller – i fallet med EP-valet då kontrollräkningen inte fungerade i rapporteringssystemet – att röstsiffrorna inte gick jämnt upp. Mycket av dessa oegentligheter hade kunnat undvikas med ett mer tillgängligt och pedagogiskt rapporterings- och resultatformulär.

Gränsfall eller fall som inte föll inom ramen för valprinciperna togs vidare till MUCF som beslutade med inrådan från utförarorganisationerna.

Generellt

Själva genomförandet av skolvalen gick förhållandevis bra. Att instruktionerna inte var så genomarbetade som de borde ha varit resulterade naturligtvis i en del onödigt arbete. Det noggranna arbete som skett vad gäller uppföljning och komplettering av uppgifter som inte stämde fick god utdelning under de hektiska skolvalsperioderna,

⁸ Inklusivt en kontrollskola och två skolor som inte var berättigade att rapportera in.

⁹ Inklusivt tre kontrollskolor och sju skolor som inte var berättigade att rapportera in.

¹⁰ Det mindre antalet bedömningsfall, trots många gånger fler skolor, beror på bättre och tydligare valprinciper.

då mailuppgifter gjorde att inloggning och e-postutskick fungerade bra och telefonuppgifterna gjorde det förhållandevis enkelt att få tag på i alla fall en av tre kontaktpersoner.

Generellt sätter skolvalens administration höga krav på goda rutiner. Vi upprättade ett flertal olika checklistor, arbetsrutiner och uppföljningslistor. Samtlig personal var väl bevandrad med rutinerna för grunduppgifterna kopplade till anmälningar och inrapportering vilket gjorde det enkelt att allokera arbetskraft där det behövdes. Det mesta loggfördes och gjordes backuper på i flera steg – något som visade sig vara ovärderligt när fel skulle åtgärdas. Ett stort medskick inför 2018/2019 är därför att vara lika nitisk och inte underskatta fördelarna med noggranna rutiner.

Anmälnings- och rapporteringssystemets baksida var på det stora hela väldigt kraftfullt och de olika funktionerna var till stor hjälp. Allt som kunde göras direkt i systemet och inte krävde externa listor frigjorde både tid och förminskade chansen för missöden. Den stora svagheten med systemets baksida var brist på historiefunktion. En sådan funktion hade drastiskt minskat den administrativa bördan på utförarorganisationerna.

Den stora diskussionen handlade ofta om elevarrangörernas roll. Ett antal anmälningar, kanske runt 5 %, ignorerade att inkludera eller fabricerade en elevarrangör. I ett tidigt stadium fick vi därför fatta ett inriktningsbeslut huruvida vi skulle följa upp alla dessa anmälningar. Beslutet blev en medelväg, där de mest uppenbara bristerna följdes upp medan misstänkta fabriceringar släpptes igenom. I slutet av projektet, vid höstterminens spik, släpptes ännu fler anmälningar som inte levde upp till kraven om elevarrangörskap igenom då det helt enkelt inte fanns tid att följa upp.

Det är svårt att med kvantifierbar data visa på vinsterna med elevernas arrangörskap. Det finns naturligtvis högkvalitativa och lågkvalitativa skolval oavsett om det är elever eller lärare som är huvudsaklig skolarrangör. Vi kan dock se att det finns tydliga positiva effekter i när eleverna äger organiseringen av skolvalet på en skola. Generellt tillkommer en positivitet till skolvalet, att skolvalet stärker skolandan och är en del som skolan gör tillsammans, när elever är huvudsakliga arrangörer. Det gör skolvalet roligare och mer intressant. Men det finns också ett egenvärde i att inte låta **skolvalets organisering styras upp ”ovanifrån”**. **Demokrati är trots allt något som bärs upp av människor.** En viktig del i att lära sig om den demokratiska processen är just att vårt samhälles demokratiska organisering inte sköter sig själv.

Bilagor

Om detta läses digitalt återfinns alla bilagor i separata filer.

Bilaga 1: Utvärderingsdata

Filnamn: Bilaga 1 - Utvärderingsdata.xlsx

Innehåller all utvärderingsdata. All data har inte redogjorts i slutrapporten, så för statistiksyften finns mer data tillgängligt här.

Bilaga 2: Ekonomisk redovisning

Filnamn: Bilaga 2a - Ekonomisk redovisning.xlsx
Bilaga 2b - Revisorsrapport.pdf

Innehåller den ekonomiska redovisningen inklusive revisorsrapport.

Bilaga 3: Valprinciper

Filnamn: Bilaga 3 - Valprinciper.pdf

Innehåller *valprinciperna*, det dokument med riktlinjer och regelverk som de flesta bedömningarna utgick från gällande undantag och frånsteg från instruktionerna. Valprinciperna upptecknades av utförarorganisationerna och förankrades regelbundet hos MUCF.

Bilaga 4: Kommunikationsplan

Filnamn: Bilaga 4 - Kommunikationsplan.pdf

Innehåller den gemensamma kommunikationsplanen som upprättades av utförarorganisationerna och MUCF.

Bilaga 5: Rådata grafer

Filnamn: Bilaga 5 - Rådata grafer.xlsx

Innehåller rådata för de grafer som presenterats i slutrapporten.

Bilaga 2: Slutrapport Det levande valet

Det levande valet

Slutrapport

Ulrika Dane
Sveriges elevråd – SVEA

Anna-Karin Linder Krauklis
Sverok

Förord

Det levande valet är ett samarbete med utförarorganisationerna bakom Skolval 2014. Projektet har genomförts på uppdrag av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, ansvarig myndighet för Skolval 2014.

Organisationerna Sveriges elevråd – SVEA tillsammans med Sverok har under år 2014 stått för genomförandet av projektet. Sveriges elevråd – SVEA är en samarbetsorganisation av och för elevråd i övre grundskolan och gymnasiet, och är en av Sveriges största ungdomsorganisationer. Organisationen som helhet bygger på ideellt engagemang från elevrådsledare runt om i Sverige. Sverok är Sveriges största ungdomsförbund. 110 000 medlemmar i 1 100 föreningar över hela landet samlar, utvecklar och sprider spelhobbyn. I Sverok startar och driver ungdomar sina egna föreningar på egna villkor och skapar verksamhet tillsammans.

Syftet med *Det levande valet* har varit att uppfylla och arbeta med tre mål;

- 1 Öka elevers kunskap om demokrati och möjligheter att delta i politiska processer
- 2 Stimulera till samtal om politik i skolan
- 3 Även elever som inte tidigare har ett starkt samhällsengagemang ska bli intresserade av demokrati och politiska processer

Ovanstående målsättningar har uppnåtts genom framtagandet av två pedagogiska rollspel med tema Europaparlamentsvalet och riksdagsvalet som har riktat sig mot högstadie- och gymnasieelever.

Vi hoppas att *Det levande valet* och denna slutrapport skall inspirera till ett fortsatt aktivt arbete kring att prata politik i skolan. Vår förhoppning är även att projektet skall leda till en uppvärdering av rollspel och upplevelsebaserat lärande som metod samt att metoden skall komma att inkorporeras i liknande projekt och verksamheter i framtiden.

Mimmi Garpebring
Förbundsordförande, Sveriges elevråd – SVEA

Rebecka Prentell
Förbundsordförande, Sverok

Innehåll

Sammanfattning	5
1 Varför <i>Det levande valet</i>	7
1.1 Bakgrund till projektet	7
1.2 Målsättningar för <i>Det levande valet</i>	7
2 Hur vi har genomfört <i>Det levande valet</i>.....	9
2.1 Att arbeta med pedagogiska rollspel som metod.....	9
2.1.1 Om rollspelspedagogik	9
2.1.2 Hur förklarar man rollspel för någon som aldrig testat?.....	10
2.2 Framtagningen av <i>Det levande valets</i> två rollspel	11
2.2.1 Förändringar i spelidéerna från projektansökan.....	12
2.3 De färdiga rollspelen.....	12
2.3.1 <i>Rådet</i> – Ett rollspel om demokratifrågor och Europaparlamentet	12
2.3.2 <i>Republiken skolan</i> – Ett rollspel om demokratifrågor och riksdagsvalet..	14
2.3.3 Speltest	15
2.3.4 Vår analys av spelen <i>Rådet</i> och <i>Republiken skolan</i>	16
3 Vad vi har åstadkommit med <i>Det levande valet</i>.....	17
3.1 <i>Det levande valets</i> anställda	17
3.2 Spelledarna och utbildningshelgen	18
3.2.1 Rekrytering av spelledare	18
3.2.2 Utbildningshelgens upplägg.....	19
3.3 Spelens genomförande.....	20
3.4 Hemsidan: detlevandevalet.se	23
3.5 Kommunikation.....	24
3.5.1 Kommunikation i samband med Myndigheten för Ungdoms- och civilsamhällsfrågor	24
3.5.2 Tryck av spel	25
3.5.3 <i>Det levande valets</i> deltagande i evenemang	25
3.6 Projektets fortlevnad	27
4 Bilagor.....	29
4.1 Bilaga 1 – Press och media	29
4.2 Bilaga 2 – Events och konferenser	31
4.3 Bilaga 3 – Fotografier från spelomgång av <i>Rådet</i> på Ösbyskolan, Värmdö den 15/5 2014.....	32
4.4 Bilaga 4 – Revision av <i>Det levande valet</i>	33
4.5 Externa bilagor	34

Sammanfattning

Det levande valet har producerat två stycken pedagogiska rollspel. Ett med tema Europaparlamentsvalet, *Rådet*, och ett med tema riksdagsvalet, *Republiken skolan*. Rollspelen utspelar sig i fiktiva miljöer men återknyter till verkligheten i efterdiskussionerna efter spelomgången. Detta för att deltagarna skall få ett upplevelsebaserat lärande att ta med sig in politiska diskussioner, samt att vi hoppas att denna metod gör att vi når en bredare målgrupp än de som redan tidigare har ett starkt politiskt engagemang.

Det levande valets två rollspel har laddats ner 725 gånger kostnadsfritt från projektets hemsida www.detlevandevalet.se. Projektet utbildade 15 stycken spelledare som har varit ute vid ca 30 tillfällen och genomfört spelomgångar med ca 670 elever.

Antal speltillfällen

	<i>Rådet</i>	<i>Republiken skolan</i>
Antal speltillfällen på skolor	5	26
Antal deltagande elever	110	560

Antal nedladdningar av spelen från www.detlevandevalet.se

	<i>Rådet</i>	<i>Republiken skolan</i>	<i>Totalt</i>
Antal nedladdningar	240	485	725
Källa: www.detlevandevalet.se 6 November 2014			

Det levande valet har synts i tv, radio och tidningar samt befunnit sig på ett flertal olika events och konferenser.

Då vår förhoppning med projektet har varit att det skall fortleva även efter projektets slut är vi stolta över inkorporeringen som gjorts i våra egna organisationer, samt möjligheterna vi ser till en fortsatt användning av *Det levande valets* spel i andra sammanhang. Anledningen till detta är främst att spelen i sig ej är bundna till de två val som skett år 2014 utan kan användas både till kommande val och andra sammanhang kring Europaparlamentsvalet, riksdagsvalet och diskussioner om politik och demokrati. Att spelen även kommer att finnas tillgängliga för kostnadsfri nedladdning på www.detlevandevalet.se i minst en femårsperiod framåt ser vi även som ett styrkande verktyg för detta.

Vi är mycket glada och stolta över projektet då vi anser att vi i bästa möjliga mån lyckats åstadkomma de målsättningar vi hade när vi ansökte om pengar för *Det levande valet*.

1 *Varför Det levande valet*

1.1 Bakgrund till projektet

Sveriges elevråd – SVEA och Sverok möttes i vår vilja att engagera oss i det så kallade Supervalåret 2014; ett år med val till både Europaparlamentet och Sveriges riksdag. Gemensamt för våra organisationer var att vi ville arbeta med att öka engagemanget hos unga rörande de två valen samt kring demokratifrågor och politiska processer överlag. Inom gruppen unga ville vi även fokusera på att försöka nå dem som tidigare inte haft ett så starkt samhällsengagemang. Sveriges elevråd – SVEA med sin expertis på elevers vardag, skolutbildningar och skolan som politisk plattform samt Sverok med sitt enorma nätverk och pedagogiska spelkunskap valde därför att gå samman och ansöka om medel för projektet *Det levande valet*. Projektet innefattade framtagandet av två stycken pedagogiska rollspel, ett med tema Europaparlamentsvalet och ett med tema riksdagsvalet, med målgrupp högstadie- och gymnasieelever. Tanken med spelen var att de skulle vara lättillgängliga verktyg för skolpersonal och elever att använda sig av vid undervisningstillfällen gällande de två valen, men även vid övriga diskussioner kring demokratifrågor och politisk påverkan. Förhoppningen var även att spelens deltagare skulle tilltalas av den interaktiva och lättillgängliga formen på rollspelen, samt att detta skulle fånga upp de elever som kanske inte annars tilltalas av mer traditionella undervisningsformer. Att nå ut till en bredare målgrupp och inte endast till den stereotypa valaktiva ungdomen såg vi som en mycket viktig aspekt i projektet då det i mångt och mycket redan finns aktiviteter för den aktiva ungdomen på ett flertal plattformar, så som partipolitiska förbund eller ungdomsorganisationer. Behovet av alternativa utbildningsformer, tillgängliga verktyg och en form som går att anpassa till olika individers intresse var därför det som ledde oss fram till beslutet att arbeta med pedagogiska rollspel.

1.2 Målsättningar för *Det levande valet*

Det levande valet utformades efter tre mål. Med utgångspunkt i två av de mål som Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor tog fram för finansiering till kringaktiviteter till Skolval 2014 kombinerat med vårt egna mål om att inkludera elever som inte tidigare haft ett starkt samhällsengagemang;

- 1 Öka elevers kunskap om demokrati och möjligheter att delta i politiska processer
- 2 Stimulera till samtal om politik i skolan
- 3 Även elever som inte tidigare har ett starkt samhällsengagemang ska bli intresserade av demokrati och politiska processer.

2 Hur vi har genomfört *Det levande valet*

2.1 Att arbeta med pedagogiska rollspel som metod

Ett av syftena med *Det levande valet* var som tidigare nämnt att väcka intresse och nyfikenhet kring de riktiga processerna som omgärdar demokratiska val. Den stora utmaningen var att göra det på ett sätt som gör att deltagarna kan närma sig något som annars kan kännas abstrakt, så att det blir konkret, intressant och roligt.

Att göra pedagogiska rollspel handlar ofta om att hitta exakt det man vill berätta om, och sedan försöka hålla spelet så nära det som möjligt. Om man försöker ta in för mycket olika element i ett spel blir det rörigt och ofokuserat, då är det bättre att göra flera olika spel, med ett genomgående tema per spel. En bra spelupplevelse ger deltagaren mycket att fundera på och diskutera efteråt, och denne har antagligen upplevt saker i spelet som en spelkonstruktör inte kan designa för - det handlar om individens utgångspunkt, förförståelse och hur mycket deltagaren engagerar sig i spelen. Om det är för splittrat fokus så riskerar man att tappa deltagarens unika upplevelse, och bara hänge sig åt korvstoppning. Det är svårt att förutse det exakta lärandet med upplevelsebaserad pedagogik. Det är upplevelsen och de följdfrågor som deltagaren ställer sig som är det viktiga. Om ett rollspel får en deltagare att fråga sig '*Hur fungerar detta egentligen i verkligheten?*' när den spelat klart, då har spelkonstruktören lyckats. Alltså måste upplevelsen vara så pass spännande eller intrycksrik att deltagaren fortsätter fundera över upplevelsen efteråt. Ett plus är alltså om spelet är spännande på något vis. Nedan utvecklar vi tanken om framtagandet av spel för komplexa ämnen så som Europaparlamentsvalet och riksdagsvalet, samt hur det går att göra det spännande och intressant för en genomsnittlig högstadie- eller gymnasieelev.

2.1.1 Om rollspelspedagogik

Upplevelsebaserad pedagogik är en lärandeform som avser att skapa ett långvarigt lärande genom positiva associationer med lärandeprocessen. Deltagarna går in i berättelsen genom att ta på sig rollen av någon annan. Genom rolltagandet kan deltagaren fatta beslut som, inom ramen för scenariot, påverkar berättelsen. Denna form av samberättande stärker känslan av den enskilda deltagarens viktiga insats och en känsla av att kunna påverka lärandesituationen. Tillsammans får man en spännande historia att växa fram.

Metoden kan vara lekfull och uppsluppen. Med styrning av en eller flera pedagoger lär sig deltagarna på sitt eget sätt, medan alla efter spelet har en gemensam upplevelse att diskutera utifrån. Efterdiskussionen är på många sätt lika viktig som själva spelet. Det är där som upplevelsen och samberättandet knyts ihop med verkligheten. Oavsett vad som händer i spelet, och vad deltagarna väljer att göra, kan det enkelt dras till verkligheten igen, genom att handledaren säger: "I spelet så röstade ni för att upplösa unionen, hur tror ni det skulle gå till i verkligheten?" När upplevelsebaserat lärande fungerar som bäst har deltagarnas upplevelser väckt ett intresse som gör dem nyfikna på att ta reda på mer om ämnet efter spelet. Att sätta sig in i hur någon annan tänker är helt enkelt ett effektivt

medel för att öka engagemang för frågor en person kanske tidigare inte brytt sig så mycket om.

Nackdelarna med upplevelsebaserat lärande kan vara att det tar mycket energi från varje enskild deltagare och hela gruppen att *våga*. I skolan kan grupstryck göra att det upplevs som riskabelt att sticka ut, och försvåra för aktiviteter som kräver engagemang och aktivt deltagande. I trygga grupper fungerar oftast rollspel som metod utmärkt, men i otrygga grupper måste pedagogen kanske lirka lite, eller hitta sätt att instruera så att tröskeln för deltagandet sänks. *Rådet* och *Republiken skolan* har vi försökt konstruera så att de har en väldigt låg tröskel för deltagande, men det kräver ändå att gruppen går med på att spela, engagerar sig medan de är i spelet samt tar det på allvar. Det kan vara en utmaning för vilken pedagog som helst i en redan stökig grupp. Med det sagt, så kan de stökiga grupperna, med rätt instruktioner och coachning verkligen glänsa i rollspelssammanhang. Plötsligt finns en skolaktivitet där det är okej att stoja och stimma och vara verbalt kreativ. Men då gäller det att först rikta in gruppens rastlösa energi på uppgiften och lärandet.

2.1.2 Hur förklarar man rollspel för någon som aldrig testat?

Från *Republiken skolan*:

“Den sortens rollspel som spelas i Republiken skolan är en ganska enkel form av rollspel. Tanken är att det ska vara lätt att sätta sig in i berättelsen och förstå hur man som deltagare ska agera. Enkelt uttryckt ska deltagarna tillsammans låtsas att det som händer i spelet händer på riktigt. De spelar sina roller under den tid som spelet pågår och du som håller i spelet kallas handledare. Som handledare ska du instruera deltagarna till att försöka tänka sig in i spelet och agera som om allt hände ”på riktigt”. Deltagarna behöver inte skådespela eller spela teater på något vis, ingen kommer att titta på dem eftersom rollspel spelas helt utan publik. Alla som deltar är också med och spelar i rollspelet, förutom handledaren. Ingen får alltså sitta med och ”titta på”. Berätta för deltagarna att från och med att du som handledare meddelar att spelet är igång, så spelar man sin roll. Detta gör man fram tills dess att du som handledare säger att rollspelet är slut.

Vad får deltagarna göra?

Deltagarna, och du som handledare, har mycket makt över hur ni vill att rollspelet ska vara. När det gäller att hitta på saker om ämnet är det ganska fritt. Det är helt okej att ens roll ljuger eller bedrar i spelet. Målet med spelet är inte att vinna; se det i stället som att varje deltagare försöker fatta de beslut som är bäst för deras parti och i förlängningen deras skola. Det kan vara viktigt att berätta för deltagarna att det inte går att vinna rollspelet.

Förkunskaper för deltagare

Inga, dock är det viktigt att i efterarbetet koppla till verkligheten (se avsnittet Efterdiskussion). Om du som handledare vill göra spelet mer komplext, eller har en grupp deltagare som kan mycket om Sveriges parlamentariska system, kan du problematisera spelet både innan och efter med tydliga paralleller till verkligheten. Ett exempel kan vara att prata om hur det ser ut med egen majoritet eller blocksamarbeten i Sveriges riksdag.”

Källa: *Republiken skolan – Ett rollspel om demokratifrågor och riksdagsvalet*, s. 3

2.2 Framtagningen av *Det levande valets* två rollspel

I projektbeskrivningen tog *Det levande valets* speldesigner, Anna-Karin Linder Krauklis, fasta på följande punkter ur MUCF's målsättningar för kringaktiviteter till skolval; att “*öka eleverns kunskap om demokrati och möjlighet att delta i politiska processer*” samt att “*stimulera till samtal om politik i skolan*”. Dessa två punkter var hennes ledord genom processen att skapa spelet, och meningar hon återgick till gång på gång när hon fastnat eller behövt göra avgörande val i spelens design. Hon ville ge deltagarna en rolig och spännande resa, som innebar att de skulle börja ställa frågor om vårt demokratiska system. Det är en utmanande uppgift att få till en bra balans i rollspelen. Om spelet utformas så att de blir för spännande så förflyttar sig deltagarna lätt bort från det man vill berätta om. Och hur gör man en upplevelse för upp till 25 personer där alla får ta del av det spännande? Anna-Karin beslutade sig tidigt i processen för att båda spelen behövde behandla demokratiutövning på något vis. Hon ville även ge spelet två olika perspektiv, så att ett av spelen handlade om makt och demokrati på makronivå - när några få bestämmer över många, och ett på mikronivå - när demokratiprocessen sker mittibland oss. Ganska naturligt blev spelet som var kopplat till Europaparlamentsvalet det som fick ett makrofokus, då EUs demokratiprocess är en gigantisk apparat där få personer fattar beslut som rör miljoner människor från väldigt olika länder och bakgrunder.

Att göra pedagogiska spel handlar mycket om att veta om vilka begränsningar som finns och designa spelet inom ramen för dem. Ett spel som är skapat för 10 personer ser till exempel väldigt annorlunda ut jämfört med ett spel som är till för 30 personer. Det första som behöver göras när ett pedagogiskt spel ska designas är därför att försöka hitta inom vilka ramar man inte får gå utanför. Detta var Anna-Karins utgångspunkter när hon drog upp riktlinjerna för de båda spelen:

- Skolor/lärare har sällan mer än 1-2 timmar att lägga på aktiviteter som inte ingår i den ordinarie lektionstiden. I dessa 1-2 timmar måste, utöver själva spelet, även instruktioner och efterdiskussion ingå.
- Spelet måste gå att spela med en hel klass, eller gå att modifiera så att det kan spelas med ett flertal mindre grupper samtidigt då det är väldigt svårt att göra rollspel som blir bra för mer än 25 personer. Det innebär att det är fördelaktigt om handledarrollen

inte själv är i spel, utan endast faciliterar spelet, så att det är möjligt för personen att gå emellan och finnas som hjälp för de olika grupperna.

- Det måste vara enkelt att förstå vad det är speldeltagarna skall göra. Det gör till exempel att ett mer avancerat rolltagande får stå tillbaka. I *Det levande valets* spel spelar deltagarna sig själva, och är snarare en funktion eller en grupp mer än en rollperson.
- Det måste göras en avvägning mellan vad som är realistiskt och vad som är spännande. Att till exempel skapa drama genom att göra en grupp till skurkar är bra för spänningen i spelet, men mindre bra när man vill dra paralleller till verkligheten. Men om spelet är för torrt eller upplevs som tråkigt kommer spelarna med största sannolikhet inte att engagera sig.
- Dessutom skulle spelen, som tidigare nämnt, även uppfylla dessa kriterier: “öka eleverns kunskap om demokrati och möjlighet att delta i politiska processer” och “stimulera till samtal om politik i skolan”.

2.2.1 Förändringar i spelidéerna från projektansökan

I *Det levande valets* projektansökan går det att hitta exempel på spelidéer vi hade för de båda spelen när vi ansökte om projektmedel. Dessa skrevs för att ge en större förståelse för vilken typ av spel vi tänkt producera och skapa en helhetskänsla för projektet. När vår spelkonstruktör väl satte sig och arbetade med framtagningen av innehållet i spelen samt arbetade fram spelens begränsningar och möjligheter märkte vi snabbt att våra ursprungsidéer inte nådde upp till det vi ville med projektet. I samtal med MUCF utvecklades därför de två ursprungsidéerna till två nya innehållsmässiga förslag som på ett bättre sätt uppfyllde våra mål och syften. Själva grundtanken med spelen, målen för dem samt att spelen skulle ha tema Europaparlamentsvalet och riksdagsvalet är dock detsamma som i ansökan, det är endast själva utförandet som skiljer sig åt.

2.3 De färdiga rollspelen

Det levande valet resulterade i två nedladdningsbara och helt kostnadsfria rollspel i pdf-format; *Rådet* med tema Europaparlamentsvalet och *Republiken skolan* med tema riksdagsvalet. Spelen kan spelas av vem som helst efter att den läst igenom materialet, och ingen tidigare erfarenhet av rollspel behövs för att kunna spela. Efter spelens slut skall en styrd efterdiskussion knyta an till antingen Europaparlamentsvalet eller riksdagsvalet, beroende på vilket utav spelen man spelat. Spelen är heller inte beroende av de faktiska valen eller utgången i dessa, utan är designade för att vara mer allmänt utbildande om de parlamentariska systemen i Europeiska Unionen och i Sverige. Här följer en sammanfattning av de båda spelen.

2.3.1 *Rådet* – Ett rollspel om demokratifrågor och Europaparlamentet

I *Rådet* förflyttar vi oss till ett framtida samhälle där alla solsystemets planeter blivit koloniserade. Hur ska det demokratiska systemet fungera? Ska de åtta planeternas union upplösas? Från spelet:

“I en avlägsen framtid har Jordens invånare spridit sig över hela solsystemet, och koloniserat alla åtta planeterna. Alla planeterna är nu självstyrande, men ingår också i ett gemensamt solsystemparlament, populärt kallat “Rådet”. Rådet beslutar över stora frågor som gäller alla planeterna: handelsavtal, viktiga resurser, migration mellan planeterna och liknande. Rollspelet utspelar sig under ett möte mellan delegaterna från de olika planeterna, där ett ödesmättat beslut om Rådets framtid ska fattas.

Spelarna ikläder sig roller som delegater från alla de åtta planeterna i solsystemet. Varje planet har olika frågor de tycker är viktigast att prioritera. Delegaterna är indelade i tre politiska koalitioner, som även de har olika agendor och åsikter.

De koalitioner som finns i spelet representerar hur Europaparlamentet är uppbyggt, där parlamentariker från olika länderna ingår i nya partier särskilda för Europaparlamentet. Rollspelet handlar förenklat om Europaparlamentets demokratiska process.”

Källa: *Rådet – Ett rollspel om demokratifrågor och Europaparlamentet*, s. 4

I *Rådet* ville vi låta Europaparlamentets struktur och uppbyggnad skina igenom i hur det fiktiva parlamentet i spelet var uppbyggt. Detta för att spelarna i efterdiskussionen ska kunna diskutera likheterna mellan det fiktiva parlament som de nyss spelat och Europaparlamentet. För en deltagare som inte har några förkunskaper om Europaparlamentets uppbyggnad är det mycket begärt att den skall vara expert på området efter endast en spelomgång av *Rådet*. Vår förhoppning är att deltagaren efter att spelat *Rådet* enkelt kommer att komma ihåg att alla länder i Europaparlamentet inte bara representerar sitt eget land utan också ett parti inom parlamentet, vilket är en utav de viktigaste aspekterna att veta om parlamentets uppbyggnad.

Rådet är skrivet för att vara fartfyllt och roligt. Det ska gå lätt att förstå de olika planeternas behov och hur behoven ibland går emot vad de olika koalitioner vill föra för slags politik. Det är inskrivet i scenariot att planeternas representanter inte måste rösta med sin koalition, men att det också finns fördelar med att göra det, att de övergripande målen för planeten gagnas av att rösta med koalitionen. Planeterna har också saker att förhandla med, som ofta motsvaras av behov bland de andra planeterna. Spelarna får förhandla fritt med dessa resurser genom att ge löften, eller ibland hota, de andra delegaterna om de röstar på eller mot sin koalition. Exempelvis: “Om ni röstar som oss, kommer vi sänka vattenpriset för er planet.”

Under loppet av spelet träffas spelarna först i sina koalitioner, sedan får de förhandla fritt, för att i slutet rösta på tre givna alternativ. Efterdiskussionen fokuserar på vad demokrati kan vara och ha för utmaningar när det är några få som bestämmer över väldigt många, och vad för slags politisk process det är.

Exempel på efterdiskussionsfrågor till *Rådet*:

- Vad hände i din grupp? Sammanfatta kort hur diskussionen såg ut i den koalition du tillhörde.
- Hur kändes det att vara från just din planet?
- Röstade du som din koalition ville? Om inte, vad fick dig att ändra dig?
- Hur kändes det att fatta beslut som påverkade miljontals människor?
- Kändes det alternativ som blev framröstat som det mest demokratiska?
- Är *Rådets* uppgift att skapa stabilitet eller att styra politiskt? Går det att styra ett så stort område och ändå kalla det demokrati?
- Ska en folkvald tänka på sina väljares bästa eller på allas bästa?
- Vad är likheterna mellan *Rådet* och Europaparlamentet?
- Vad vet du om EU? Vad är EU och Europaparlamentets största utmaningar den närmaste tiden, och hur skiljer de sig från utmaningarna som *Rådet* har? Diskutera fritt.
- Varför är det så få som röstar i Europaparlamentsvalet tror du?
- Vad kan göras åt det?
- Vad skulle få dig att rösta om du fick rösta i dag?

Efter att spelet är slut uppmanas handledaren, framförallt om det är en lärare som handlett, att använda spelet som exempel eller utgångspunkt för vidare diskussion om Europaparlamentet och Europaparlamentsvalet. Spelet går att spela även om det inte är valår.

2.3.2 *Republiken skolan* – Ett rollspel om demokratifrågor och riksdagsvalet

I *Republiken skolan* används ett annat och närmare perspektiv än i *Rådet*. I *Republiken skolan* har den fiktiva skolan man går på blivit självständig och måste nu anpassa sig till en demokratisk process. Från spelet:

“I ett alternativt nu har Sveriges skolor skakats av ett elevuppror, där eleverna ockuperat sina skolor och krävt självstyre. I rollspelet är upproret över men inga demokratiska val har ännu genomförts på skolan.

Skolverket har ställt krav på att det ska hållas ett demokratiskt val; detta är ett måste för att skolan ska få fortsätta vara självstyrande. Rollspelet utspelar sig under ett förmöte inför detta demokratiska val. På skolan finns det fyra grupperingar som alla hade olika ståndpunkter i upproret, och nu vill de vara med och bestämma hur skolans framtid ska se ut. Varje parti vill gärna vara det parti som styr skolan.

Deltagarna spelar roller som medlemmar från de fyra partierna. Partierna är inte indelade på en traditionell höger/vänster-skala utan utifrån hur mycket elevinflytande de tycker att en skola ska styras med.

Några av partierna tycker att samarbete med vuxenvärlden (lärare, tidigare skolledning och så vidare) är att föredra medan andra tycker att varje del av skolan

ska vara styrd av eleverna. Varje parti har olika frågor de tycker är viktigast att prioritera.”

Källa: *Republiken skolan – Ett rollspel om demokratifrågor och riksdagsvalet*, s. 4

Gruppen delas in i fyra olika grupper och får läsa om sitt parti. Innan detta har de själva fått formulera en skolfråga som de tycker är den viktigaste för dem i det verkliga livet. Dessa frågor kommer sedan upp i en elevundersökning i spelet, där tre av frågorna får representera vad skolans elever tycker partierna ska kämpa för, tex 'bättre skolmat' eller 'självbestämmande över schemat'. I partierna får de sen diskutera strategi utefter en preliminär opinionsundersökning där de kan se ungefär vad partierna förväntas få för resultat i valet. En av frågorna är; ska de gå till val själva, eller ska de samarbeta med något parti? Efter spelet diskuterar deltagarna spelomgången och drar paralleller till hur riksdagsvalet fungerar i Sverige.

Exempel på efterdiskussionsfrågor till *Republiken skolan*:

- Vad hände i de olika grupperna?
- Hur kändes det att vara en del av ett litet parti med mindre chans i valet? / Hur kändes det att vara en del av ett större parti med stor chans i valet?
- Vad tror ni kommer hända sedan? Kommer demokratin på skolan lyckas?
- Vilka utmaningar kommer skolan ställas inför?
- Vad är likheterna mellan *Republiken skolan* och Sveriges demokratiska system? Kan man dra några paralleller till Riksdagsvalet och spelet vi just spelat?
- Vad tycker du är den viktigaste skolfrågan just nu?
- Vilken makt har eleverna i skolan idag?
- Hur ser det ut på riktigt i Sverige idag? Har små partier någon makt? För mycket, för lite?
- Om du fick rösta i årets val, skulle du gå och rösta?

Läraren kan sedan använda det som hände i spelet eller vad eleverna pratade om på efterdiskussionen för att gå vidare i undervisningen om Sveriges parlamentariska system.

2.3.3 Speltest

För att säkerställa att *Rådet* och *Republiken skolan* verkligen skulle gå att genomföras i praktiken med en faktisk skolklass tog vi beslutet av att speltesta båda spelen innan lansering. Detta är en vanlig, och framförallt mycket viktig, procedur i skapandet av rollspel då vissa moment i spelen kan låta väldigt enkla i skrift men sedan visa sig bli komplicerade eller ogenomförbara i när de skall praktiseras. *Rådet* speltestades den 30 januari och *Republiken skolan* speltestades den 25 mars (samt under spelledarutbildningen som det står mer om i senare kapitel i denna rapport). Inbjudna att delta i speltesten var Sverokaktiva medlemmar som hade möjlighet att ta sig till Sveroks kansli i Stockholm. Deltagarna i de två speltestgrupperna hade alla olika erfarenheter av rollspel, vissa var helt nya för det medan andra hade gedigen rollspelskunskap antingen som deltagare, handledare eller spelkonstruktörer själva. Ett flertal i gruppen hade även koppling till skolans värld i form av sin roll som lärare, lärarvikarie eller lärarstudent. Det var två otroligt kompetenta grupper som gav oss mycket värdefull feedback kring spelen. Korrekturfel i texterna upptäcktes, vissa moment ändrades om helt,

handledarinstruktioner förtydligades, positiva effekter förstärktes och två bra spel blev helt enkelt ännu bättre tack vare dessa speltest.

2.3.4 Vår analys av spelen Rådet och Republiken skolan

Till att börja med vill vi påpeka att det har varit utmanande ämnen att skapa rollspel kring. Demokratiska processer i EU och i Sverige är oerhört komplicerade och det är svårt att skala ned dem så att det går att göra spel om dem utan att det blir banalt eller tappar relevans. Det gäller att hitta rätt nivå av tillgänglighet och kunskapsförmedlande. Om man försöker pressa in för mycket information i spelen blir de för komplexa och torra, och om man skalar ned för mycket blir glappet från verkligheten alldeles för stort. Som vi nämnt tidigare var det viktigt att hitta spelens begränsningar först, och på så sätt skapa ramar inom vilka spelen kunde konstrueras.

Vår speldesigner hade stor hjälp av statsvetaren, Niclas Hell, som togs in som konsult för att guida Anna-Karin igenom hur Europaparlamentet fungerar i praktiken, och några av de mer svårförståeliga detaljerna i svensk demokratisk process. Allt kom naturligtvis inte med i spelen, men tillsammans hittade de två en nivå som vi kände motsvarade våra förväntningar på spelen mycket väl. Vi är mycket nöjda med slutresultatet, och hoppas att spelen lever kvar även efter valen och detta projektets avslutande.

3 Vad vi har åstadkommit med *Det levande valet*

3.1 *Det levande valets* anställda

I projektansökan för *Det levande valet* ansökte vi om att anställa en projektledare, en kommunikatör samt en spelkonstruktör. I samtal mellan våra organisationer kom vi fram till att projektledaren skulle tillsättas av Sveriges elevråd - SVEA och att spelkonstruktören samt kommunikatören skulle tillsättas av Sverok. Uppdelningen mellan organisationerna skulle därmed se ut så att Sveriges elevråd - SVEA skulle stå för projektledningen samt kontakter med uppdragsgivaren samt potentiella samarbetsorganisationer och Sverok skulle stå för framtagningen av rollspelen, rekrytering och utbildning av spelledare samt handledarmaterial. Denna uppdelning fungerade mycket bra i praktiken och var även så som vi arbetat i projektet. Dock insåg vi att en del omfördelning i budgeten krävdes då vi behövde utöka personalstyrkan i form av att ta in två konsulter samt anställa en administratör. Det första vi valde att göra var att ta in Niclas Hell, konsult i statsvetenskap, som hjälp till spelkonstruktören. *Rådet* och *Republiken skolan* berör två områden som kan vara svåra att utforma spel av utan gedigen kunskap kring Europaparlamentet och riksdagen. Då vår spelkonstruktör inte själv besatt expertkunskap inom de områden som spelen skulle beröra kändes det otroligt viktigt att få in denna expertis på annat håll. Spelkonstruktören hade därmed en person att bolla sina idéer med, se om dessa idéer gick att överföra från fiktion till realitet och därmed säkerställa att spelen var förankrade i verkligheten. Utöver det statsvetenskapliga perspektivet kände vi även ett behov av att låta våra spel läsas av en professionell redaktör så att språket skulle vara så tillgängligt och korrekt som möjligt. Till detta anställdes redaktören Sara Ransmark som korrekturläste våra spel. Vi försökte göra proceduren av att boka en spelledare så enkel som möjligt genom att skapa ett standardiserat bokningsformulär på www.detlevandevalet.se, men vi kände även behovet av en fysisk person som kunde sköta administrationen kring spelledarna samt bokningen av dessa till skolor. Lukas Börefelt som sedan ersattes av Carl Lövstrand blev de som anställdes för detta arbete. Sveroks Generalsekreterare, Jenny Peterson, lade även hon ner ett fåtal timmar på *Det levande valet* på att arbeta just med ovanstående omfördelningar av arbetstimmar. Här nedan följer en tabell som sammanfattar fördelningen av tjänster och arbetstimmar.

Anställda i *Det levande valet*

Tjänstetitel Namn	Organisation	Arbetstimmar
Projektledare Ulrika Dane	Sveriges elevråd – SVEA	25 % i 7 månader
Kommunikatör Malin Österman	Sverok	70 timmar 30 min
Spelutvecklare Anna-Karin Linder Krauklis	Sverok	460 timmar
Administratör Lukas Börefelt	Sverok	6 timmar 5 minuter

Administratör Carl Lövstrand	Sverok	24 timmar 15 minuter
Konsult i EU-frågor och statsvetenskap Niclas Hell	Konsult	35 timmar
Korrekturläsare Sara Ransmark	Konsult	15 timmar
Generalsekreterare Jenny Petersson	Sverok	2 timmar 50 min

3.2 Spelledarna och utbildningshelgen

Rollspel kan för vissa kännas lite otillgängligt om man inte har erfarenhet av det sedan tidigare, så för att kunna erbjuda ett stöd till de skolor som behövde det utbildade *Det levande valet* 15 stycken spelledare. Skolorna kunde beställa besök av en spelledare om de kände att de inte kunde genomföra spelen på egen hand. Utbildningen för spelledarna var lagd över helgen den 2-4 maj där spelledarna först fick utbildning om Europaparlamentsvalet genom LSU - Sveriges Ungdomsorganisationers *Valambassadörsutbildning*, en satsning inom projektet *Makten är din* (<http://maktenardin.se/> samt <http://lsu.se/infovalamb/>), och sedan en heldagsutbildning med projektgruppen för *Det levande valet* med genomgång av båda spelen och en grundkurs i processledning.

3.2.1 Rekrytering av spelledare

Vi försökte ha en så bred geografisk spridning över landet som möjligt i vår rekrytering. Detta för att vi skulle ha spelledare att skicka med vettig restid oavsett var i landet vi fick beställningar. Det var en del av urskiljningsprocessen när vi valde vilka som skulle få gå vår utbildning. En annan var ålder. Vi ville gärna ha spelledare som inte hade jättestor ålderskillnad med de elever de skulle träffa på skolorna då vi ville använda spelledarna som inspirerande exempel. För att engagera unga i demokratifrågor valde vi helt enkelt ut unga personer som var engagerade i demokratifrågor. Eftersom rollen som spelledare var ett tillfälligt uppdrag som skulle innebära ganska få tillfällen att åka ut och spela trodde vi också att det skulle passa studenter bra som brukar vara lite mer flexibla med tider än exempelvis en fastanställd person som arbetar kontorstimmar. Förutom bostadsort och ålder så ville vi gärna ha spelledare som antingen hade rollspelsbakgrund eller någon slags pedagogisk utbildning, alternativt att de var studenter inom ett pedagogiskt fält. Detta för att gynna spelomgångarna, men även för att spelledaren skulle kunna ha nytta av utbildningen även utanför uppdraget att spela rollspelen i skolor, tex vid framtida jobbsökningar. Att ha erfarenhet av rollspel, speladande eller om de varit engagerade i Sverok på något vis tidigare såg vi därför som en bonus. Med tanke på att det främst var via Sveroks medlemmar vi rekryterade uppfyllde nästan alla spelledare både önskemål om rollspelserfarenhet och engagemang i Sverok. Vi annonserade genom Sverok men också i via sociala medier så som Twitter och Facebook. Vi utbildade i slutändan 15 stycken spelledare, med hemvist i orter mellan Malmö och Umeå. På detta sätt kunde vi täcka in ganska stora geografiska områden runtom i landet.

3.2.2 Utbildningshelgens upplägg

Utbildningshelgen inleddes med att våra spelledare fick delta i LSU:s Valambassadörsutbildning på Europahuset i Stockholm. Utbildningen var en grundutbildning i hur Europaparlamentet fungerar samt i hur valet till Europaparlamentet går till. En stor del av utbildningen ägnades åt att ge deltagarna verktyg för politiskt kampanjarbete, ge perspektiv och kunskap, öka ungas valdeltagande samt ge deltagarna utrymme att dela och utbyta tankar och idéer med varandra. Utbildningen gästades även av en aktiv Europaparlamentariker som berättade hur arbetet i parlamentet ser ut och faktiskt fungerar i praktiken. Utbildningen var mycket uppskattad bland deltagarna och vi är glada att vi lyckades få ihop detta samarbete med LSU. Dels för att det gav våra spelledare gedigen kunskap kring temat bakom *Rådet* men även för att vi kunde nå ut med vårt projekt till de övriga deltagarna, deras ungdomsorganisationer och spridas i kampanjarbetet kring att öka kunskapen kring Europaparlamentsvalet.

Vår utbildningshelg följdes sedan upp med en andra utbildningsdag endast för våra spelledare på Sveroks kansli i Stockholm. Anna-Karin stod för innehållet i utbildningen samt för utbildandet och *Det levande valets* projektledare, Ulrika Dane, tillsammans med projektets kommunikatör, Malin Österman, stod för det praktiska genomförandet. Även Sveroks ordförande, Rebecka Prentell, kom och gästade utbildningen.

Eftersom en grundtanke i pedagogiska rollspel är "lära genom att göra" så bör lämpligen utlärningsmetoden i en utbildningshelg för detta följa samma pedagogik. Så för att förstå *Det levande valets* rollspel fick spelledarna först själva spela *Republiken skolan*, och sedan genomgå efterdiskussionen som hör till spelet. Spelen tar två timmar inkl efterdiskussion att spela, så därför valde vi att endast spela *Republiken skolan*, och endast gå igenom *Rådet* muntligt av tidsskäl. Att spela igenom minst ett av spelen kändes som ett måste. För att verkligen kunna lära sig att lära ut något på ett pedagogiskt och livfullt sätt är det en enorm fördel om man själv fått sätta sig in i situationen som den lärande, för att få en empatisk upplevelse av vad en elev upplever. Det är också det enklaste sättet att få koll på spelen och hur de fungerar, att med liv och lust kasta sig ut i spelets universum. Eftersom våra spelledare alla hade mer eller mindre rollspelsbakgrund blev det ett väldigt roligt spelpass där alla gick in med liv och lust.

Nästa steg på utbildningen handlade om hur spelledarna skulle leda grupper, vad de skulle tänka på, hur de leder och för diskussioner framåt samt vad som är viktigt att lyfta fram efter att ha spelat spelen. Det vill säga, hur gör man som spelledare jämförelser med verkligheten, eller får eleverna att ställa följdfrågor om verkliga förhållanden. Här inkluderades även hur spelledarna kunde tipsa lärarna om hur de kan jobba vidare med materialet. En viktig del av speldesignen är att man som lärare eller spelledare ska kunna anpassa spelet efter målgruppen. Kanske måste man förenkla eller avancera vissa moment beroende på deltagargruppen, eller förändra spelet på andra sätt om en grupp har specialbehov, är för få eller för många. Vi diskuterade i gruppen hur man kan tänka kring dessa frågor och uppmuntrade spelledarna att ändra i spelen om de tyckte att de hittade

smidigare eller bättre lösningar på dem, helt enkelt att spela spelen på ett sätt som passade dem.

Eftersom vi vid tiden för utbildningen inte med säkerhet kunde veta om vi faktiskt skulle få några beställningar från skolor eller inte så kändes det viktigt att de vi utbildade skulle få en kurs som de kunde använda i andra sammanhang också, och något att sätta på CV:t vid framtida jobbsökningar. Därför lades lite extra tid på just processledning och metoder för att leda diskussioner i grupp. Allt innehåll i utbildningen hade dock utgångspunkt i spelen. Utbildningsdagen var även ett utmärkt tillfälle för oss i projektgruppen att få lite extra feedback på spelen. Vi spelade som sagt *Republiken skolan*, som vid tiden för utbildningen ännu inte gått i tryck. Det gjorde att korrekturfel upptäcktes och vi kunde ta in feedback från spelledarna för mindre ändringar i spelet. Det var också väldigt tillfredställande, trots att vi speltestat spelet tidigare, att återigen få bekräftelse på att spelen fungerade. Utbildningen avslutades med gemensam brainstorming av hur spelledarna kunde tänkas hanterat olika svårigheter när man som extern person kommer ut i okända grupper. Hur hanteras exempelvis en grupp som är stökig eller inte vill delta i spelet?

Gruppen spelledare var en väldigt roligt grupp att arbeta med och de visade stort intresse i projektet. Som tidigare nämnt visste vi inte hur trycket på bokningar av spelledare skulle bli, men det kom att överträffa alla våra förväntningar vilket kan läsas om i nästa stycke.

3.3 Spelens genomförande

Engagemanget kring riksdagsvalet kom att bli markants större än kring Europaparlamentsvalet. Detta går även att se i valresultatet från Skolval 2014 som är sammanfattat i tabellen här nedan. Dessa siffror syftar till de högstadie- och gymnasieskolor som har rapporterat in sina resultat samt fått de inrapporterade resultaten godkända.

Resultat Skolval 2014

	Europaparlamentsvalet	Riksdagsvalet
Summa angivna röster	44 780	361 024
Antal deltagande skolor	234	1 629
Antal elever som hade möjlighet att delta i skolval 2014 på sin skola	97 856	465 960
Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF)		

Vi ser det som en naturligt följd att deltagarantalet för *Det levande valet* även följer valresultatet för Skolval 2014. Det blev alltså lägre bokningsantal för *Rådet*, vilket vi hade räknat med då engagemanget för Europaparlamentsvalet generellt sett är lägre än för riksdagsvalet. Samt att vi noga följde statistiken från Skolval 2014 och såg att relativt få skolor anmälde sig till detta. Med *Republiken skolan* blev det dock ett helt annat tryck. Vi valde att lägga upp *Republiken skolan* på vår hemsida innan vi gick ut med en officiell lansering för spelet. Anledningen till detta var att vi ville lansera spelet någorlunda i samband med valet, men vi ville inte heller förlora någon potentiell spelmöjlighet om

någon hittade till vår hemsida tidigare. Detta ledde till att redan innan vi hade lanserat *Republiken skolan* officiellt så hade alla våra möjligheter att skicka ut spelledare redan blivit uppbokade. Ett fantastiskt och otroligt roligt betyg för projektet, men lite synd eftersom vi inte kunde förutspå det tidigare när vi ansökte om projektmedel. Detta ledde till att det fanns större efterfrågan för spelledare på skolor än vad det fanns budget för. Alla spelledarna skulle alltså ha kunnat åka ut till många fler skolor om det funnits pengar budgeterade. Det positiva med spelen, och projektet som helhet, var dock att det inte stod och föll med hur många speltillfällen vi kunde skicka spelledare till. Spelledarna var i mångt och mycket tänkta som en extra resurs för de som kände att de kanske inte hade tid att genomföra spelen själva. Grundtanken med projektet baserades på nedladdning av spelen på hemsidan och att spelen skulle vara så lättillgängliga att det inte skulle behövas någon spelledare på plats. Vi väljer att se det som att det hade varit roligt att kunna skicka ut fler spelledare, men tack vare att handledarinstruktionerna till själva spelen är så gediget utformade att det går att spela spelen även utan spelledare gjorde det att vi inte behövde gå miste om några spelomgångar på grund av den budgeteringen som gjordes vid ansökan.

Vi hade, som nämnt tidigare, förväntat oss en högre efterfrågan kring spelledare och ett större deltagande kring riksdagsvalet, men trycket som uppstod överträffade alla våra förväntningar vilket vi ser som en stor framgång för projektet och även som vi att vi riktat vår kommunikation på ett effektivt sätt.

Här nedan följer två tabeller med vårt uppnådda resultat i antal hållna speltillfällen samt nedladdningar av båda spelen från nätet.

Antal speltillfällen

	<i>Rådet</i>	<i>Republiken skolan</i>
Antal speltillfällen på skolor (ibland flera spelomgångar på samma skola)	5	26
Antal deltagande skolor (Högstadium, Gymnasium)	2 (1,1)	14 (12, 2)
Antal deltagande elever (ca)	110	560

Antal nedladdningar av spelen från www.detlevandevalet.se

	<i>Rådet</i>	<i>Republiken skolan</i>	<i>Totalt</i>
Antal nedladdningar	240	485	725
Källa: www.detlevandevalet.se 6 November 2014			

Spelen har nått en bred geografisk spridning och våra speltillfällen med inbokade spelledare har ägt rum i Blekinge län, Jämtlands län, Jönköpings län, Skåne län, Stockholms län, Södermanlands län, Västerbottens län, Västra Götalands län och Värmlands län.

Rådet och *Republiken skolan* har, som det går att se i tabellen ovan, laddats ner sammanlagt 725 gånger. Det har dock varit svårt för oss att mäta hur många av dessa 725 nedladdningar som faktiskt resulterat i en riktig spelomgång. Vi är dock mycket nöjda med statistiken vi har fått in.

I samband med varje speltillfälle som vi skickade ut en spelledare på var tanken att spelledarna skulle lämna en utvärdering till de deltagande eleverna att fylla i som sedan skulle skickas till projektgruppen för *Det levande valet*. Dessvärre fick vi endast in en utvärdering av dessa vilket vi tror dels beror på brist i vår kommunikation från projektet till spelledarna, men även på att spelledarna inte tog sitt ansvar för att fullfölja utvärderingsmomentet. Detta ser vi som en utav svårigheterna med att använda sig av ideella krafter och ej av anställda personer som det går att ställa högre krav på och enklare kunna säkerställa uppföljning genom. För att få in utvärderingar på annat håll valde vi att göra en onlineutvärdering för spelledarna att fylla i, i efterhand där de fick svara på frågor som; *Hur många deltagare deltog under spelomgången? Hur var bemötandet från lärare? Hur var bemötandet från eleverna? Hur upplevde du spelomgången?* Även dessa utvärderingar fick en relativt låg svarsfrekvens på 7 utav 30. Svaren vi fick var dock givande och gav oss en bild om hur det såg ut i klassrummen där spelen genomfördes. I snitt deltog ca 20 elever i varje spelomgång. Lärarna eller kontaktpersonerna hade överlag ett trevligt bemötande mot spelledarna och var duktiga på att informera om klassens kunskaps- och engagemangsnivå. Många lärare var själva engagerade och deltog aktivt i spelen. Eleverna var i stora drag även de engagerade i spelen. Dock skiljer sig resultaten i elevernas engagemangsnivå både mellan och inom klasserna. Vissa var otroligt engagerade medan andra inte hade samma lust för att spela spelen. Spelomgångarna i sig självt gick även de bra enligt utvärderingarna. Det var inget spel som behövde avbrytas eller som inte gick att genomföra. Vissa grupper, oftast de med ett väldigt stort antal deltagare, kunde det upplevas lite stökigare och var lite svårt att engagera hela klassen medan de klasser som bestod av ca 20 elever fungerade det mycket bättre. Vissa spelledare upplevde det som att eleverna var väldigt aktiva under själva spelet, men blev lite blyga i efterdiskussionerna. Detta ser vi som ett tecken att rollspelspedagogiken är otroligt viktigt då den tilltalar elever som kanske inte annars vågar uttrycka sig i sin egna roll eller i ett typiskt undervisningsklimat.

Här nedan följer citat från spelledarnas utvärderingar samt från den gruppen elever vi fick in en utvärdering ifrån.

“Jag pratade mycket inför mycket människor och det kändes bra och bättre och bättre.”

Deltagare

“Jag tycker det var roligt och intressant för det kändes som om det var på riktigt nästan.”

Deltagare

“Nu vet jag att det kräver mycket diskussion om man vill bilda en allians.”

Deltagare

”Läraren för klassen var öppen och nyfiken och var till och med intresserad av att boka in det andra spelet också.”

Spelledare

”Han (läraren) gav väldigt bra feedback om hur man i efterdiskussionen kunde knyta spelet till EU valet. Han var även bra på informera mig i förväg om vilken kunskapsnivå eleverna låg på.”

Spelledare

”Trots lässvårigheter kunde eleverna med entusiasm ta sig igenom spelet och faktiskt förstå paralleller till riktiga politiska händelser.”

Spelledare

”Det är ett roligt och bra spel men det är väldigt svårt att göra det (Europaparlamentet) förståeligt för åttondeklassare. Rymd "settingen" lättar däremot upp spelet och gör det lättillgängligt. Mitt fokus i efterdiskussionerna låg mest på att hålla frågorna nära spelet och genom det prata om politik generellt.”

Spelledare

”I båda grupperna var det positivt. Förutom lite förvirring i den första gruppen så var de engagerade. Vissa tog mer plats, andra mindre men de som var engagerade drog snart med sig hela klassen vilket gjorde att i när det väl var dags att rösta hade alla en klar bild om vad de ville göra.”

Spelledare

”Många av dem blev superengagerade och gick in i det med liv och lust, ställde mycket frågor och ville verkligen argumentera och se till att just deras parti skulle få majoritet.”

Spelledare

3.4 Hemsidan: detlevandevalet.se

I vår projektansökan hade vi en tanke kring att vi ville skapa kortare youtube-filmer, eller motsvarande, för att på ett pedagogiskt sätt förklara handledarinstruktionerna och därmed underlätta spelutövandet för de som laddade ner spelen. Vi märkte tidigt in i projektet att detta i mångt och mycket kändes överflödigt då våra skriftliga handledarinstruktioner blivit så tydliga. Likaså såg vi ett mycket större behov av att skapa en plattform för *Det levande valet* att existera på. I samtal med MUCF kom vi därför överrens om att inte producera de kortare filmerna utan istället att prioritera att skapa en hemsida. Domänen www.detlevandevalet.se köptes in av Sverok och kommer att finnas kvar i minst en femårsperiod framåt. Hemsidan har fungerat som navet i vår kommunikation och det är även där våra två spel går att ladda ner kostnadsfritt. På hemsidan går det utöver att läsa om projektet som helhet samt i detalj kring de båda spelen, även att få ytterligare skriftliga handledarinstruktioner än de som står i spelinstruktionerna, vilket vi ser som att vi uppfyllt vårt ursprungliga syfte vi hade med youtube-filmerna. Vi är även glada att hemsidan kommer att leva kvar i fem år till då vår förhoppning är att spelen skall leva vidare även efter projektets slut. Sveriges elevråd - SVEAs hemsida, www.svea.org, har exempelvis en egen hemsideflik som lyfter *Det*

levande valet och länkar till dess hemsida. Tanken är att den skall ligga kvar så länge www.detlevandevalet.se ligger kvar.

Statistik från www.detlevandevalet.se

Område	Antal
Enskilda besökare	1775
Sammanlagda besök	2344
Sammanlagda lästa sidor (sidor/besök)	4476 (1,91)
Genomsnittlig surftid för besökare	2 min 14 sek
Källa: www.detlevandevalet.se 6 November 2014	

3.5 Kommunikation

Det levande valets kommunikatör, Malin Österman, har gjort ett gediget arbete i att sprida projektet i rätt kanaler. Pressmeddelanden, som granskades av MUCF, gick ut i samband med de officiella publikationerna av de båda rollspelen. Vi är mycket glada att MUCFs dåvarande Generaldirektör, Alice Bah Kuhnke, uttalar sig om *Det levande valet* i ett utav dessa pressmeddelanden och vi hoppas att den positiva synen på rollspelspedagogik tas med även till kultur- och demokratiarbetet i regeringen. Vi har blivit omnämnda i allt från lokaltidningar, speltidningar, spelforum, radio, tv, konferenser bland ungdomsorganisationer och i skolans värld. Sveriges elevråd – SVEA och Sverok har lagt mycket tid på att sprida *Det levande valet* i våra egna kanaler. Detta betyder att alla våra medlemmar har fått direktutskick via mail om vad projektet handlar om, hur medlemmarna kan engagera sig och hur de själva kan boka in eller organisera ett rollspel på just sin skola. *Det levande valet* har även blivit omnämnt i våra rikstäckande nyhetsbrev, på organisationernas hemsidor, facebooksidor samt twitter. Då Sveriges elevråd – SVEA är en organisation som rör sig i skolans värld fick exempelvis SVEAs ideella utbildare, som själva är ute och utbildar på skolor, uppdraget att sprida projektet till lärare och elever de mött under sina uppdrag. Sveriges elevråd - SVEAs förbundsstyrelse med sina många skolpolitiska kontakter har även de fört fram projektet i enskilda möten, under Almedalen och liknande större sammanhang. Sverok med sin stora medlemsbas och sitt övergripande kontaktnät Sverige över har även de sett till att projektet fått en stor spridning. *Det levande valet* har blivit representerat på några utav Sveriges största spel- och rollspelskonvent, i speltidningar och på lokalgruppträffar. Bifogat finns en bilaga med alla artiklar, publikationer och länkar vi har haft möjligheten att få tillgång till.

3.5.1 Kommunikation i samband med Myndigheten för Ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Det levande valet är representerat i två olika material som MUCF skickat ut under året. Dels i metodmaterialet *Prata politik* (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, 2014) där en kort beskrivning av projektet samt en länk till www.detlevandevalet.se finns med. Likaså fick vi utrymme i MUCF's valmagasin *Valår i klassrummet* som kommit ut i tre utgåvor. I *Valår i klassrummet nr 1* som gick ut i samband med Europaparlamentsvalet fick *Det levande valet* en helsida där fokus låg på att marknadsföra spelet *Rådet*. I *Valår i klassrummet nr 2* syns vi på två sidor där vi går

lite djupare in på projektet och där fokus främst ligger på att marknadsföra *Republiken skolan*. *Valår i klassrummet nr 2* skickades ut till Sveriges ca 4200 högstadie- och gymnasieskolor den 5:e augusti för att kunna komma lärare och skolläsningsledning till hands tidigt i planeringsprocessen för terminen. Vi ser detta som en otroligt effektiv marknadsföringsteknik då vi tittat på vår egna statistik från www.detlevandevalet.se kring dessa datum. Måndagen efter den 5:e augusti, det vill säga den 11:e augusti, ökade *Det levande valet* från att ha cirka 5 nedladdningar av spelen per dag till att ha 35 stycken nedladdningar per dag. Besöksstatistiken på www.detlevandevalet.se gick från cirka 7 besökare per dag till en ökning på 45 besökare per dag. Detta betyder att en hög andel av de som besökte vår hemsida var inne på den specifikt för att ladda ner något utav spelen vilket talar för att de på förhand hade fått informationen de behövde från en annan källa. Vi tolkar det som att den primära källan till detta var just *Valår i klassrummet nr 2*. Ovanstående statistik höll i sig i ungefär tre veckor. *Det levande valet* nämns även i *Valår i klassrummet nr 3* som skickades ut i oktober och innehåller material kring hur man kan arbeta med uppföljning av valen. I detta nummer nämns vi dels i samband med en intervju med Sveriges elevråd – SVEAs ordförande, Mimmi Garpebring, som tipsar om hur det går att använda *Det levande valet* i uppföljningsarbetet kring valen samt i en tipsruta med material för skolpersonal.

3.5.2 Tryck av spel

Efter att ha sett över vår budget samt analyserat var vi skulle komma att sprida våra två spel under projektets gång såg vi det som en extra bonus att låta våra spel gå till tryck och inte endast finnas i pdf-format på vår hemsida. Vi valde att trycka upp 150 exemplar av vardera spel. Dessa skulle dels gå till MUCF i deras spridningsarbete men även till de två ägarorganisationerna att kunna distribuera ut i samband med möten på sina kanslier men framförallt vid deltagandet av olika evenemang. Upptryckta spel postades även ut till våra spelledare för dem att ta med sig på sina utbildningar som hjälpande verktyg samt i marknadsföringssyfte mot skolor och elever. I efterhand ser vi att de upptryckta spelen var en god resurs för att kunna marknadsföra såväl *Rådet* som *Republiken skolan* då de hjälpte till att skapa nyfikenhet och även blev något konkret att bläddra i och känna på för de vi mött under projektets gång. Vi ser även dessa som en del i spelens fortlevnad då bägge organisationer har upptryckta spel kvar att ta med sig i framtida möten och processer.

3.5.3 *Det levande valets* deltagande i evenemang

Vi har även spridit vårt projekt genom att delta i events, konferenser och utbildningar. I augusti genomförde Sveriges elevråd – SVEA sin internutbildnings- och organisationsträff *Sommarveckan*. Under *Sommarveckan* samlas Sveriges elevråd – SVEAs ideellt aktiva, förbundsstyrelsen samt anställda för att utveckla organisationen, utvärdera och utbildas samt kompetensutvecklas. *Det levande valet* var på plats och fick möjlighet att spela *Republiken skolan* med de ca 40 stycken deltagarna. Majoriteten av dessa är själva är elevrådsaktiva högstadie- eller gymnasieelever med spridning över hela landet. Väl på plats på *Sommarveckan* var det tydligt att *Det levande valet* blivit välintegrerat i riksorganisationen. I stort sett alla deltagare hade gedigen kunskap om projektets syften och mål och ett flertal visste även namnen på spelen samt i stora drag

vad de handlade om redan innan vår workshop satte igång. Deltagarna uttryckte stor nyfikenhet och engagemang för att själva få spela ett utav *Det levande valets* rollspel. Spelomgången var mycket uppskattad och projektet och workshopen fick mycket bra utvärderingar, dels på plats men även i en utvärdering som skickades ut i efterhand. Utvärderingen var utformad i frågor där deltagarna kunde välja mellan siffrorna 1 till 4 där 1 representerade lågt värde och 4 högt värde. Frågorna som ställdes var bland annat ”Jag kände mig inkluderad/delaktig under spelets gång?”, ”Jag hade roligt när jag spelade *Republiken skolan*”, ”Jag känner att jag har koll på vad *Det levande valet* som projekt handlar om”. Sammanlagd procentuell fördelning mellan svarsresultaten går att hitta i nedanstående tabell.

Utvärdering från Sveriges elevråd – SVEAs Sommaveckan

Vald siffra i utvärderingen (1 låg – 4 hög)	Antal svar i procent från deltagarna
1	0%
2	4,6 %,
3	35,4%,
4	60 %

Vi är mycket glada och stolta över resultaten av denna utvärdering och glädjs åt att Sveriges elevråd – SVEA som ägarorganisation är nöjda och uppskattar projektet. Här nedan följer även citat från några utav deltagarnas utvärderingar:

“Superkul! Övade förmågor som att diskutera och argumentera politiskt. Intressant med fiktionen att elever faktiskt skulle styra skolan! Och att få stöta och blöta både politiken Sveriges elevråd - SVEA driver, andras politik, blanda ihop, lägga isär, kategorisera, reflektera mm.”

Deltagare Sommarveckan

“Jag tycker det var bra, för en fick förståelse för hur saker och ting går till på ett roligt och väldigt "fräscht" sätt. Då det var full medverkan från alla, och inte någon tråkig katederundervisning.”

Deltagare Sommarveckan

*“Det var superkul och väldigt lärorikt! Har lyckats få min samhällslärare att inkludera *Republiken skolan* i planeringen.”*

Deltagare Sommarveckan

“Roligt och interaktivt. Bra att ta ner något abstrakt som riksdagsval till en mer konkret nivå som är lättare att förstå och relaterande.”

Deltagare Sommarveckan

Under Almedalsveckan fick *Det levande valet* utrymme i diskussioner då både Sveriges elevråd – SVEAs och Sveroks styrelser befann sig på plats och hade fått i uppdrag att upplysa och kommunicera projektet vid lämpliga tillfällen. Feedbacken vi fick efter Almedalen var att många verkade tycka att *Det levande valet* är ett viktigt och spännande projekt som verkligen behövs.

Under *Stockholms kulturfestival* deltog Sverok på den nyöppnade platsen *Speltorget* på Brunkebergs torg. På torget samlades olika organisationer med syfte att låta förbipasserade prova på olika typer spel samt lära sig om spelkultur. *Det levande valet* var representerat via Sverok som visade upp våra upptryckta spel för många intresserade deltagare. Stockholms Kulturfestival uppnådde i år publikrekord på 750 000 besökare.

Det levande valet har varit representerat på tre olika spelkonvent under året; *LinCon* i maj, *GothCon* i april och *Prolog* i månadsskiftet februari/mars. *LinCon* är ett spelkonvent som genomförts i Linköping sedan 1984 med syfte att samla spelintresserade deltagare från hela landet. Under konventet genomförs workshops och spelsessioner där deltagarna får lära sig nya spel, testa på gamla spel och helt enkelt prata spelkultur. *LinCon* äger rum i Linköpings Universitets lokaler och har som mest nått 1300 deltagare. *GothCon* är Sveriges äldsta spelkonvent och har arrangerats i Göteborg sedan år 1977. Även här samlas deltagare från hela Sverige för att få testa på spel och utmana sig i sin spelkultur. *GothCon* har mellan 1500-2000 deltagare varje år. *Prolog* är ett lajvkonvent med fokus på att utveckla och främja lajvspel i Sverige. I år hölls det i månadsskiftet februari/mars och lockade till sig dryga 300 deltagare från såväl Sverige, Norge, Finland och Danmark. Under dessa tre konvent hade vi personal från Sverok på plats som visade upp våra upptryckta spel och fanns till för att svara på frågor om *Det levande valet* under konventens plattformar för rollspel.

Medeltidsveckan är en festival som ägt rum årligen under vecka 32 sedan 1984 på Gotland, främst Visby. Festivalen lockar tusentals besökare och är en samlingsplats för spelintresserade människor och är i sig självt en form av lajv. I samband med festivalen hålls föreläsningar och den ger även utrymme för organisationer och företag att finnas på plats. Under *Medeltidsveckan* 2014 genomfördes drygt 500 olika arrangemang. *Det levande valet* var även här representerat av Sverok som befann sig på plats under festivalen.

Under Sveriges elevråd – SVEAs årsmöte *Elevrådskongressen 2014*, då organisationen även firade sitt 20 års jubileum, var *Det levande valets* spel på plats. Årsmötet och jubileumsfirandet hölls i Linköping i slutet på november och de närmare 200 deltagarna bestod av elevrådare från hela Sverige samt inbjudna före detta medlemmar, personal och aktiva från Sveriges elevråd – SVEA. De upptryckta spelen fanns tillgängliga för deltagarna att både själva titta i samt att ställa frågor kring dem till personalen på plats.

3.6 Projektets fortlevnad

Vi hoppas verkligen att *Det levande valet* blir just ett levande projekt och därav fortsätter sin existens även efter projektets slut. Vi ser även att det finns goda förutsättningar för detta från ett flertal aspekter. Projektets hemsida, www.detlevandevalet.se kommer att finnas kvar i minst fem år framåt på samma domän. Det betyder även att spelen kommer finnas tillgängliga för kostnadsfri nedladdning i minst fem år till framåt. Vår förhoppning är att de som använt sig av spelen denna gång

kommer att minnas det till nästa år och då ta upp användningen av dem igen. Antingen i samband med valen, eller i övriga diskussioner eller lektioner som rör politik i skolan. Vi hoppas även på att MUCF fortsätter att sprida *Det levande valet* som ett verktyg i kommande processer. En annan aspekt som vi tror underlättar fortlevnaden är att spelen inte konstruerades efter de specifika valen som skedde år 2014. Spelen kommer att gå att applicera oavsett valutgång, involverade partier eller vilket politiskt klimat som råder då de är så allmängiltiga och snarare belyser den övergripande strukturen i de båda valen. Som tidigare nämnt är spelen även ett utmärkt verktyg i andra diskussioner än endast de som rör valen. I samtal om medborgarskap, demokrati, rättigheter, samarbete, politik, samhällsengagemang och ett flertal andra ämnen är spelen en utmärkt utgångspunkt att starta diskussioner med. Frågorna till spelens efterdiskussion går att skriva om helt eller anpassa till just det ämne den som håller i spelet vill nischa dem åt.

Vi ser även att våra egna organisationer kommer att kunna säkerställa spelens fortlevnad samtidigt som vi själva får ett utbyte av att bevara dem i organisationerna. Sverok har fått en öppning mot skolvärlden och in i klassrummen och kan förhoppningsvis därigenom rekrytera nya medlemmar, öka intresset för spelkulturen och inte minst visa på hur rollspel kan användas som pedagogiska verktyg. Sverok arbetar hårt med många politiska frågor, som exempelvis jämställdhet inom spelkulturen, och kan förhoppningsvis använda sig av detta projekt i sitt fortsatta politiska arbete. Sveriges elevråd – SVEA har fått utmana sitt annars interaktiva sätt att utbilda till att ta det till en ännu högre nivå av interaktivitet. Likväl går pedagogiken i *Rådet* och *Republiken skolan* väl ihop med Sveriges elevråd – SVEAs grundvärderingar om att utbilda och öppna dörren för unga in i demokratins värld. *Republiken skolan* som i sitt innehåll lyfter diskussionen om lite elevinflytande kontra mycket elevinflytande är en diskussion som pågår bland Sveriges elevråd – SVEAs medlemmar dagligen och förhoppningsvis kan spelet hjälpa till att förtydliga engagemang eller starta konstruktiva diskussioner kring dessa ämnen. Med tanke på dessa synergieffekter har en diskussion startats kring hur organisationen kan erbjuda spelen, såväl de upptryckta versionerna som de nedladdningsbara versionerna från www.dettelevandevalet.se, som mervärde till Sveriges elevråd – SVEAs medlemmar. Då Sveriges elevråd – SVEA just använder sig av en interaktiv pedagogik i sina utbildningar är det inte en omöjlighet att just *Republiken skolan* även kommer att användas när Sveriges elevråd - SVEA utbildar sina blivande utbildare, då det blir en lärdom både i att prata skolpolitik men även i upplevelsebaserat lärande.

Vi hoppas även att *Det levande valet* kommer att kunna stå som ett lärande exempel för kommande liknande projekt. Dels i hur användandet av rollspel som en pedagogisk metod i klassrummet går till och dess enorma fördelar, men även som ett verktyg för att kunna levandegöra politik i skolan.

4 Bilagor

4.1 Bilaga 1 – Press och media

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, *Premiär för skolval inför Europaparlamentsvalet*, 2014-01-23

<http://www.mucf.se/premiar-skolval-infor-europaparlamentsvalet>

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, *Prata politik*, s 79, 2014-03-06

<http://www.mucf.se/publikationer/prata-politik>

Cision, *Supervalåret och rollspelen – upplevelserna som får unga att rösta*, 2014-03-18

<http://news.cision.com/se/sverok/r/supervalaret-och-rollspelen---upplevelserna-som-far-unga-att-rosta,c9553023>

Sveriges Radio P4 Uppland, *Rollspel ska locka unga väljare*, 2014-03-19

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=114&artikel=5813767>

Spelkult, *Rollspela dig till ett valdeltagande med Sverok*, 2014-03-20

<http://spelkult.se/rollspela-dig-till-ett-valdeltagande-med-sverok/>

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, *Valår i klassrummet nr 1*, s 13, 2014-04-11

<http://www.mucf.se/publikationer/valar-i-klassrummet>

Malou Efter tio - tv4.se, *Gör lajv om riksdags- och EU-val*, 2014-04-25

<http://www.tv4.se/efter-tio/klipp/gor-lajv-om-riksdags-och-eu-val-2600583>

Sveriges elevråd – SVEA nyhetsbrev, 2014-05-08 samt 2014-09-17

<http://www.svea.org>

Stuudiohuusmann, *Val till Solsystemparlamentet – Du har väl röstat?*, 2014-05-25

<http://stuudiohuusmann.com/2014/05/25/val-till-solsystemparlamentet-du-har-val-rostat/>

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, *Valår i klassrummet nr 2*, s 20-21, 2014-06-30

<http://www.mucf.se/publikationer/valar-i-klassrummet-nr-2>

Fenix speltidningen nr 4, *Det levande valet: Sveroks rollspel - Pedagogiska spel i fokus*, juli 2014, <http://www.speltidningen.se/fenix4-14.html>

Hässleholms kommun, *Boka in ett rollspel för att öka kunskapen om demokrati - Hässleholms kommun*, 2014-07-01

<http://www.hassleholm.se/47427>

Lärarnas Nyheter, *Valets frågor in i klassrummet*, 2014-08-20

http://www.lararnasnyheter.se/LT_14_12_s28_Valets_fragor_in.html

LSU nyhetsbrev, *Det levande valet - Engagerande rollspel med tema Europaparlamentsvalet och riksdagsvalet*, v 36, v 37, v 38, v 39 2014

<http://lsu.se/nyhetsbrev/>

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, *Valår i klassrummet nr 3*, s 30 samt 32, 2014-10-21

<http://www.mucf.se/publikationer/valar-i-klassrummet-nr-3>

4.2 Bilaga 2 – Events och konferenser

Prolog, Februari/Mars 2014

<http://lajvkonvent.se/>

GothCon, April 2014

<http://www.gothcon.se/cms/>

LinCon, Maj 2014

<http://www.lincon.se/wordpress/>

Almedalsveckan, Juni/Juli 2014

<http://www.almedalsveckan.info/>

Sommarveckan, Sveriges elevråd – SVEA, Augusti 2014

<http://www.svea.org>

Stockholms kulturfestival, Augusti 2014

<http://kulturfestivalen.stockholm.se/>

Medeltidsveckan, Augusti 2014

<http://www.medeltidsveckan.se/>

Elvrådskongressen, Sveriges elvråd – SVEA, November 2014

<http://www.svea.org/elevradskongressen/>

4.3 Bilaga 3 – Fotografier från spelomgång av *Rådet* på Ösbyskolan, Värmdö den 15/5 2014

Fotograf: Malin Husman

Källa: <http://studiohuusmann.com/2014/05/25/val-till-solsystemparlamentet-du-har-val-rostat/>

4.4 Bilaga 4 – Revision av Det levande valet

Resultatrapport redovisning Sveriges elevråd – SVEA Det levande valet

	Budget	utfall 2013	utfall 2014	Summa:
<i>Projektledare</i>				
Lön		3976 kr	50581 kr	
Sociala avgifter	85000 kr	1249 kr	8839 kr	
Pension			4204 kr	
Revision			7500 kr	
				76 249 kr
<i>Kontorsplats</i>	10 500 kr	617 kr	9882 kr	10 499 kr
<i>Arbetsledning</i>				
Lön	8500 kr	1590 kr	4878 kr	
Sociala avgifter	499 kr	1530 kr		
				8497 kr
Totalsumma hela projektet:				95245 kr

Datum=2014-01-01 - 2014-12-04

Resultatenhet: 921

Konto	2014-01-01 - 2014-12-04	%	Akkumulerat 2014-12-04	%
Rörelsens inkomster/intäkter				
3740 Öres- och kronutjämnig	-0,56	0,00	-0,56	0,00
3989 Övriga erhållna bidrag	216 000,00	100,00	216 000,00	100,00
Summa Inkomster/intäkter	215 999,44	100,00	215 999,44	100,00
Rörelsens kostnader				
Övriga externa rörelsekostn.				
5010 Lokalhyra	-13 500,00	-6,25	-13 500,00	-6,25
5421 Datorkostnader mjukvara	-2 816,25	-1,30	-2 816,25	-1,30
5800 Resekostnader	-2 546,00	-1,18	-2 546,00	-1,18
5830 Kost och Logi	-10 606,65	-4,91	-10 606,65	-4,91
5930 Profilmaterial	-7 113,00	-3,29	-7 113,00	-3,29
6110 Kontorsmaterial	-441,00	-0,20	-441,00	-0,20
6150 Trycksaker	-5 681,00	-2,63	-5 681,00	-2,63
6250 Porto	-642,00	-0,30	-642,00	-0,30
6550 Konsultarvoden	-1 459,00	-0,68	-1 459,00	-0,68
Summa Övriga rörelsekostnader	-44 804,90	-20,74	-44 804,90	-20,74
Kostnader personal avskriv mm				
7010 Löner	-80 497,12	-37,27	-80 497,12	-37,27
7280 IMPORTKONTO FRÅN SIE-FIL	-9 049,32	-4,19	-9 049,32	-4,19
7411 Pensionsförsäkringspremier ITP	-1 638,61	-0,76	-1 638,61	-0,76
7510 Arbetsgivaravgifter	-23 916,68	-11,07	-23 916,68	-11,07
7511 Arbetsgivaravgifter för ungdom	-1 924,97	-0,89	-1 924,97	-0,89
7581 TGL	-541,61	-0,25	-541,61	-0,25
7582 Privatvårdsförsäkring	-1 470,00	-0,68	-1 470,00	-0,68
7631 Fukt	-266,25	-0,12	-266,25	-0,12
7699 Personal kostnadsfördelning	-52 394,00	-24,26	-52 394,00	-24,26
Personalkostnader, avskriv mm	-171 698,56	-79,49	-171 698,56	-79,49
Rörelsens kostnader	-216 503,46	-100,23	-216 503,46	-100,23
Rörelseresultat	-504,02	-0,23	-504,02	-0,23
Res.efter finansiella poster	-504,02	-0,23	-504,02	-0,23
Beräknat Resultat	-504,02	-0,23	-504,02	-0,23

RAPPORT ÖVER FAKTISKA IAKTTAGELSER

Till Sverok och Sveriges Elevråd - Svea

Vi har genomfört de granskningsåtgärder som vi kommit överens om och som anges nedan rörande den bifogade ekonomiska redovisningen (utvisande totala kostnader om 303 745 kr och ett beviljat bidrag om 320 000 kr) till Ungdomsstyrelsen projektet "Det levande valet" för perioden 2013-11-15 – 2014-10-15. Vårt uppdrag har utförts enligt den standard för närallgande tjänster som är tillämplig på uppdrag att utföra granskning enligt särskild överenskommelse. Granskningsåtgärderna har vidtagits enbart som ett led i Ert åtagande gentemot Ungdomsstyrelsen att lämna en redovisning för hur medel från Ungdomsstyrelsen använts och har omfattat följande:

1. Kontroll att den ekonomiska rapporten anger den tid projektet avser, innehåller de budgetposter som godkänts av Ungdomsstyrelsen samt att kostnader och intäkter är ställda mot dessa budgetposter.
2. Kontroll att det finns en bokföring och att den i allt väsentligt har fullgjorts på ett sätt som överensstämmer med god redovisningssed och att den ekonomiska rapporten går att härleda till organisationens räkenskaper inklusive att samtliga intäkter och kostnader som avser projektet enligt den förevisade bokföringen är medtagna i den ekonomiska rapporten.
3. Stickprovsvis avstämning av i bokföringen upptagna poster mot verifikationer med avseende på att de
  - är attesterade i enlighet med fastställd attestordning
  - avser intäkter och kostnader under den tidsperiod stödet omfattar
  - avser intäkter och kostnader som rimligen bedöms vara hänförliga till projektet såsom projektet beskrivs i projektbeskrivningen och budgeten samt att eventuella resor endast omfattar inrikesresor
  - inte innehåller mervärdeskatt för vilken organisationen har rätt att återfå från skatteverket.
4. För respektive budgetrad kontroll att redovisade kostnader till sin karaktär överensstämmer med budgetradens benämning.
5. Läsning av den verbala projektrapporten med avseende på att den i allt väsentligt är förenlig med den ekonomiska rapporten.
6. I rapporten, utifrån den genomförda granskningen, lämna upplysningar om i vilken mån det framkommit något som indikerar att projektet i allt väsentligt inte genomförts i enlighet med avtal och godkänd budget eller att det förelegat uppenbara brister i den interna kontrollen.

Vi har gjort följande iakttagelser:

- a) När det gäller punkt 1 föreligger inga iakttagelser att rapportera.
- b) När det gäller punkt 2 föreligger inga iakttagelser att rapportera.
- c) När det gäller punkt 3 föreligger inga iakttagelser att rapportera.
- d) När det gäller punkt 4 föreligger inga iakttagelser att rapportera.
- e) När det gäller punkt 5 föreligger inga iakttagelser att rapportera.
- f) När det gäller punkt 6 föreligger inga iakttagelser att rapportera.

Eftersom de granskningsåtgärder som vidtagits enligt ovan varken är en revision enligt ISA eller en översiktlig granskning enligt SÖG bestyrker vi inget om den ekonomiska rapporten. Om vi hade genomfört ytterligare granskningsåtgärder eller om vi hade utfört en revision enligt ISA eller en översiktlig granskning enligt SÖG skulle andra förhållanden kanske ha kunnat komma till vår kännedom och ha rapporterats till Er.

Vår rapport är enbart avsedd för det syfte som angivits i det första stycket i denna rapport och för Er information, och den skall inte användas för något annat syfte eller spridas till andra parter än Ungdomsstyrelsen. Rapporten gäller endast den ekonomiska rapport som angivits ovan och omfattar inte någon av föreningens finansiella rapporter i sin helhet.

Stockholm 2014-11-12
Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Johan Rönnkvist', is written over a faint, light blue circular watermark.

Johan Rönnkvist
Auktoriserad revisor

4.5 Externa bilagor

Rådet – Ett rollspel om demokratifrågor och Europaparlamentet

<http://www.detlevandevalet.se>

Republiken skolan – Ett rollspel om demokratifrågor och Riksdagsvalet

<http://www.detlevandevalet.se>

Ansökan för kringaktiviteter Skolval 2014, Projektansökan till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

© Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) 2015

projektledare Rikard Ambumsgård
språkgranskning Ingrid Bohlin
omslag Christián Serrano

distribution MUCF, Box 17801, 118 94 Stockholm
webbplats www.mucf.se
e-post info@mucf.se
tfn 08-566 219 00

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Vi tar fram kunskap om ungas levnadsvillkor och om det civila samhällets förutsättningar. Vi ger stöd till föreningsliv, kommuner och internationellt samarbete.

mucf | Myndigheten för ungdoms-
.se | och civilsamhällesfrågor